19 Aralık 1986
19. Dezember 1986
Nummer 98

15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855705 inmed d

Türkiye Postası

F.ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇİKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.- KRN
İSVEÇ: 8.- KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

Federal Almanya'da çalışan bir grup Konyalı işçiyle üsler konusunu görüştük

Konyalılar: 'Yabancı üs istemiyoruz'

NATO Savunma Bakanları toplantısının ardından, Konya'nın alçak uçuşlar için eğitim sahası olarak belirlenmesi Türkiye demokratik kamuoyunda tepkiyle karşılandı

Kanada'da bölge sakinlerinin alçak uçuşları Ren geyiklerini ürkütüp kaçıracağı gerekçesiyle istememelerine karşın Türkiye'nin bu göreve talip olmasına karşı çıkılıyor.

Avrupa'da göçmen işçi olarak yaşayan Konyalılarla alçak uçuşlar ve NATO üssü konusunda görüştük.

● Yazısı Sayfa 4'de

Kimya fabrikalarının zehirlediği Ren nehri boyunca protesto eylemleri

Köprüler tutuldu

Geçtiğimiz haftasonu Basel'de Rotterdam'a kadar tüm Ren köprülerinde yapılan eylemlerle ve uluslararası bir sembolik mahkemeyle Ren nehri ve Kuzey Denizi'nin zehirlenmesi protesto edildi. Kimya tekellerinin sorumsuz davranışları nedeniyle biyolojik olarak ölmeye yüz tutan Ren nehri ve kollarının kurtarılması için acil önlemler alınması istendi. Hükümetler tehlikeyi geçiştirmeye çalışıyor.

● Yazısı Sayfa 5'de

Biz kardeşiz ve

Söz sahibi

İslam

Yazısı Sayfa 4'de sembolik mahkemeyle Ren nehri ve Ku- meye yüz tutan Ren nehri ve kolları- Yazısı Sayfa 5'de

Biz kardeşiz ve mücadelelerde her zaman birlikte olacağız

Theodorakis ile birlikte Türkiye'ye giden Yunanlı gazeteciler NETAŞ grevci işçilerini ziyaret ettiler. Grevci işçilerle ilgili habere PROTİ gazetesi geniş yer verdi.

İstanbul konseri sonrasında Mikis Theodorakis sorularımızı telefonla yanıtladı. Bu konudaki haberleri iç sayfamızda bulabilirsiniz.

Yazısı Sayfa 3'de

Oyunu bozma

İRTİCA var diyerek kopartılan fırtına ile yapılmak istenen nedir? Bu sorunun cevabını verebilmek için meseleye yalnız Türkiye çerçevesinde değil biraz daha geniş açıdan bakmak gerekir.

İSTANBUL'da yapılan NATO toplantısının ardından NATO Genel Sekreteri Lord Carrington Hürmüz boğazının kapatılmasına NATO'nun seyirci kalamayacağını söyledi. Coşkun Kırca da Hürriyet'teki köşesinde bu sözleri Türk kamuoyuna benimsetme görevini üstlenmiş. Basra körfezinin iki yakasındaki zengin petrol yataklarının Batı Avrupa'nın ve Japonya'nın enerji ihtiyacını karşılamak için vazgeçilmez değer taşıdığını, dolayısıyla buralarda **"Batı'ya karşı rejimlerin"** kurulmasına izin verilemeyeceğini söylüyor. İcabında ABD'nin bölgeye asker yollayacağını, bu iş için de Türkiye'deki üsleri kullanacağını açıklıyor.

ESKİ büyükelçi zahmet edip düşünmüyor: Aynı mantıkla mesela Suriye ve Irak **"Dicle ve Fırat'ın suları olmadan topraklarımızda tarım yapılması imkansızdır, dolayısıyla bu nehirlerin çıktığı Doğu Anadolu bizim hayati çıkar alanımızdır"** diyerek Türkiye'ye askeri müdahalede bulunabileceklerini açıklasalar, bunu kabul edebilir miyiz? Sadece bu örnek bile gösteriyor ki, NATO'nun öne sürdüğü ve Coşkun Kırca gibilerinin savunduğu bu doktrin bölgemizde ve tüm dünyada zorbalığı hakim kılmak isteyenlerin doktrinidir.

SON günlerde kimin Orta Doğu halklarını birbirine düşürüp bölgeye el atmak istediğini gösteren kanıtlar peşpeşe

Türkiye Postası

Devamı 2. sayfada

Söz sahibi olduk

Federal Almanya'da göçmen işçilere yerel seçim hakkı kampanyası sürerken, Hollanda'da yaşayan göçmen işçiler bu hakkı kullanmaya başladılar. 1986 yılında ilk kez oy kullandılar, belediye meclislerinde görev aldılar. Hollanda muhabirimizin kendileriyle görüştüğü göçmen işçiler bu hakkın nasıl elde edildiğini ve kendilerine neler kazandırdığını anlattılar.

Yazısı Sayfa 5'de

"Bu, militarizmin dünya halklarına meydan okumasıdır"

Sovyetler Birliği ile ABD arasında 1979 yılında imzalanan SALT II anlaşmasının ABD tarafından tek taraflı olarak çiğnenmesi üzerine tüm dünyada tepkiler artarak sürüyor. Çeşitli ülke temsilcileri ABD'nin anlaşmaya uymasını istiyor.

Yazısı Sayfa 7'de

İslam Barış Konferansı yapıldı

Azarbeycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti' nin başkenti Bakü'de yapılan Müslümanlar Barış İçin adlı İslam konferansında İslam dininin yaygın olduğu 80 ülkeden 60'ının temsilcileri nükleer savaşın önlenmesi sorununu tartıştılar.

Konferansta Türkiye Diyanet İşleri ve İslam Konferansı Örgütü de temsil edildi. **Türkiye Postası** yazarı Yücel Feyzioğlu bu büyük olayı izledi ve izlenimlerini okurlarımız için kaleme aldı.

Yazısı Sayfa 10'da

Hagen'de neonazilere karşı yapılan mitinge onbinlerce antifaşist katıldı

Yabancılar kalsın faşistler gitsin

Son günlerde neo naziler Hagen ve Hannover'de saldırılarını artırdılar. Saldırı olaylarından sonra harekete geçen çevrenin demokratik örgütleri, sendikalar, SPD, Grüne ve DKP faşistlere ihtar mitingi düzenlediler.

Yazısı Sayfa 6'da

Oyunu bozma

Başı 1. sayfada

ortaya dökülüyor. Yıllardır Iran-Irak savaşında tarafsız olduğunu iddia eden ABD'nin Iran'a gizlice silah sattığını duymayan kaldı mı? En son ABD'nin bir yandan Iran'a silah satarken öbür yandan da Irak'a uzaydan çekilmiş fotoğraflar vererek Iran'daki hedeflerin bombalanmasını istediği açıklandı. CIA şefi William Casey ekim ayında Irak Dışişleri Bakanı ile gizlice buluşup Iran'a yapılan saldırıların arttırılması için ısrar etmiş. Unutmayalım ki bunlar tesadüfen ortaya çıkan gerçeklerdir. Kimbilir henüz ortaya çıkmayan daha neler var. Bu kadarıyla bile Amerika'nın bölgedeki ülkeleri karşılıklı savaştırıp zayıf düşürmek için çevirdiği dolaplar belli oluyor.

REAGAN hükümeti Irak ile Iran'ı birbirine kırdırtmak için uğraşa dursun, bizdeki Amerikan uzantıları **"Kerkük ve Musul hayati çıkar bölgemizdir, buraları karışıyor, Türkiye seyirci kalamaz"** diyerek yurdumuzu da bu ateşe atmanın yollarını arıyorlar. Tercüman, Hürriyet, Günaydın gibi en büyük gazetelerde bir takım gizli güçler komşu Arap ülkelerine karşı Başbakan Özal'ı bile ürküten kampanyalar açıyorlar. Aradan üç hafta geçmeden yine Hürriyet gazetesinde **"dini örgütler Ecevit'i öldürecek"**, **"dinci örgüt yılbaşında eyleme geçecek"** gibilerden doğruluğu son derece kuşkulu haberlerin manşet yapılması tesadüf mü? **"Terörün kaynağı Islam-Arap ülkeleridir"** fikri şimdi kamuoyuna bu yoldan mı aşılanmak isteniyor? **"Irticanın destekçisi Islam-Arap ülkeleridir, o halde bunlar bizi tehdid ediyor"** denilerek ABD'ye verilen üsleri haklı göstermek, Türkiye'nin Israil ile işbirliğini arttırmak için uygun bir ortam mı yaratılmak isteniyor?

TÜRKIYE'de irticanın kaynağı nedir? Dini inançlar mı? Kurtuluşu dine, tarikatlara sığınmakta bulan yurttaşlar mı? Hayır! Irticanın asıl kaynağı tarihimizin en karanlık dönemi olan 12 Eylül rejimidir. IMF ve NATO patentli diktatörlüktür.

COŞKUN Kırca açıkça yazıyor: Ortadoğu petrolleri o topraklarda yaşayan insanların değil, **"Batı'nın kontrolünde olmalıdır diyor.** Emperyalizm bölgemize yerleşmek için Iranlılarla Arapları, Müslümanlarla Hristiyanları, Türklerle Kürtleri birbirinin üzerine sürüyorsa, biz de bu oyunu bozmak için inananlarla inanmayanların, aydınlarla işçilerin, Türklerle Kürtlerin elele vermesini sağlamalıyız. Elbirliğiyle 163, 141. ve 142. maddelerin olmadığı demokratik bir Türkiye için, bütün yurttaşların insanca yaşayabileceği barışçı bir Türkiye için çalışmalıyız.

Türkiye Postası

OKUYUCU POSTASI

İki ayda neler gördüm?

Temmuz-ağustos aylarında yaklaşık iki ay Türkiye'de idim. Ara seçimlerin bir ay öncesi oluyordu. Istanbul'un birçok yeri özellikle de Fatih ve Eyüp seçim nedeniyle olduğu gayet açıkça belli olan **"hummalı"** belediye çalışmaları ile dikkati çekiyordu. Bayrampaşa'da en merkezi cadde olan Demirkapı caddesi delik, deşik bir halde ve yaz ortasında kazılarla patlayan su boruları neticesinde çamur ve gölcüklerle tanınmaz bir haldeydi. Bir tarafta kanalizasyon kazıları, su borusu yenileme vs. derken binlerce ev-aile günlerce Kerbelâ susuzluğu çekti. Belediyenin su tankerinin savaş alanına dönen caddeye giremediği için deposunu aşağı sokaklarda boşaltması, orta mahalle halkını, özellikle de kadınları ayağa kaldırdı. Eli kovalı kadınlar ANAP'lı Belediye Başkanı Eyüp Uçak'ı makamında sıkıştırdı.

Kadınların şikayetine verecek cevap bulamayan belediye başkanı, sararmış bir yüzle, kekeleyerek sadece **"Daha iyi olacağına söz veriyorum, yolları hep sizin için yapıyoruz"** diyebildi. Susuzluğun 15-20 günü bulması hemen hemen tüm Bayrampaşa lıları sağlıksız kuyu sularını kullanmaya mecbur bıraktı. Doğal olarak bir müddet sonra mahallelerde ishal salgını çıktı. Özellikle bebekler ve küçüklerin ölümüne neden olabilecek ishal salgını sadece bizim mahallede iki küçük çocuğun ölümüne yol açtı. Bu arada TV utanmadan **"yaz ishaline karşı önlem"** diye analardan çocuklarına tuz-şeker karıştırılmış suyu içirmeleri gerektiğini sık sık anonslar yaparak duyurdu. Gazetelerde görüş belirten doktorlar ise bu anonsun çocuk sağlığıyla alay etmek olduğunu, küçüklerin ishal karşısında derhal hastaneye müracaat etmesi gerektiğini yazıyorlardı.

Bayrampaşa halkı su derdinde

Bu arada ara seçimler öncesi partilerin TV'de her akşam yayınlanan demeçleri bu traji-komik yaşantının tuzu biberi haline geldi. Vatandaşlara eğlence çıktı. ANAP, BANAP derken jaguar meselesi günlerce konuşuldu.

ANAP'lılar özellikle belediyede çalışan memur ve işçilere büyük baskı yaptılar. Bunların SHP mitinglerinde görülmesi halinde işlerine son verileceği açıkça duyuruldu.

Ara seçimler öncesi bir de Özal'ın Sovyetler Birliği gezisi vardı. Özal'ın Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Gorbaçov ile görüşmemesi bir çok vatandaş tarafından çok olumlu karşılandı. Kahvede yaşlı bir amca; **"Helal olsun Gorbaçov'a, Özal eli sıkılacak adam mı ki!"** diyordu. Evlerde oğlu hapiste olan bir ana; **"Oğlum, eğer Gorbaçov bu adamı kabul etse, elini sıksaydı içim kararırdı. Ne iyi etti, bu kahrolasıcayı gerisin geriye eli boş gönderdi"** diye içini döküyordu.

Tam bu arada ise, Istanbul'da ki TKP davasında yargılanan çok sayıda yurtsever 15 yıla varana ağır hapis cezalarına çarptırıldı. Mahkumiyet kararları haberde okunurken, sunucu haberlerden sonra, -Özal'ın gezisi münasebetiyle olsa gerek- TV'de sinemada **"Askerin Dönüşü"** adlı Sovyet filminin duyurusunu yapıyordu. Aynı gece tüm Istanbul'da polis operasyonları **"huzur operasyonları"** düzenlendi. Onlarca ekip otosu birçok semte, kahveye baskın düzenledi. Işin garibi gazeteler bu tür operasyonları **"Huzur operasyonu"** adı altında duyururken, bu seferki operasyon gazetelerde hiç yer almadı.

Nedim Soner/Isviçre

İki postane iki tavır

Izmir Kemeraltı'nda kitap sergisinden birkaç ilerici yazarın kitabını satın aldım. Yine aynı gün bir gazete bayiinden de Gün, Yarın, Nokta, Yeni Gündem gibi dergileri de satın aldım. Amacım bunları bir paket yapıp Isviçre'deki bir dostuma göndermek idi. Sağlam bir şekilde yaklaşık 2 kiloluk paketi bir postaneye götürdüm. Basmahane'deki bu postane Kordon'daki paket posta nesine gitmemi söyledi. Kordon'da genç bir memure kolinin içinde ne olduğunu sordu. **"Kitap var"** cevabını alınca **"Görmemiz gerek"** deyip paketi açtı, baktı, baktı... Tam karşısındaki bölümde bulunan bir erkek memura yolladı. Lakayt tavırlı memur bir müddet beklettikten sonra, şöyle bir göz gezdirdi kitap ve dergiler üzerinde ve kendi kendine söylenir gibi bir tavırla; **"Kardeşim hepsi sol, sol, olur mu yahu ya bunlar yasaksa?"** diyerek beni ve paketi bu sefer de **"Sayın müdür"**üne havale etti. Müdire hanım beni çağırdı, önünde az önce incelediği kitap ve dergiler:

"Bunlar nereye gidecek?"

"Üstünde adres var, Avrupa'da bir arkadaşıma gönderiyorum.

"Kendiniz götürseniz ya!" demezmi.

"Posta ile göndermede ne sakınca var?"

"Biz bunların yasak olup olmadığını bilmiyoruz. Siz en iyisi Emniyet Müdürlüğüne gidin, bu kitapları gösterip, yasak olmadığına dair bir kağıt getirin, o zaman göndeririz."

"Bunların hepsi bayilerde açıkça satılıyor. Kaldı ki madem böyle bir durum var, siz de emniyetten bu listeyi alıp, kitapların yasak olup olmadığını görebilirsiniz. Siz benim işimi yokuşa sürüyorsunuz" dedim.

Müdire kitap ve dergilerden bazılarını ayırıp, **"Bu bölümü gönderebiliriz, yalnız diğerlerini emniyetten kağıt getirmeden gönderemeyiz"** diye kesip attı. Bunlar arasında **Yarın** ve **Gün** ile Mehmet Kemal'in **"Sol Kavgası"** adlı kitabı ve meşhur antikomünist ve dönek Aclan Sayılgan'ın **"Türkiye'de Sol Hareketler"** adlı kitabı bulunuyordu(!)

Bu durum karşısında **"o halde hiçbirini göndermiyorum"** deyip, hışımla paketimi topladım ve dışarı çıktım. Ilk başvurduğum genç memure hanım baktı ve **"Ne oldu? Göndermiyorlar mı?"** diye tedirgince sordu. Olanı biteni zaten duymuştu. Etrafını süzdükten sonra alçak bir sesle **"Siz en iyisi pasaport postanesine gidin, orası alabilir"** dedi. Hemen oraya gittim. Başvurduğum memur yine **"Aç göreyim içinde ne var"** dedi. Dergilere şöyle bir baktı: **"Iyi, iyi pek bir şey yok, gönderebilirsin"** diyerek, ayrıca **"uçak"** la giderse 4 bin TL tuttuğunu, **"normal"** giderse 400 TL olduğunu, normal göndermemin daha iyi olacağını, zira zaten aslında **"normal"** giden paketin de uçakla gittiğini(!) söyleyerek bir iyilik daha yaptı. Teşekkür ettim ve paketimi **"normal"** gönderdim.

Isviçre'den bir okur

Çile gümrükte başlıyor

Aslında herşey eski adı Yeşil- ye sordu. Gazeteciyim diye ce- son bir aydır çalışan işçilerin de

çocuk sağlığıyla alay etmek ol-

piste olan bir ana; **"Oğlum, eğer**

Nedim Soner/Isviçre

Türkiye Postası — Abone Fişi

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

6 aylık (12 sayı) ☐

1 yıllık (24 sayı) ☐

Tarih:

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität**, Konto-Nr 219-004090, BLZ 350 500 00, **Sparkasse Duisburg-Kaiserberg** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1** adresine postalayınız.

Bu abone siparişini 10 gün içinde (posta damgası geçerlidir) yazılı olarak başvurarak iptal edebilirim.

Tarih **İmza**

Für Bundesrepublik
(Federal Almanya için)

ABBUCHUNGSVOLLMACHT
(Kontodan çekim vekaletnamesi)

Ich ermächtige Sie hiermit -wiederuflich- die TÜRKİYE POSTASI Abonnementgebühren von meinem Konto einzuziehen.
(Sizlere bu imzamla -her an geri alabilmek üzere- TÜRKİYE POSTASI'nın abone ücretini kontomdan çekme hakkını veriyorum.)

Beginn ab: (Başlangıç tarihi)

Abbuchungsmodus: (Kontodan çekme yöntemi)

Name, Vorname: (Soyadı, Adı)

–jährlich –yıllık ☐

Strasse, PLZ, Ort: (Adresi)

–halbjährlich –6 aylık ☐

Mein Bank/Postcheckkonto bei: in: (Bankamın/postahanenin adı) (Yeri)

Konto Nr.: (Hesap numarası)

Bankleitzahl: (Banka numarası)

Datum: (Tarih)

Unterschrift: (İmza)

Abone bedeli

	F.Alm.	Belçika	Danim.	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsveç
6 aylık	30 DM	600 BF	120 Km	90,- FF	9,- £	35 G	95 Kr
1 yıllık	60 DM	1200 BF	240 Km	180,- FF	18,- £	70 G	190 Kr

Çile gümrükte başlıyor

Aslında herşey eski adı Yeşilköy, yeni adıyla Atatürk Havaalanında başladı. Külhanbeyi tavırlı, ukala bir polis bana: **"Dur bakalım şimdi sen nesin? Kimsin? Türk müsün? Değil misin?"** diye sertçe sordu. Afalladım. **"Evet ben Türküm neden sordunuz?"** deyiverdim. Polis: **"Sen ne biçim Türksün, kılık kıyafet, hadi aç bakalım bütün valizleri, seni bir güzel arayayım"**. Baktım niyeti kötü, işi zora sokmak beni kızdırıp kimbilir hangi geri duygusunu tatmin etmek istiyor. Gayet sakin, hiç sesimi çıkarmadan bavulu açtım. **"Ne iş yaparsın dışarıda?"** diye sordu. Gazeteciyim diye cevap verdim. Bir anda polisin ukala, kabadayı tavrı balon olup uçtu: **"Daha önce söylesene be kardeşim, o zaman sizde gümrüklük eşya da yoktur, değil mi?"** diye şapşallaştı. Gayet sakin, **"Yok tabii"** dedim, bavulumu toplayıp geçtim.

Bir gün de polis kolejinde işçi olarak çalışan eski bir dostumu gördüm. Karşılıklı sohbet, hasbıhalden sonra bana işini anlattı. Polis öğrencilerinin nasıl geri bir eğitim ile yetiştirildiğini ve cuma günleri tüm okulun, yönetici, polis ve öğrencilerinin birlikte cuma namazına gittiklerini, son bir aydır çalışan işçilerin de mecbur bırakılarak cumaya götürüldüğünü, mazeret göstererek, cumaya gelmeyenlerin, süreki uyarıldığını ve denetlendiğini anlattı.

Polislerin aldıkları rüşvet herkesce malum, biliniyor ve çok olağan karşılanıyor. Izmir'de tanıştığım bir öğrenci ev yaptıran mahallelileri olan komiseri anlattı. Bu komiser gece yola çıkıp, ilk önüne gelen kamyonu durduruyor ve trafik kontrolü yapar gibi uydurma bir-iki eksiği olduğunu söyleyip 40-50 bin TL ceza veriyor. Bu ağır para cezası altında sersemleyen şoföre **"işini bilen"** komiser hemen önerisini yapıyor. **"Bana ucuz kum, tuğla vs. getirirsen cezayı yok ederim"** deyip, işini gördürüyor. Bu komiserin aynı yöntemle biri 5 diğerleri 3 katlı üç ev yaptırdığı söyleniyor.

Tuncer Özdenak/Isviçre

DUYURU

Stuttgart Işçi Birliği ve **Stuttgart Gençler Birliği** yaptıkları yılbaşı eğlencesine tüm okurları davet ediyor.
Yer: Jugendhaus Hallschlag Löwentorstr.
Program: Orkestra, türküler geçidi, tombala, skeçler, folklor, yarışma ve çocuklar için ayrıca program.
Giriş: Fiks menü sek dahil 15 mark.

DUYURU

Grevenbroich Gençlik Grubu 20 Aralık cumartesi günü saat 17.00'de **Uluslararası Gençlik Eğlencesi** düzenliyor.
Program: Türkiye, Yunanistan, Ispanya folklor ekipleri, Orkestra Ritm 84, Alman müzik grubu, tombala, döner.
Giriş: 3 mark.
Yer: Alterfeuerwache Grevenbroich.

TEŞEKKÜR

Babamız, eniştemiz **Fikri Ömür**'ün vefatı dolayısıyla bizimle dayanışma gösteren, acılarımızı paylaşan Haagsbergenli ve diğer bölgelerdeki tüm dostlara teşekkür ederiz.

Karısı, çocukları, kayınları

Frauen · IG Metall

Seminare mit Kinderbetreuung

IG-Metall çocukların da bakıldığı seminerler düzenliyor

IG-Metall ocak ayından itibaren 1987 yılında çocuk bakımlı seminerler düzenliyor. Çalışan ya da yalnız başlarına yaşamak zorunda kalan anne ve babalar için düzenlenen seminerlere 3 ila 12 yaşlar arasındaki çocuklar da götürülebilecek. Seminer süresince çocukların uzman eğitimciler tarafından eğlenmeleri, oyun oynamaları sağlanacak.

Sprockhövel'deki Bildungszentrum'da yapılması planlanan seminerler katılımın genişliğine ve ilgiye bağlı. IG-Metall şimdiden geniş katılımın sağlanması için üye ve aktif çalışanlarına çağrıda bulundu. Seminerlere katılmak isteyenler IG-Metall işyeri işçi temsilcilerine, sendika temsilcilerine ya da doğrudan IG-Metall yöneticilerine başvurabilirler.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1- (1238-1320) Tasavvuf edebiyatının yaratıcısı olup, şiirlerinde akıcı bir Türkçe kullandığından ötürü halkın genelinde benimsenmiş ve yapıtları bundan dolayı günümüze kadar gelmiş büyük bir ozanımız - Matematikde dairenin çapını ölçmek için kullanılan sabit bir sayı, 2- Bir gezegen - Içinde bulunulan koşulların meydana getirdiği durum, 3- Çölden esen sıcak rüzgar - Üniversite başkanı, 4- **(Tersi)** Konya'nın bir ilçesi - Bir erkek adı - Kimyada tantalın simgesi, 5- Enstrüman - Platinin simgesi - Toprağın kayıp akmasını veya suyun yayılmasını önlemek amacıyla yapılan kalın duvar, 6- **(Tersi)** Tok olmayan - Yıldırım, 7- Yüce - Işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak, 8- Bir harfin kalın okunuşu - Çeşitli dans ve oyunlardan oluşan zengin görünümlü sahne gösterisi - Bir yarışın belirli evrelerinden her biri, 9- Sütün yüzünde toplanan yağlı tabaka - Boru sesi, 10- Uzakdoğu dinlerinden birinin kurucusu - Iki önermesi bulunan ve her iki önermenin yargısı aynı olan tasarı.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1- Zar kanatlılardan, parlak renkli, ayakları kısa, karnı uzun uçucu bir böcek, 2- Sovyetler Birliği'nde bulunan ve Asya ile Avrupa'yı coğrafi olarak birbirinden ayıran bir sıradağlar silsilesi - Ilgi, 3- Insanın ahlak kurallarına karşı beslediği bağlılık duygusu - **(Tersi)** Silahlı kuvvetlerde bir generallik rütbesi, 4- Öğütülmüş tahıl - Afrika'da bir başkent, 5- Kale duvarı - Bir tembih sözü, 6- Acınma, yerinme - Iran'da şahlık döneminde, şah karşıtı binlerce kişiyi acımasız işkence metodlarıyla öldürmesiyle tanınan gizli haberalma örgütü, 7- Kapalı ve yalnız arkada oturulacak yeri olan dört tekerlekli atlı araba, 8- Dönerek çalışan baskı makinesi - Bir renk, 9- **(Tersi)** Bir toplulukta benimsenmiş görenek, gelenek ve ortaklaşa alışkanlıkların tümü - Güreşte bir oyun, 10- Uluslararası trafikte ülkemizi simgeleyen harfler - Bir zaman ölçüsü birimi, 11- Ayak (Eski dil) - Bir cetvel adı - Santrançta yenilgi, 12- Yazın, gündüz denizden karaya doğru esen mevsim rüzgarı - Eski Mısır'da öküz-tanrı.

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaustr. 1, 1000 Berlin 44 **Verantwortlicher Redakteur:** A. Söylemezoğlu **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaiserberg **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilciler: Fransa-Paris** Tel: 1-42597402 **Isviçre** Tel: 21-335691 **Hollanda-Den Haag** Tel: 070-890 336 **İngiltere-Londra** Tel: 01-8816514 **Danimarka-Kopenhag** Tel: 01-707506 **Isveç-Stockholm** Tel: 08-7401941

Theodorakis'le Türkiye'ye gelen Yunanlı gazeteciler NETAŞ grevci işçilerini de ziyaret ettiler.

Biz kardeşiz ve mücadelelerde her zaman birlikte olacağız

Proti gazetesi Mikis Theodorakis'in Istanbul'da verdiği konserler boyunca Türkiye'deki izlenimlerine sayfalarında geniş yer verdi. Gazetenin 8 Aralık sayısında yeralan NETAŞ grevci işçileriyle ilgili izlenim ve röportajı özetleyerek yayınlıyoruz.

İlk grev

Otomobil-İş sendikasına üye 2500 işçi 18 Kasımda başladıkları grevlerini Mikis Theodorakis'in şarkılarını ve kendi şarkılarını söyleyerek sürdürüyorlar.

Bizler grevci işçilere götürecek Murat'la İstanbul metrosunda buluştuk. Tünel olarak adlandırılan metro sadece bir vagondan oluşuyor ve bir kilometrelik bir yol gidiyor. (Bizim metrodan (Yunan) daha kötüleri de varmış). Sadece bu da değil Istanbul'un korkunç bir trafiği var -bizimki onun yanında bulunmaz oluyor- hemen şunu da belirtelim ki İstanbul'a her ay yaklaşık 200 araba ithal ediliyor.

Bizi şehrin Avrupa yakasından Anadolu yakasına geçiren vapur, işlerinden evlerine dönen işçi ve memurlarla doluydu. Vapurun çaycısı tepside **"zaruri madde"** çayla yolcular arasında dolaştı. Murat bizlere **"Bugünlerde bütün gazeteler çayda radyasyon olduğunu yazıyor"** diyor. Belki bu nedenle, belki de Boğaz'ın dondurucu soğuğu nedeniyle çoğunluk o sırada merasim takımıyla ortaya çıkan salepçiden salep almayı tercih ettiler.

Bizi Ümraniye'deki sendika binasına üçüncü aracımız **"dolmuş"** götürdü. Birinci Dünya Savaşı'ndan kalma üç sıralı Amerikan arabalarına **"dolmuş"** deniyor. Türkler, bunu bir çeşit halk taksisine çevirmişler. Birçok yolcu alıyor ve düzenli çalışıyor. Dolmuş kelimesi Türk-Yunan dolma kelimesinden

Yunanistan'da yayınlanan Proti gazetesinin çektiği resimde grevci NETAŞ işçileri.

hazları yapıyor. Kalan kısmı çeşitli Türk kuruluşlarına bağlı çalışıyor. Şirketin hisselerinin büyük bir kısmına tersaneler sahip.

Sendika Başkanı Şahin Enayak bizleri içtenlikle karşıladı ve **"zaruri madde"** çay ikram etti. **Grevimizin Yunanistan'da öğrenilecek olması bizim için çok sevindirici "Bugün grevimizin 16. günü. Grev sonuna kadar sürecektir, istemlerimiz kabul edilene, zafere ulaşıncaya kadar sürecektir"** dedi.

6 yıllık suskunluktan sonra Türkiye'de ilk büyük grev oluyor. Daha önce de tersane işçilerinin grevi olmuş. 2650 işçiden istisnasız hepsi grev yapıyor.

Sendikanın toplantı salonunda grev yerinde nöbet tutan grevciler sohbet ediyor. Fabrika 200 metre daha aşağıda.

Yunanistan'dan geldiğimizi öğrenince grevcilerin durumu, heyecan ve hoşnutluktan da öteydi. Bize Theodorakis'in konserlerini sordular, nasıldı, hangi şarkılar söylendi. Kendileri tabiki gidememişler. Onlar için konser biletleri çok pahalı halklar düzeyindeki Türk-Yunan dostluğu yönündeki tüm çabaları desteklediklerini belirttiler.

İlhan: **Dostluk köprüleri işçi sınıfından başlamalıdır, çünkü onlar öncüdür. Bir Türk işçisini Yunan işçisinden ayıran ne olabilir? Biz burada açız ve bildiğim kadarıyla Yunanlı işçiler daha üstün bir durumda değiller. Ama hükümetler paraları silahlanma için harcıyor. Sizinkiler adalarla bizimkiler Ege kıyılarıyla kendilerini haklı göstermeye çalışıyorlar.**

Alaattin: **Buraya gelip konser verdiği için hükümetinizin Theodorakis'i kötü biçimde neden eleştirdiğini anlayamadım. Bu bizim için çok iyi oldu. Asırlardır süren bu düşmanlık artık durmalıydı. Belki Özal bu durumu bakın Türkiye'de şimdi özgürlük var diyerek kullanabilir. Hiç kimse iki yüzlülüğü anlamayacak kadar aptal değildir.**

İşçiler daha saatlerce konuşmak isityorlar. Hepsi konuşmak seslerini Ege'nin öbür yakasına **"dost Yunanlılara"** iletmek istiyorlar. Bir kez daha çay ikram ediyorlar. Sonunda benden onlara Mikis Theodorakis'in bir şarkısını söylememi istiyorlar. Konserlere gidip izleyemedikleri için bu şarkıları duymak istiyorlar. Bu sorunu Mikis'in bandını gazeteci teybimden dinleterek çözümledik. Işçiler Mikis'in şarkılarını ayakta alkışla tempo tutarak, yumruklarını kaldırarak **"mücadele yeni mücadelelerin başlangıcıdır"** sloganıyla dinliyorlar. Kaset biter bitmez bir işçi elinde sazla geliyor ve Zülfü Livaneli'nin Nazım Hikmet'in bir şiirinden bestelediği şarkısını söylüyor.

Gitme zamanı geldi. Bizi dışarıya kadar uğurluyorlar "Yunan işçi-

"Özgürlük, demokrasi, barış için savaşan bir halkın yansıttığı o büyük coşku karşısında hissettiklerimi, hayatımda ancak bir kaç defa hissettim"

Mikis Theodorakis'in Yunan ve Türk halkları arasındaki ilişkileri güçlendirme yönündeki girişimi Türkiye'nin barışsever güçleri tarafından coşkuyla karşılanıyor. Istanbul'da aralarında Aziz Nesin, Yaşar Kemal Zülfü Livaneli, Hükhet Ipekçi'nin olduğu 27 tanınmış şahsiyet Türk-

diktatörlüğe karşı mücadele türkülerini İstanbul'da söylediğimde özgürlük, demokrasi ve barış için savaşan bir halkın yansıttığı o büyük coşku karşısında hissettiklerimi, itiraf etmek isterim ki, hayatımda ancak birkaç defa hissetmişimdir.

Türkiye Postas: Ziyaretiniz sırasında Türkiyeli aydınlarla bir-

ğunun ve yakınlığının geliştirilmesinin gerekliliğini ifade ediyor.

Türkiye Postası: Ziyaretinizden sonra Yunan-Türk dostluğunun gelişme perspektiflerini nasıl görüyorsunuz?

Mikis Theodorakis: Yunan-Türk dostluğu her iki ülkede de mevcut olan şöven unsurların tep-

Türkiye muhabirimiz bildiriyor:

Yaşama hakkı

Trabzondaki Fatih Eğitim Fakültesi mezunu Ahmet Çebi şöyle diyordu:

"Mutlu olmak için bir tek şey istiyordum: Okulumu bitirip işe başladıktan sonra, ilk maaşımla anneme bir eşarp, babama da kasket alacaktım. En çok bunu gerçekleştirmediğim için üzülüyorum."

Ahmet Çebi Trabzon'un Araklı ilçesinden. 1960 tarihinde doğmuş. Babası Araklı ilçesi Camii müezzinliğinden emekli. Ahmet Çebi şöyle konuştu:

"Ailemin olanakları son derece sınırlıydı. Bütün geleceklerini bana bağlamışlardı. Okulu bitirip öğretmen olacaktım. Bir bakıma benim bireysel kurtuluşum onların da kurtuluşu olacaktı. Çünkü, okulu bitirince onlara da yardım edecektim. Son sınıftayken, ailemin olanakları tükendi. Bir ineğimiz vardı. O inek sadece aileye süt veren bir varlık değil, aynı zamanda annemin de arkadaşıydı. Çünkü daha buzağıyken annem onu satın almış, büyütmüştü. O ineğin kaybının annem için ne demek olduğunu biliyorum. Bazen ahıra gittiğimde annemin onunla konuştuğuna tanık oluyordum. Kendi çocuğuymuş gibi tatlı sözler söylüyordu yem verirken ya da sağarken. Okşuyor, seviyordu ineği. Inek aynı zamanda ailenin tek servetiydi. Aileye katkı için annem sütünü satıyordu. İşte ben son sınıftayken ailem bu ineği sattı. Parayı olduğu gibi bana verdiler. Trabzona gönderdiler. O parayı oldukça hesaplı harcayarak yılı geçirdim. Haziran döneminde sınavları verip okulu bitirdim. Sevinçle ailemin yanına döndüm."

Ahmet Çebi, ilk maaşıyla annesine alacağı eşarbı ve babasına armağan edeceği kasketi düşleyerek, öğretmenlik için dilekçe yazıyor. Sonra oturup bekliyor. Aradan aylar geçiyor. Fakat herhangi bir yanıt alamı-

"Güvenlik soruşturması yapılıyor. Biraz bekle..."

"Biraz" denilen süre tam iki yıl oluyor. 1982 yılının haziran ayında, Milli Eğitim Bakanlığından şu yazıyı alıyor:

"657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 48. maddesinin bazı genel ve özel hükümlerini taşımadığınızdan ötürü öğretmenliğiniz sakıncalı görülmüştür. Bir daha kesinlikle baş vuruda bulunmayın, bu yapıldığı takdirde dosyanız iade edilecektir."

Böylece Ahmet Çebi'nin annesine eşarp, babasına da kasket armağan etme düşüyle birlikte, yaşama sevinci de kırılıyor. Çünkü, sınırları Amerika Birleşik Devletleri tarafından çizilen Türkiye demokrasisinde, onun herhangi bir işte çalışması, başka bir deyimle yaşaması **"sakıncalı"** görülmüştür.

Fakat Ahmet Çebi yılmıyor. O dönemde herkesin yaptığı gibi işin aslını öğrenmek, **"torpil sağlamak"** için asker aramaya başlıyor. Emekli bir asker aracılığıyla, bir generale gidiyor. Derdini anlatıyor. General onu, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki yetkili albaya gönderiyor. Fakat tüm çabalara karşın, **"otoriter demokrasiye uygun bir kişi"** olduğu kabul edilmiyor, onaylanmıyor.

Amerika Birleşik Devletleri ve dolayısıyla generallerin **"güvenilir adamı"** Turgut Özal, **"sivil giysiler içinde"** iktidan devraldıktan sonra, sınırları iyi belirlenmiş ve **"herşey holdingler için"** kuralına oturtulmuş dönemde de bir şey değişmedi. Ahmet Çebi, yenilgiyi kabul ederek Araklı'ya ailesinin yanına döndü.

Ahmet Çebi şöyle diyordu:

"Bu sayede Türkiye'yi öğrendim. Düzeni, faşizmi öğrendim. Sermaye iktidarının acımasızlığını yaşayarak öğrendim. Faşist militanlara, MHP'li kurtlara sağladıkları önceliklerin, olanakların nedenlerini daha iyi kavradım. Şimdi çay bahçelerinde çalışıyo-

ndan kalma üç sıralı Amerikan arabalarına "dolmuş" deniyor. Türkler, bunu bir çeşit halk taksisine çevirmişler. Birçok yolcu alıyor ve düzenli çalışıyor. Dolmuş kelimesi Türk-Yunan dolma kelimesinden geliyor.

Grevci işçiler

Sendikanın bürosu eski bir binanın üçüncü katındaydı ve grevci işçilerle doluydu. Girişteki büyük afiş bize grevin 18 Kasımda başladığını gösteriyor. Şu anda 2500 işçi Türkiye-Kanada ortaklığıyla kurulan NETAŞ fabrikasında grev yapıyor. Şirketin yüzde 31 hisseli Kanada'ya ait bölümü telefon ci-

rişimi Türkiye'nin barışsever güçleri tarafından coşkuyla karşılanıyor. İstanbul'da aralarında Aziz Nesin, Yaşar Kemal Zülfü Livaneli, Hükhet Ipekçi'nin olduğu 27 tanınmış şahsiyet Türk-Yunan Dostluk Birliği'nin kurulduğunu ilan ettiler.

Mikis Theodorakis İstanbul konseri dönüşünde gazetemizin sorularını telefonda yanıtladı.

Türkiye Postası: İstanbul'daki konserlerinize gösterilen ilgiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mikis Theodorakis: Dünyanın her yerinde 1500'den fazla konser verdim. Fakat, **"Biz ikiyiz, üçüz, binonüçüz"** adlı şarkımı ve diğer vaşan bir halkın yansıttığı o büyük coşku karşısında hissettiklerimi, itiraf etmek isterim ki, hayatımda ancak birkaç defa hissetmişimdir.

Türkiye Postası: Ziyaretiniz sırasında Türkiyeli aydınlarla biraraya geldiniz. Çağrınızı kimlerin desteklediği konusunda bilgi verir misiniz?

Mikis Theodorakis: Türk aydınlarıyla buluştuk. Hepsi de Yunanistan'da ve Türkiye'de bir **Yunan-Türk Dostluk Komitesi** kurulması fikrini en sıcak şekilde selamladılar.

İstanbul'daki son konserde sunduğum Türk-Yunan Dostluk Komitesi'nin kuruluş çağrısını Türkiye'nin kültürel ve düşünsel yaşamında önde gelen 27 kişi imzaladı.

Kamuoyu tarafından büyük bir sevinçle karşılanan iki çağrı da her iki halkın bağımsızlığına, egemenliğine ve devletlerin toprak bütünlüğüne saygı temelinde ve insan haklarına saygıya dayanan dostlu- sonra Yunan-Türk dostluğunun gelişme perspektiflerini nasıl görüyorsunuz?

Mikis Theodorakis: Yunan-Türk dostluğu her iki ülkede de mevcut olan şöven unsurların tepkilerine rağmen daha da ilerleyecektir. Bunun koşulları günümüzde artık iyice olgunlaşmıştır. Yunan ve Türk halklarının en geniş kesimleri NATO'nun her iki ülkede de körüklediği silahlanma yarışının yükünü taşımak istemediklerini yönünde günbegün daha da bilinçleniyorlar. Yunanistan'ın çeşitli bölgelerinden çok sayıda insan bana telefon ediyor, girişimimi kutluyor ve kendi kentlerinde Dostluk Komitesi'nin kuruluşu için kolları sıvayacaklarını bildiriyorlar. Bu konuda çok iyimserim. Yunan-Türk dostluğu gelişecektir ve bunun Türk halkının barış, diktatörlükten kurtulma ve gerçek demokrasi için mücadelesine katkıda bulunacağına inanıyorum.

lar. Kaset biter bitmez bir işçi elinde sazla geliyor ve Zülfü Livaneli'nin Nazım Hikmet'in bir şiirinden bestelediği şarkısını söylüyor.

Gitme zamanı geldi. Bizi dışarıya kadar uğurluyorlar **"Yunan işçilerine selamlarımızı söyleyin onlara söyleyin biz kardeşiz ve mücadelelerde her zaman birlikte olacağız."**

Ahmet Çebi, ilk maaşıyla annesine alacağı eşarbı ve babasına armağan edeceği kasketi düşleyerek, öğretmenlik için dilekçe yazıyor. Sonra oturup bekliyor. Aradan aylar geçiyor. Fakat herhangi bir yanıt alamıyor. Bunun üzerine ilgililere baş vurarak, **"dilekçeme yanıt gelmedi"** diyor. Şu karşılığı alıyor:

Sermaye iktidarının acımasızlığını yaşayarak öğrendim. Faşist militanlara, MHP'li kurtlara sağladıkları önceliklerin, olanaklarının nedenlerini daha iyi kavradım. Şimdi çay bahçelerinde çalışıyorum. Ama yaşayarak faşizmi öğrendiğim için mutluyum yine de..."

Gördüğümüz destek gücümüze güç katıyor

"Mücadele bitmedi başlıyor" sloganı ile İstanbul, Ankara ve İzmir'de greve çıkan NETAŞ işçilerinin bu görkemli grevi bir ayını doldurmak üzere gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında çeşitli çevreler NETAŞ işçileriyle dayanışmalarını sürdürüyor.

Mahalle bakkalları grev süresince işçilerin veresiye alış veriş yapmasını kabul ediyor. Vatandaşlar arabalarıyla grev yerlerine gelerek başarı dileklerini iletiyor. Çeşitli sendikalar işçilerin bu direnişini desteklediklerini açıklıyor.

Yunanistan'da yayınlanan Proti gazetesi ise iki tam sayfasını NETAŞ işçilerine ayırmış.

12 Eylül rejiminin yeni sendikalar yasası nedeniyle grevci işçilerin, grev yerinde toplu halde kalmaları kendilerine barınak yapmaları yasak. Yağmur, ayaz altında işçiler birer saat arayla grev gözcülüğünü sürdürüyor. Grevci işçilerden Sevdakar Kılıç bu konudaki görüşlerini şöyle dile getiriyor: **"Bizi öyle yağmurla soğukla, karla yıldıracaklarını sanıyorlarsa aldanıyorlar. Biz gücümüzü haklılığımızdan sonra da birliğimizden alıyoruz. Hakkımızın arkasından gidiyoruz ve alana kadar da gideceğiz."**

Enver Bilici isimli bir işçi de **"Coşkumuz ve heyecanımız ilk gündekinden daha da artıyor, hergün. İşçi arkadaşlarımızdan sendikacılardan, toplumun bir çok kesiminden gördüğümüz destek gücümüze güç katıyor. Gece nöbet tutarken, otomobilini durdurup başarı dileyen, sigara ikram eden, yardım öneren, gündüzleri bizi sık sık ziyaret eden eşlerimizin çocuklarımızın desteğini yanımızda gördükçe inancımız pekişiyor. Biz burada aslında iki kişi olarak değil 2 bin 650 NETAŞ işçisinin beyni ve yüreği ile nöbet tutuyoruz."** diyor.

Polis nasıl terfi eder?

Bir ülke düşünün; kaçakçı ya da soyguncu musunuz, elinizi kolunuzu sallaya sallaya rahatça dolaşabilirsiniz, üstelik esrar ve silah kaçakçısıysanız daha da makbulsunuz.

Polissiniz bir kaç kişiyi döverek hastahanelik mi ettiniz işkencede sakat mı bıraktınız, ya da öldürdünüz. Derhal mesleğinizde terfi imkanı vardır. İnsan haklarının ayaklar altına alındığını kaidelerin ihlal edildiğini görüp karşı mı çıktınız. O zaman vay geldi başınıza, önce mesleğinizi kaybedersiniz, sonra da cezaevi.

İşte birkaç somut haber örneği:

1980 yılında Kars'ta Garip Göktaş ile Sefer Gürgen'i işkenceyle sakat bırakan Başkomser Kemal Kartal 17 Ocak 1980'de sol görüşlü Oruç Korkmaz'ı işkencede öldürdü. Yapılan yargılama sonucu 1983 yılında 8 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. İşkenceci polis hapishaneye gireceği yerde, 31 Temmuz 1985 tarihinde 12 sayılı bakanlık kararıyla Emniyet Amirliği'ne terfi ettirildi.

Bu olayı tepki duyarak basına sızdırdığı için 34 yaşındaki polis memuresi Nurhan Varlı ise görevinden alındı.

M.Hayrullahoğlu'nun katili de terfi etti

Türkiye Komünist Partisi üyesi olmak iddiasıyla gözaltına alınıp öldürülen M.Hayrullahoğlu'nun katillerinden Ümit Bavbek terfi ederek Kadıköy Emniyet Amirliğine atandı.

27 Şubat 1984 İs. Sıkıyönetim Mahkemesi'nde açılan davada M.Hayrullahoğlu'nun İstanbul Siyasi Şube K grubu B bölümü elemanlarından Başkomser Ümit Bavbek, Komser Mehmet Yetiş, Müdür Muavini Ali Can Özgenler, İstanbul Merkez Komutanlığı'nda görevli Asteğmen Engin Devran tarafından öldürüldüğü kanıtlanarak, 1 Nisan 1986 tarihinde Ümit Bavbek, Orhan Taman, Mehmet Yetiş **isteyerek ölüme neden olmaktan** 10'ar yıl 8'er ay ağır hapis cezasına çarptırılmışlardı.

İşkenceci katil Ümit Bavbek de cezaevine gideceği yerde terfi ettirilerek Kadıköy Emniyet Amirliği'ne atandı.

Türkiye Kürdistanı'ndaki zulme yeni bir örnek

"Dokuz köyün erkekleri gözaltında"

"Dün akşam geldiler, üstünde pijaması vardı. Çavuş, 'gel biraz senle konuşacağız' dedi. O anladı başına geleceği, giyinmek istedi. Ama izin vermediler. Üstündekilerle alıp götürdüler. 70 yaşındaki adamdan ne isterler bilmem ki? Hastadır zaten. Şimdi her gece gelip evi basıyorlar. 'Ya Abdurrahman'ı teslim edersiniz ya da sizi rahat bırakmayız' diyorlar"

Çoluk çocuk 21 kişilik bir aile köylerinden sürülmek isteniyor. Resimde; Motor ailesinin fertleri görülüyor.

Mardin'in İdil ilçesinin Pınarbaşı köyü sakinleri haftalardır işkence altında. Yukarda başlarına gelenleri anlatmaya çalışan ise beş köylüsüyle birlikte gözaltına alınan 70 yaşındaki Ramazan Motor'un eşi. Motor'un 20 yaşındaki kızı ise **"Musa'yı (agabeyi) iki ay önce aldılar. Bir daha haber alamadık. Şimdi de babamı götürdüler. Abdurrahman ise belki öldü, belki de Suriye'de yakalandı. Ya da İran-Irak savaşında esir düştü. Bizim suçumuz ne?"** diyor.

Pınarbaşı köyü sakinlerine yapılan bu baskılara neden olarak yukarda sözü edilen Abdurrahman Motor adlı kişi gösteriliyor gözü dönmüş güvenlik güçleri tarafından. Abdurrahman'ın eşi Hamdiye de bir süre önce eşiyle yakın zamanda cinsel ilişkide bulunup bulunmadığını tesbit etmek için göz altına alınmış. İlçede kadınlar için hapishane bulunmadığından DYP'li Belediye Başkanı Ebüzet Cevrim' in evinde **"Yed-i emin"** altında tutulduktan sonra jandarma tarafından bilinmeyen bir yere götürülmüş. 20 günlük gözaltından sonra serbest bırakılan Hamdiye'nin kendi evinde kalmasına da izin verilmiyor.

Jandarma komutanlığı yalnızca Motor ailesine işkence etmekle de kalmıyor. Bütün köy dehşet içinde. Köylüye 21 kişilik Motor ailesinin köyden kovulması için baskı yapıyorlar. Sabah erken saatlerde karakolun bahçesine getirilen 9 köyün erkekleri akşam gün batımına kadar ayakta ve ayazda, hiçbir ihtiyaçlarını görmelerine (yemek ve tuvalet dahil) izin verilmeden bekletiliyorlar. Evi karakolun hemen yanında olan kaymakam Selahattin Apan, **"Buraya gelen her komutan ayrı uygulama yapıyor. Bir kaç gündür karakolda çok sayıda vatandaşın tutulduğunu, bunların burada topluca namaz kıldıklarını gördüm. Olayı soruşturduğumda, bir teröristin yakalanması için 9 köyün ileri gelenlerinin gözaltına alındığını söylediler. Bu duruma müdahale olanağım yok. Beni aşan bir konu"** diye açıklamada bulunuyor.

Yöre halkın üzerindeki baskıları duyarak Mardin'e gelen SHP milletvekilleri Kenan Nehrazoğlu ile Vecihi Ataklı yaptıkları araştırma sonucunu açıklarken 9 köyden 25 kişinin 23 gündür sabah sekizden akşam 18'e kadar karakol bahçesinde bekletildiklerini ve Abdurrahman Motor'un bulunması için ailesinin köyden kovulması için baskı yapıldığını doğruladılar. Kenan Nehruzoğlu basına yaptığı açıklamada, **"Hiç kimse anayasanın ve hukukun üstünde değildir. Bu olayların tahkiki çok zor değildir. Herkezin gözünün önünde cereyan eden olaylardır. Bu olayların nedeni ve başı bizzat başbakanın kendisidir. Bu kadar büyük olayların başbakanın bilmemesi mümkün değildir. Halk üzerinde akıl almaz uygulamaları görmesi için Sayın Cumhurbaşkanı Evren'i Mardin'e davet ediyorum"** dedi.

Federal Almanya'da çalışan bir grup Konyalı işçiyle görüştük / **Serpil ERYILMAZ**

"Biz Konyalılar olarak toptan karşı çıkmalıyız"

NATO Savunma Bakanları Komitesi sonbahar toplantıları 4-6 Aralık tarihlerinde Brüksel'de yapıldı. Uzun süredir kamuoyunda tartışılan, Konya alçak uçuş eğitim merkezi konuları toplantının gündeminin en önemli maddelerindendi. NATO üyesi Türkiye'de Konya Hava Eğitim Üssü ile Kanada'da Goose Bay Hava Üssü alçak uçuşlar için öneriliyor. Ancak Kanada'da bölge sakinleri, gürültünün Ren geyiklerini korkutup kaçıracağını ileri sürerek karşı çıkıyorlar. NATO ülkelerine yakınlığı, bölge olarak uygunluğu ve en önemlisi Türkiye'nin bizzat bu işe talip olması nedeniyle Konya üzerinde ısrarla duruluyor. Buna ek bir proje de NATO çerçevesinde topçu atış eğitim merkezine dönüştürülmesi.

Bu iki konu da Brüksel'de Türkiye'den Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk ve Genelkurmay Başkanı Necdet Uruğ'un katıldığı Avrupa Grubu toplantısında ele alındı. Avrupa Grubu alçak uçuşların Türkiye'de yapılmasını, hatta Belçika ve Federal Almanya derhal faaliyete geçilmesini istiyor. Karapınar konusunda bakanlara bir raporun sunulduğu toplantının ardından basın, Konya ve Karapınar konularının askıya alındığı yolunda haberler verdi. Ancak Türkiye'de muhalefet partilerinden Karapınar Belediye Başkanına, eski dışişleri bakanlarından Konya halkına dek çok geniş kesimlerden tepkiler gelmesi üzerine görüşmelere (her zaman olduğu gibi) kapalı kapılar ardında devam edileceği anlaşılıyor.

Puslu bir Ruhr akşamında 13 yılını gurbet ellerde çalışarak geçirmiş Türkiyeli işçilerle buluşuyoruz. Hepsi de Konya'ya bağlı kazalardan, köylerden kalkıp gelmişlergurbete. Onlarla Konya'da kurulmak istenen NATO üssü, alçak uçuşlar, Karapınar atış sahası hakkında konuşmak üzere buluştuk. Bu konuda gazetemizde çıkan haberleri gösteriyorum, Almanların, Kanadalıların karşı çıkışlarını anlatıyorum.

Konya Ereğlisine bağlı Adabak köyünden **Ömer Çetin** alıyor sözü hemen, zira çok dertli. **"Bizim köy Karapınar'a 30 km. Tam Karapınar Ereğli sınırında. Şimdi atış yapılan yeri genişletmek istiyorlar. 400 hanelik iki köyü ortadan kaldıracaklar. Bizim akrabalar, dayımlar, amcamgil, yeğenlerim 10-15 haneyiz köyde. Tarlalarımız var, geçimimiz topraktan. Yıllarca yemedim, içmedim, buralarda rezillik çektim, para biriktirdim. Bununla traktör vs. bir sürü şey aldım. Köyde abim işimi görüyor, 9 çocuğu var, sebepleniyor. Şimdi tarlaları istimlak edecekler, biz ne edeceğiz? Her yıl 5-6 milyonluk mahsul alıyorum. Devlet verecek 10-20 milyon savuşturacak başından. Traktörü şunu bunu herkes satacak, ama kime satacak? Bu köylüler çiftçilik bilir, kurulmuş düzeni bozup, ne iş yapacaklar? Çoluk çocuk çok mağdur olacağız."**

Ardından Ermenek Üçbölük köyünden, F.Almanya'da madende çalışan **Hüseyin Işçi** atılıyor. **"Ben Almanların kurdurmadığı bir şeyi Konya'da istemiyorum. Hollanda kadar toprağı olan, Türkiye'nin tahıl ambarı, her yerleri besleyen Konya'ya hükümet niçin bunu reva görüyor?"** diye soruyor.

Daha sonra insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini konuşuyoruz. Maden işçisi Çumra'ya bağlı Karkın kasabasından **Muhsin Körpe** başlıyor söze. **"Konya'nın içinde oturuyordum. Herşeye zarar verecek bu. Yaşlılara, çocuklara, bitkilere zarar verecek. Madem bu iyi bir şey, menfaatli de Almanlar niye istemiyor, Konya'ya gidiyor? Konya'dakiler insan değil mi? Kanadalılar bir geyik ürkmesin diye olur."** Karton kutu fabrikasında çalışan Ömer Çetin tekrar atılıyor. **"Konya'nın zengini gürültüyü çekemeyince göçedecek, kalan fakir fukara çekecek, Konya kuruyup gidecek."** diyor.

Konyalılar üsler için istimlak edilen toprakların daha da genişletileceğini tahmin ediyorlar. Aynı Incirlik'te, Pirinçlik'te olduğu gibi. Öte yandan üsse gelecek yabancı askerlerin ahlak bozuşmasına neden olacağından, gençlerin onlara özeneceğinden kaygılılar. Tarihi eserleri olan, her yıl Mevlana şenlikleri düzenlenen Konya'dan bu üsle turistin de ayağının kesileceğini **"Hiç böyle gürültünün, askeri üssün olduğu yere turist gelir mi?"** diyerek dile getiriyorlar.

Ömer Çetin

Dede Erşahin, Veli Elkatmış, Ömer Çetin, Hüseyin Işçi

Dede Şahin, Veli Elkatmış

Muhsin Körpe

Öte yandan Konya'nın köylerinde hayvancılık da bir geçim kaynağı. Ömer Çetin bölgelerinde 2-3 bin koyun, 500-600 sığırın olduğunu, otlaklar elden gidince bu hayvanların akıbetini düşünüyor kara kara. **"Şimdi Fantom uçakları uçuyor bizim orada. Kuzuları güden çobanlar uçak geldi mi yüzükoyun atıyor kendini yere. Bunlar iyice alçaldı mı, çoban canını mı kurtarsın, koyunlara mı baksın? Bak koca kilise çökmüş, ahırlar çöker, hayvanlar ölür gider. Bir inek 500 bin lira, hayvanı ölse sütüyle, yağıyla geçiniyor gariban, ne edecek? Ya canlar? Evler kerpiçten ya da eski, ahşap. Ev adamın üstüne çöker güldür güldür, çoluk çocuk içinde ölürler."** diyor.

Veli Elkatmış Çumra'nın Doğanlı köyünden, o da maden işçisi. Mütevazi bir şekilde başlıyor söze, kendine haksızlık ederek. **"Ben cahil bir adamım. Konya yeni güzelleşmeye başladı. 20-25 hanemiz var memlekette. Bu uçakların, gürültünün, zırıltının yararı yok Konya'ya, istemiyorum"** diyor.

Konyalılar ilerde bir huzursuzluk anında şehirlerinin savaş alanına döneceğinden endişe ediyorlar. NATO üssünden kalkan bir uçağın (Amerikan ya da başka bir NATO üyesi ülkeye ait) Ortadoğu'da bir yeri bombalaması, Konya'nın hiç yoktan hedef şehir olacağını düşündürüyor onlara.

Uzun süredir Federal Almanya'da öğretmenlik yapan Konya'ya bağlı Bozkır'dan **Mehmet Celep** bu noktada hemen müdahale ediyor. **"Konya bir tarım şehri, Anadolu şehri. Biz böyle bir şehrin barış içinde yaşayan bir şehir olarak kalmasını istiyoruz. Silah, uçak istemiyoruz. Eğer Konya'ya birşey yapılacaksa, tarım teknik alanda yapılsın. Biz buna Konyalılar olarak toptan karşı çıkmalıyız. Türkiye'de okullar, gençler, camiler, Konya'daki tüm kuruluşlar karşı çıkmalı, tepki göstermeli. Sesimizi bütünlük içinde duyurabilirsek, engellenebilir. Ne imkan varsa hepsini-kullanıp sesimizi duyurmalıyız."**

Konuştuğumuz Konyalıların hepsi bu görüşe katılıyor. Türkiye'nin barış içinde yaşaması ortak dilek. Ayrıca yıllarca memlekete döviz yağdırıp, ülkenin ekonomisine katkısı olan işçiler hükümetin de kendi menfaatlerini düşünmesini istiyorlar.

Hava iyice karardı, el sıkışıp dostça tekrar görüşmek üzere ayrılıyoruz. Kulaklarımda söyledikleri, gözümün önünde Gökova'da kurulacak nükleer santrale karşı çıkan köylülerin yüzleri, evet kararlı Gökovalıları hatırlıyorum. Nasıl da karşı çıkmışlardı nükleer santrale. Konya'daki NATO üssü de engellenebilir, engellenir...

ARININ BALI — **Süleyman ÜSTÜN**

Biz yolumuzda yürürüz

1986'yı da geride bırakıyoruz. Şurada kaç gün kaldı ki? Gitti-gider 1986. Gelen 1987'dir. Dileriz hoş gelir, sefalar getirir.

Çabuk geçmiyormuş yıllar, şarkılarda söyleniyor:

"Yıllar ne çabuk geçti günler arasından"

Şarkıda söylendiği gibi, gerçekten "çabuk" mu geçiyor yıllar? Oysa, "yıl" dediğin az zaman değil; 365 tam gün, 12 koca ay ve "tik-tak"ı bitmez 8766 saat.

Türkülerde de geçmediğinden yakınma var:

"Of offf geçmiyor günler neleyim"

Yanılgı hangisinde? Şarkılar mı ayrımında değil işin, türküler mi çok dertli? Çabuk mu geçiyor zaman, yoksa geçmek mi bilmiyor?

Sanırız, kesin bir yanıt veremeyiz bu sorulara. Zaman bu, belli olmaz. Geçtiği, ayrımına bile varmadan su gibi akıp

"Of offf geçmiyor günler neleyim"

Yanılgı hangisinde? Şarkılar mı ayrımında değil işin, türküler mi çok dertli? Çabuk mu geçiyor zaman, yoksa geçmek mi bilmiyor?

Sanırız, kesin bir yanıt veremeyiz bu sorulara. Zaman bu, belli olmaz. Geçtiği, ayrımına bile varmadan şu gibi akıp gittiği de olur; bir türlü geçmek nedir bilmeyip, insanı can sıkıntısından patlattığı da. Duruma bağlı.

Şöyleki:

"Geçiyor", "su gibi akıp gidiyor" dediğimiz zamanlar, galiba kişilerin "hoş vakit"leri, "aman bitmesin" dedikleri "an"ları oluyor. Hani, "keyif"ler yerinde, iş-güç tamam; arada öyle bilmem derin "hasret"ler, "özlem"ler ne de yok; güç-kuvvet ve de sağlık çok şükür iyidir; o zaman geçiyor. Dostlar bir arada ya da "selam"ları olsun sizinle, "neşe"miz birlikte paylaşılıp çoğaltılıyor, "gam"ımız aynı şekilde bölüşülüp azaltılıyor; bu zaman da geçiyor zaman.

Lâkin, "göçmen"seniz, "gurbet"teyseniz yani -ki "gurbetlik" bütün bütün "gariplik"tir; geçmez zaman. İşsiz'seniz, "açaçık"sanız da geçmez. "Sürgün"seniz de durum aynıdır, geçmez. Hele düşmüşsen "dam"daysanız hani, ve de hasret "konmuş"sanız dosta, kavim yoldaşa, geçmez, hiç geçmez. Hastaysanız, üstüne üstlük bir de "yalnız"sanız ve de ağrılı, sancılıysanız yatakta, geçmez, bu zaman da geçmez.

* * *

"Geçmez" desek de geçiyor zaman. Zaman kesintisiz ve de sonsuz, bitmez tükenmezdir. Geçtiği "an"dan itibaren de zaman "tarih" olur. Tarih, evrende "taraf"ların sürekli ve dişe diş, göze göz "kavga"larından oluşan "birikim"lerdir. Ya da tarih, bu birikimlerin toplandığı bir "yatak"tır.

1986'yı gerilerde bırakıyoruz ve 1986'da biriktirdiklerini "birikim yatağı"na bırakıp gidiyor.

Zaman geçiyor... ve "işkenceci generale 25 yıl ceza" veriliyor. "Arjantin'de 1976-83 yılları arasında ülkeyi yöneten cunta döneminde Buennes Aires polis şefi olan General Roman Camps 73 olayda insan haklarını ihlalden 25 yıl hapse mahkum oldu. Yardımcısı da 23 yıl hapis cezasına çarptırıldı... Polis kuvvetlerinin tutukladığı ve oluşturulan gizli merkezlere gönderdiği binlerce kişiden haber alınamamış, bu merkezlere götürülenler kaybolmuşlardı. Mahkeme generallerin rütbelerini de aldı ve her türlü kamu hizmetinden yasakladı." (Cumhuriyet 4 Aralık-1986)

Zaman geçiyor... ve "F.Almanya'da işçiler greve hazırlanıyor." Hedef: 35 saatlik çalışma haftası. 40 saatlik haftalık çalışma süresi geçen dönem, patronların ve Federal hükümetin dayatmaları işçiler tarafından grevlerle kırılmış ve 40 saat "delinmiş, 38,5 saate indirilmişti. Zamanı geldi ve kararlı işçi sınıfı şimdi ikinci hamleyi başlatıyor.

Zaman geçiyor... ve "NETAŞ GREV'de"

İstanbul-Ümraniye'de kurulu NETAŞ (Norhern Electric Telemінakasyon A.Ş) işyeri işçileri (2650 işçi) greve girdiler. Grev 18 Kasım 86 günü saat 11.00'de başladı. "Otomobil-İş Sendikası'nın NETAŞ'a oldukça yakın Ümraniye şube binası dün sabahın erken saatlerinden itibaren NETAŞ işçileri ve grevi destekleyen çeşitli işkollarından işçilerle doldu taştı... Sonra işçiler hep birlikte grev yerine gittiler ve grev yerinde kendilerini bekleyenler tarafından coşkun tezahüratla karşılandılar. Grev sürüyor.

NETAŞ GREV'i işte şimdi "BÜYÜK GREV"dir. Çünkü bu grev 12 Eylül'den sonra gerçekleştirilen ilk grevdir. Bir iş yerinde tek grev. Ama... 1 Mayıs 1886'da, tam yüz yıl önce 8 saatlik iş-günü için başlatılan grev de önce bir tek işyerinde Mackormic Fabrikasında başlatılmıştı. Sonra...

1886'dan 1986'ya.. ve şimdi 1987.

1987! biliyorum "iyi" geliyorsun. Biliyorum "bela"larınla geliyorsun. "Bela"ların "bana"dır, tek tek "dost"larımadır. "BİZE" tövbeler olsun bir şey yapamazsın. Biz yolumuzda yürürüz.

recek bu. Yaşlılara, çocuklara, bitkilere zarar verecek. Madem bu iyi bir şey, menfaatli de Almanlar niye istemiyor, Konya'ya gidiyor? Konya'dakiler insan değil mi? Kanadalılar bir geyik ürkmesin diye karşı çıkıyor, Konya'daki insanlar geyiklerden daha mı değersiz acaba? Fazla tahsilim yok ama ben istemiyorum bu üssü. Hem ben memlekette bir Türk pilotla konuşmuştum. Jetleri uçuruyordu, köyün üstünde. Bunun sesi çok dedim. 'Ben tam sesini vermiyorum daha, hele bir tam sesi versem, bir hamile kadın çocuğunu düşürür' **dediydi. Şimdi bu Alman jetleri geldiğinde nice olur insanımızın hali?"**

Dede Erşahin, Ermenek'e bağlı Üçbölük köyünden, o da maden işçisi. **"Bir sürü hastalık çıkar"** diyor. **"Kulak arazları, sinir hastaları. Bir uçağın gürültüsünden ihtiyarlar kalp sektesinden gider valla. Konya ilerliyor, gelişiyor. Şimdi bu üs buraya kurulacak, Konya gerileyecek. Solacak gül gibi yazıktır. Kurulmasına kati karşıyım. Burada üs yerine bir fabrika yapsalar, işsizler de sebeplense daha iyi**

Ömer Çetin

lüne çöker güldür güldür, çoluk çocuk içinde ölürler." diyor.

Veli Elkatmış Çumra'nın Doğanlı köyünden, o da maden işçisi. Mütevazi bir şekilde başlıyor söze,

noktada hemen müdahale ediyor. **"Konya bir tarım şehri, Anadolu şehri. Biz böyle bir şehrin barış içinde yaşayan bir şehir olarak kalmasını istiyoruz. Silah, uçak iste-**

kan köylülerin yüzleri, evet kararlı Gökovalıları hatırlıyorum. Nasıl da karşı çıkmışlardı nükleer santrale. Konya'daki NATO üssü de engellenebilir, engellenir...

Jane's Defence Weekly dergisinde yayınlanan bu haritada görüldüğü gibi, alçak uçuşlar Manavgat, Tuz Gölü ve Silifke'yi kaplayan üçgende yapılacak. Konya'ya 10 NATO ülkesinden 2500 uçak gelecek. İkişer haftalık dönemlerde hergün 150 uçak uçuş yapacak. Federal Almanya'da 75 metreye dek inen uçaklar bu bölgede 15 metreye inecekler, hakiki mermilerle atış, süpersonik uçuş ve gece uçuşu yapacaklar. NATO ülkeleri bu konularda kısıtlama istemiyor, zaten Türkiye'nin de hiçbir itirazı yok. Bu koşullarla alçak uçuşların yapılacağı 88 bin kilometrekarelik alanda 2,5 milyon insan yaşıyor. Bu işten Türkiye'nin ne kazanacağı ise belirsiz!

İşçiler sorunlarını tartıştılar

Van Dorn bisküvi fabrik. ı işçileri 16 Kasım günü bir toplantı yaparak FNV sendikasına şikayet ve istemlerini ilettiler. 1986 yılında kârının yüzde 23 arttığı basına yansıyan sözkonusu fabrikada sorunlarının ve istemlerinin bir kısmını işçiler şöyle dile getirdiler:

İstirahat saatleri yeterli değil. Havalandırma tertibatı yok denecek kadar kötü. Üzerinde sekiz saat oturduğumuz sandalyeler sağlığımızı olumsuz yönde etkiliyor, oturulacak gibi değil. Çalışanların yüzde 80'i omuz ve kol ağrısı çekiyor. Bantlar çok hızlı dönüyor. Şefler bilhassa Türkiyeli işçilere kötü muamele ediyor. İşyeri doktorları işçilerin hastalığına inanmıyor, hemen işbaşı veriyor.

Fabrika daha evvelce Etten-Leur bölgesine taşınmak istenmişti. Patron işçilerin ve sendikanın büyük tepkisi karşısında bu isteğinden vazgeçmek zorunda kalmıştı. Daha sonra sendika Rotterdam Belediyesi ile ilişkiye geçip fabrikaya Rotterdam civarında yer bulunmasına yardımcı olmuştu. 1987 yılı içinde fabrika inşaatının tamamlanacağı söyleniyor. İşçiler fabrika taşındığında kendilerine yol parası da ödenmesini istiyorlar.

Başbakan Özal'ın talimatı

Dilruba YENEN

Gün geçmiyor ki, Türkiye basınına yeni bir yolsuzluk olayı yansımasın. Ama bir de kamuoyunun bilgisine ve ilgisine girmeyen konular var ki, işte bugünkü yazımızın konusu da bu.

Devlet Bakanı Mesut Yılmaz'ın kardeşi Turgut Yılmaz, deri konfeksiyonu alanında çalışan Delta Dış Ticaret Anonim Şirketinin sahibidir. Turgut Yılmaz geçtiğimiz yaz aylarında Avrupa'ya hayali olarak 73 milyar Türk Lirası değerinde deri ihraç ederek, hem çeşitli kanunsuz yollardan kazandığı kara paraya bir yasallık kazandırdı. Hem de vergi iadesi aldı. Bir taşla iki kuş.

İhraç edildiği söylenen derilerin yerine Avrupa'ya bez parçaları mı, yoksa çürük portakal mı gönderildi orasını bilmiyoruz.

Ancak bu yolsuzluğa şirket sahibi ile birlikte Ali Bars, Muhasebeci Ali Diker ve eski iş ortağı Gülseren Kuşçuoğlu'nun da karışmış olduğu bilgimiz dahilinde. Gülseren Kuşçuoğlu'nun bu hayali ihracattaki görevi sahte ihracat belgeleri düzenlemek, yani özcesi işi kitabına uydurmak. Bu hizmetleri karşılığında da Delta Dış Ticaret Şirketi'nden 13 milyon liralık bir çek alıyor.

Herşey yolunda giderken, evdeki hesap çarşıya uymuyor. Fatih vergi dairesi, İstanbul Mali Şube ekipleri bu olayı tesbit ediveriyorlar. Patron Turgut Yılmaz'ın yerine, düşüyorlar muhasebecilerin peşine, derken aniden devreye Başbakan Özal giriveriyor. Bakıyor ki, iş duyulmuş bir kere, engelleme olanağı yok. Bu olayın kamuoyuna ve basına yansıtılmaması için soruşturmanın **"çok gizli"** kaydıyla yapılması talimatını veriyor.

Derken Mali Şube Gülseren Kuşçuoğlu'nun 13 milyonluk çekine, tahsil edemeden el koyuyor. Bunun üzerine Gülseren Kuşçuoğlu paniğe kapılıyor. Dürüst bir vatandaş numarasıyla **"yolsuzluk yapıldığını"** ihbar ediyor. Kime dersiniz? Çankırı'dan eski bir tanıdığı olan ilgisiz alakasız bir emniyet amirine.

Durum öyle düğüm oluyor ki, bütün tedbirlere rağmen iş üçüncü kişilerin bilgisine yansımış oluyor. Sorunu Şişli Cumhuriyet Savcısı Özcan Şen çözüveriyor.

Ali Diker ve Gülseren Kuşçuoğlu Savcılığa çağrılıyor. Savcı beyin özel odasında çaylı kahveli **"sözde sorgu"** sırasında zabıt katibinin bile odaya uğraması yasaklanıyor. Sonunda savcı ifadeleri özel deftere kayıt ediyor. Ali Diker ve Gülseren Kuşçuoğlu'nu uğurlayan savcı Şen kendilerini kibarca uyarmayı da ihmal etmiyor **"Bütün bunları hiç kimse duymasın, bu konuda başbakanın emri var"**

Devlet Bakanı'nın kardeşi Turgut Yılmaz da tereyağından kıl çeker gibi bu işten kurtuluyor.

Bir hayali ihracatın öyküsü daha böyle bitiyor. Ama bitmeyen, hükümet politikası haline gelmiş yolsuzluklar, vurgunlar.

Geçenlerde işadamı Mehmet Yazar bile **"Türkiye'deki hiç bir hükümet zamanında Özal hükümetindeki kadar yolsuzluk yapılmadığını"** açıklamak zorunda kaldı.

Tahsin Şahinkaya, Mustafa Taşar, TRT Genel Müdürü Tunca Toskay, derken Mesut Yılmaz'ın kardeşi Turgut Yılmaz, ismini saymadığımız daha niceleri...

Bilirsiniz balık baştan kokar.

Kimya tekellerinin nehre akıttıkları zararlı maddeler ve ardarda meydana gelen "kazalar" sonucu

Ren nehri ve Kuzey Denizi ölüyor

Erhan ÖZÇELİK

Geçtiğimiz haftasonu **Basel**'dan **Rotterdam**'a kadar **Ren** nehri kenarında yeralan tüm şehirlerde yapılan eylemlerle Ren'in kirletilmesi uluslararası boyutlarda protesto edildi. **13 Aralık** cumartesi günü **Auggen** kasabasında düzenlenen **sembolik bir mahkeme** Isviçre, Federal Almanya ve Hollanda'da Ren nehrini kirleten, insanların sağlığını tehlikeye sokan **kimya tekellerini,** bunların eylemlerine göz yuman hükümetleri ve politikacıları kamuoyu önünde **yargıladı.** Aynı gün **Mainz** ve **Wiesbaden**'da, pazar günü ise diğer Ren kentlerinde köprüler kapatıldı, insanlar elele zincirler oluşturdular. Çeşitli kültürel etkinliklerle sorunun acilliği gözler önüne serildi.

Isviçre'nin Basel kentinde bulunan **Sandoz** kimya tekelinde çıkan bir yangının söndürülmesi sırasında söndürme suyuyla birlikte Ren nehrine karışan çok zehirli kimyevi maddelerin nehrin büyük ölçüde kirlenmesiyle başlayan **"kazalar"** ın ardı arkası gelmiyor. Sandoz'

kellerinden, neden oldukları bu büyük maddi ve manevi hasarın hesabının sorulmamasını anlamalarına imkan yok.

Tabii ki insan ve çevre sağlığını kârları uğruna hiçe sayan kimya patronları, Hindistan'ın **Bobal** kentinde 2 binden fazla insanın

tilerin (Flick skandalı) de gerekli önlemleri kendiliklerinden almalarını beklemek safdillilik olur.

Üzerinde yaşadığımız dünyanın giderek yaşanamaz hale getirildiğini gören insanlar, çevre girişimleri, ilerici partiler ivedi önlemleri şöyle dile getiriyorlar: Insan ve çevre sağlığını tehdit eden mamullerin üretiminin yasaklanması, kimya tekellerinin işletmelerindeki bir kaza sonucu meydana gelen hasarı, kendileri hatalı olmasa da, ödemek zorunda olması, nehirlere zararlı madde aktarılmasının yasaklanması ve bunu yapanların **"suçlu"** olarak yargılanmaları ve hasardan sorumlu olmaları, kimya tekellerinin sıkı denetlenmesi ve bunun için bağımsız, geniş maddi ve personel olanaklarına sahip mercilerin oluşturulması, işletmelerin her türlü aksamayı bildirmekle yükümlü kılınması. Bu ve daha başka istemlerin kimi bazı yasal değişikliklerle hayata geçmeyeceği açık, bunun için çevre sorununa yaklaşımın değişmesi ve önemli toplumsal değişiklilerin gerçekleşmesi gereki-

Hollanda'da seçim hakkını kullanan göçmen işçiler kazanımlarını anlatıyor

Eşit haklar için bir adım daha

Federal Almanya'da FIDEF'in göçmen işçilerin yerel seçimlere katılma hakkı için açtığı kampanya güçlenerek sürüyor. Kimi bölgelerde yapılacak eylemlerin hazırlıkları yoğun olarak sürerken, kimi bölgelerde de bilgilendirme toplantıları, geceler, basın toplantıları, sembolik seçimler yapılıyor.

Göçmen işçilere seçim hakkı verilmesini Sosyal Demokrat Parti SPD, Yeşiller, Liberal Parti FDP, Komünist Partisi DKP, Alman Sendikalar Birliği DGB, Kiliseler desteklerken, tutucu CDU ve CSU karşı çıkıyor. NPD, FAP gibi faşist partiler ise açıkça karşı kampanya yürütüyor. Tutucu ve faşist partilerin karşı çıkış gerekçeleri yabancıların Almanya'da misafir olduğu, seçim hakkı verilmesinin anayasaya aykırı olduğu gibi bahaneler.

Bu ve buna benzer gerekçelere karşı en iyi örnek seçim hakkının kullanıldığı ülkeler. Bu ülkelerden biri Hollanda. Orada da seçim hakkı için uğraş verilmiş, gerici ve faşistler benzer gerekçelerle karşı çıkmışlar, buna rağmen seçim hakkı kazanılmış ve kullanılıyor. Hollanda Türkiyeli Işçiler Birliği Genel Başkanı **Nihat Karaman** seçim hakkının nasıl kazanıldığını gazetemize şöyle anlattı:

Hollanda'da göçmenlere yerel seçim hakkı istemi ilk kez 1975' li yıllarda göçmenlerin öz örgütleri ve Hollandalılar tarafından oluşturulan dayanışma komiteleri tarafından gündeme getirildi. Bir çok parti ve sendikalar bu istemin gerçekçi olmadığını söyleyerek karşı çıktılar. Ancak, göçmen örgütleri istemlerinde ısrarlı oldular. 70'li yılların sonlarına gelindiğinde artık siyasi partiler, sendikalar, diğer demokratik örgütler bu hakkın gerçekçiliğini kabul ediyorlardı.

Bu parti ve örgütlerin seçme ve seçilme hakkının verilmesini istemelerinde bir başka etmen de göçmen işçilerin kalıcılaşma sürecinin başladığını kabullenmiş olmalarıdır. PSP, CPN ve PVDA partileri bu hakkın verilmesini programlarına aldılar. Hemen arkasından anayasada değişiklik yapılması için önerge verdiler. 1982 yılında anayasa değişikliği gerçekleşti. Yapılan değişiklik Hollanda'da 3 yıldan fazla yasal kalmış olan yabancılar yerel seçimlerde oy kullanma hakkına kavuştular.

Göçmenlerin seçme ve seçilme hakkına başta ırkçı Merkez Partisi CP ve diğer küçük sağcı partiler karşı çıktılar. Karşı çıkış gerekçeleri Hollanda Hollandalılarındır, Hollandalı olmayanlar ülkemizin demokrasisini olumsuz etkiler gibi göçmenleri aşağılayıcı tavırdı.

Buna karşı göçmen örgütleri içinde yaşadıkları ülkenin tüm süreçlerine katılmak istediklerini, göçmenlere seçme ve seçilme hakkının tanınmasının demokratik bir hak olduğunu sürekli savundu. Seçme ve seçilme hakkının gerekliliğinin kabul ettirilerek elde edilmesinde en önemli etken çok geniş bir kamuoyu oluşturulması oldu.

Ali Tağluk

Naci Demirbaş

Bekir Kılıç

Yabancılara insan gözüyle bakmaya başladılar

Naci Demirbaş Belediye Meclisi üyesi Rotterdam: Seçim hakkının kullanılması Hollanda'da yaşayan göçmenlerin Hollanda toplumunun eşit haklı birer bireyleri olmaları yolundaki mücadelenin bir parçası olması yönünden çok önemlidir. Meseleye böyle baktığımızda yerel seçimlerde oy hakkının verilmesi göçmenlerin eşit haklılığı yönünde atılmış önemli bir adımdır. Seçilmenin yararını şöyle değerlendirebiliriz: Şimdiye değin yerel düzeyde karar mekanizmalarını etkileyebilmemiz hemen hemen mümkün değildi. Belediye Meclisi'ne seçildikten sonra bu alanda geniş olanaklara sahip olduk. Örneğin Adalet Bakanlığı müsteşarının hazırladığı yeni yabancılar yasa tasarısının yabancıların sahip oldukları konumu daha da kötüleştirici sonuçlarını zamanında belediye yönetimine anlatarak, yönetimin anılan yasa tasarısını resmi olarak protesto etmesini sağladık.

Yusuf Toprak

nışma, konuşma şansının artması da iş hayatında etkili oluyor.

Bekir Kılıç işçi-Eindhoven: Türkiye'de bize bu hakkın verilmediğini düşünürsek seçim hakkını kazanmamız çok olumlu oldu. Yabancıların öz örgütlerinin çabaları sonucu kazanılmış bu hak bize genel seçimlere katılınabilirliğin yolunu açtı. Sorunlarımızı seçtiğimiz

bir yangının söndürülmesi sırasında söndürme suyuyla birlikte Ren nehrine karışan çok zehirli kimyevi maddelerin nehrin büyük ölçüde kirlenmesiyle başlayan **"kazalar"** ın ardı arkası gelmiyor. Sandoz'daki olayla yaklaşık aynı anda yine bir İsviçre tekeli olan **Ciba Geigy** 400 litre zehirli tarım ilacını nehre akıttı. Daha aradan birkaç gün geçmişti ki, bu sefer de Federal Almanya'nın büyük kimya tekellerinden **BASF**'de **"kaza"** sonucu iki ton sirke asiti nehir suyuna karıştı. Rekabet sadece pazar alanında değil, çevre kirletilmesinde de sürdüğü için rakiplerinden geri kalmak istemeyen **Bayer** tekeli üç işletmesiyle birden çevre kirlenmesine, Ren nehrinin zehirlenmesine katkıda bulundu. Bayer'in Dormagen, Ürdingen ve Leverkusen'daki tesislerinde çok kısa aralıkla önemli arızalar oldu. Örneğin Leverkusen'de son derece zehirli Metanol maddesi nehre karıştı. **Hoffmann-La Roche, Hoechst, MDPA, Windmill, Unie ve Lonza** kimya işletmelerinin de katılmasıyla son bir ay içinde toplam 9 önemli kimya kazası oldu.

13 Aralıkta yapılan **"sembolik duruşma"**da çeşitli çevre koruma girişimlerinin temsilcilerinden ve bilim adamlarından oluşan **"mahkeme heyeti"** kimya tekellerini ve hükümet politikacılarını Ren nehrini, kollarını ve Kuzey Denizi'ni kirletmeye devam etmek ve buna göz yummakla, insan ve çevre sağlığını, balıkçılık ve turizmden geçinen insanların geleceğini tehlikeye sokmakla ve kamuoyunu yanıltmakla suçladı.

Sorun **"sadece"** Ren ve Kuzey Denizi balığı yememekle sınırlı değil. Zaten birçok zararlı maddeyi ihtiva eden sular bu kazalardan sonra daha da zehirlendi. Federal Almanya, İsviçre ve Hollanda'nın en kalabalık bölgelerinin içme suyu sürekli tehdit altında. Kısmen Ren nehrinden içme suyu kazanılmasına ara verilmiş de olsa çevredeki kuyulardan elde edilen sulara **"sağlığa zararsız"** olarak bakmak olanaksız. Çevre kirlenmesine, kimya tekellerinin aşırı kârlarından feragat etmemek için alınması gereken acil önlemlere rağbet göstermemeleri nedeniyle yol açtıkları ortada olduğundan, zararın faturasının da onların sırtına yüklenmesi gerekir. Bodrumundaki yakıt deposundan birkaç litre petrol sızdığı için binlerce mark ceza ödemek zorunda kalan insanlar kimya tekellerinin hesabının sorulmamasını anlamalarına imkan yok.

Tabii ki insan ve çevre sağlığını kârları uğruna hiçe sayan kimya patronları, Hindistan'ın **Bobal** kentinde 2 binden fazla insanın ölümüne yol açan felakette de olduğu gibi kuruş ödemeye yanaşmıyorlar. Politikaya kolları sıvamadan önce **BASF** kimya tekelinde şef olan Kohl gibi bir Başbakanın ve kimya tekellerine avuç açan partilerin kimi bazı yasal değişikliklerle hayata geçmeyeceği açık. bunun için çevre sorununa yaklaşımın değişmesi ve önemli toplumsal değişikliklerin gerçekleşmesi gerekiyor. Fakat bunların hepsi gerçekleşebilir istemlerdir, yeterki yedekte başka bir dünyamızın olmadığının bilincine varalım ve çevre korunması için sürdürülen etkinliklere katılalım.

SENDİKACI GÖZÜYLE

FAC'de işsizlik ve 35 saat

Ümit KÖSEOĞLU

Nürnberg'deki Federal Çalışma Dairesinin Kasım 86 aylık raporunda, FAC'de işsizliğin son aylarda artış göstererek yüzde 8,1'den yüzde 8,3'e yükseldiği belirtiliyor. Çalışma Dairesi sorumlusu bay Franke bunun **"mevsimlik"** olduğunu söylüyorsa da, görünen gerçek gizli-açık 4 milyon işsizin olduğu ve bunun gerekli önlemler alınmazsa önümüzdeki ay ve yıllarda daha da artacağıdır. Federal Çalışma Dairesine bağlı İş Piyasası ve Mesleki Araştırma Enstitüsü'nün verilerine göre, acil önlemlerin alınmaması halinde işsizlik uzun vadede artacak ve 1990'da 5,2 milyona, 2000 yılında ise 6 milyona ulaşacaktır.

Yığınsal işsizlik sorununun çözümlenmesinde başta FAC işverenleri ve hükümeti olmak üzere, toplumun ağırlıklı kuruluşlarına, sendikalara hatta işyeri işçi temsilciliklerine büyük görevler düşüyor.

Gerici Kohl hükümeti bir yandan silahlanma harcamalarına yılda 80 milyar mark ayırırken, diğer yanda DGB'nin ilk parti 50 milyar ve önümüzdeki 5 yılda ikinci parti 50 milyarlık yeni işyerlerinin açılmasıyla ilgili **"hedefli yatırım"** programına **"para yok"** yanıtını geriyor.

Sayıları **"resmi kayıtlara"** göre 2,5 milyon olan işsizler ordusunun FAC bütçesine olan yükü yılda 54 milyar DM'dır. Diğer bir deyişle, Kohl hükümeti yeni işyerleri açmak şöyle dursun, resmen işsizliği finanse etmektedir. 800 bin kişi bir yıldan fazla süre işsizdir. İşsizlere ilk bir yıl için ödenen **"işsizlik parası"** 1985 yılında ortalama 951 DM'dır. İşsizlerin yüzde 36,5'i hiçbir yerden ve hiçbir şekilde yardım alamamaktadırlar.

Hiç çalışmamaktansa, süreli de olsa işyeri uydurmacasıyla bugünkü hükümet tarafından 1.5.1985'de yürürlüğe sokulan ve süreli iş anlaşmalarını düzenleyen, **"Çalışmayı Teşvik Yasası"** bu zamana kadar ek hiçbir yeni işyeri açmadığı gibi, kiralık işçiliği ve süreli iş anlaşmalarını yüzde 150 artırmıştır. FAC'de bazı işkollarında her iki işyerinden biri süreli iş anlaşması olanlarca doldurulmaktadır.

Böyle bir ortamda işyeri işçi temsilciliklerine de büyük görevler düşmektedir. Yapılan araştırmalara göre, 1984'de yine kişi başına 67 saate yükselmiştir. 1985'de yapılan toplam 1,5 milyar saat fazla mesai, tam 900 bin işsize yeni işyeri demektir. Yine aynı araştırma her 3 mesai saatinden birinin yapılmasına gerek olmadığını, böylece en azından 300 bin işsize bu sayede yeni işyeri açılmasının mümkün olduğunu gösteriyor. Mesai yapan işçilerin çoğunluğu (yüzde 57) mesai yapmak istemedikleri halde, işyeri kaybetme korkusuyla buna zorunlu kaldıklarını söylüyor. Bu rakamlar milyonlarca işsiz kardeşin, **"şimdilik de olsa"** çalışan işçi kardeşlerinden dayanışma beklediklerini gösteriyor.

Yığınsal işsizlik sorununun çözümlenmesinde kendisine en büyük görev düşenler, kârlarını yıllardır katlayanlar, krizlerden, işsizlikten ek kârlar vuranlar, fakat her türlü sorumluluktan, yükümlülükten kaçanlar, yani işverenlerdir.

Sadece 1982-85 yılları arasında kârları ortalama yüzde 41 artan ve 1985'de 350 milyar marka, 1986'da 385 milyara yükselen patronlar ve 160 milyar kârla rekor üstüne rekorlar kıran metal patronları, bu konuda hiçbir önleme yanaşmamaktadırlar. Özellikle metal patronları, sendikamız IG Metall'in istemi olan haftalık çalışma süresinin, ücret kaybına uğramadan herkes için 35 saat olarak kısaltılması görüşmelerine oturmadan önce, 25 Ocak 87'de yapılacak federal parlamento genel seçimlerinin sonuçlarını beklemektedirler.

İşverenlerin gerici hükümetten bekledikleri ise, yukarıda sözünü ettiğim ikinci bir çalışmayı teşvik yasasının çıkartılmasıdır. Bu yasa ile, diğer bir dizi önerilerin yanında, kiralık işçi ve süreli iş anlaşmaları daha da kolaylaştırılmak istenmektedir.

1984 yılı grevleri devamınca gerek işverenler ve gerekse federal hükümetçe, 35 saate alternatif olarak gösterilip, öne çıkarılan **"58 yaş erken emeklilik"** yine aynı çevrelerce unutturulmuştur. Bu zamana kadar 58 yaş erken emeklilik hakkını kullanıp, çalışma hayatından ayrılanların yeri çoğu kere yeni işçi alınarak doldurulmamış işyeri içi organize ile geçiştirilmiştir.

Yapılan araştırmalar, ücret kaybına uğramadan bu hakkın tüm 58 yaşında olanlarca kullanılması ve boşalan işyerlerine yeni işçi alınması halinde FAC'de 500 bin işsize işyeri açılacağını göstermektedir. Patronların bunun masrafını karşılayacak mali güçleri vardır.

Sendikalar için yığınsal işsizlikle mücadelenin en etkin ilacı, haftalık çalışma süresinin, ücret kaybına uğramadan, herkes için 35 saat olarak kısaltılmasıdır. Soruna en etkili alternatif budur.

Haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi ve yeni açılacak işyerlerine işsizlerin alınması yoluyla FAC düzeyinde teorik olarak 1,5 milyon işyerinin, 1,5 milyon işsizin işe alınmasıyla doldurulmayacağının bilincindedir. Onun içinde **"Teoride"** demektedir. Fakat bu sayının yarısının işyeri içi organize değişikliği sonucu yokedildiğini kabul etsek dahi, ikinci yarısı, yani 750 bini yeni işçi alınmak suretiyle doldurulabilecektir.

Bu gerçeği, durumun hesabını yapan işverenler ve onların politik yandaşları da en az bizler kadar bilmektedirler.

25 Ocak FAC parlamento genel seçimlerinin sonuçları ne olursa olsun, 35 saatlik çalışma haftası sendikamız IG Metall'in gündeminden inmeyecektir. Bu nedenle, yerlisiyle yabancısıyla hepimizi zorlu günler bekliyor. Politik sonuçlardan öteye, en sağlıklısı kendi gücümüze güvenmek olmalıdır.

Soğuk bir kışta, uzun süreli bir mücadeleye daha şimdiden hazırlanalım.

sansının yabancıların sahip oldukları konumu daha da kötüleştirici sonuçlarını zamanında belediye yönetimine anlatarak, yönetimin anılan yasa tasarısını resmi olarak protesto etmesini sağladık.

Naci Demirbaş 20-21 Aralık günleri Münster ve Recklinghausen'de yerel seçim hakkı konusunda yapılacak bilgilendirme toplantılarına da katılacak.

Yusuf Toprak sosyal danışman ve CDA Belediye Meclisi üyesi-Eindhoven: Seçim hakkının bize verilmesi çok olumlu oldu. Daha önce bir sorunumuzu ilgili makamlara bildirebilmek ayrı bir sorundu. Şimdi ise sorunlarımızı direkt yetkililere ulaştırdığımız gibi onlarla tartışma olanağına da kavuştuk. Belediye ve diğer kurumlardaki üst düzeyde insanlarla ta[...]

diğini düşünürsek seçim hakkını kazanmamız çok olumlu oldu. Yabancıların öz örgütlerinin çabaları sonucu kazanılmış bu hak bize genel seçimlere katılınabilirliğin yolunu açtı. Sorunlarımızı seçtiğimiz üyeler aracılığı ile yetkililere daha kolay ulaştırıyoruz.

Ali Tağluk sosyal danışman-Eindhoven: Benim için çok olumlu oldu. Sorunlarımızı belediye içerisinde direkt tartışma olanağı doğdu. Örneğin bence konut sorununun Belediye Meclisi'nde tartışılmaya başlanması bir kazanımdır.

Bektaş Ölmez işsiz-Leiden: Seçimlere katılmaktan çok memnunum. En azından biz yabancılara insan gözü ile bakmaya başladılar. Meclis üyesi aracılığı ile parlamento üyeleri de sorunlarımızı dinler oldular.

1988 yılına kadar 2000 işçi işten çıkarılacak

Geçen yılları yüksek kazançla kapatan Köln'deki K.H.D. firmasında aşamalı olarak 1988'e kadar 2000 kişinin çıkışı planlanıyor. Uzun zamanda beri söylentiler halinde yayılan ve son zamanlarda yerel basında da çıkan haberlere göre olaylar şöyle gelişti: Klöckner Humbold Deutz KHD yönetim kurulunda görev yapan işçi temsilcileri (Aufsichtsrat) üyelerinin bu görev karşılığı aldıkları paranın bir kısmını Hans Böckler vakfına aktarmaları gerekirken aktarmamış oldukları 1982 yılında ortaya çıktı. IG-Metall o ana kadar ödemedikleri paranın ödenmesini sonrasında da ödenmeye devam edilmesini istedi. Bu üç kişi (Aufsichtsrat) P.Bleffert, K.Hermann ve K.Optiz kabul ettiler. Fakat bu yıl ekim ayında yapılan araştırmalarda 1982 sonrası ödentilerinin ödenmediği meydana çıktı. Yapılan görüşmelerde bu üç kişi parayı ödemeyi reddettiler. Bunun içinde IG-Metall merkez olarak duruma el koydu. Zaten uzun zamandan beri başkan olan işçi haklarından çok işveren haklarını savunan işçi temsilcisinin (hatta bir söylentiye göre Başkan P.Bleffert'e K.H.D. yönetim kurulu personel şefliğini garanti etmiş) sendikadan atılması için soruşturma komisyonu kuruldu.

Bunlar olurken K.H.D. 1988 yılına kadar iki bin işçi azaltma kararı aldı. Buna gerekçe olarakta orta ve büyük motorlara isteğin az olduğunu onun için bir sosyal plan uygulamaya koyuldu.

– 50 yaşın altındakiler en az 5.000 DM olmak üzere brüt maaşlarının yüzde 30'u çalıştığı yılla çarpılacak) bir tazminat alacaklar.

– 55 yaşında olanlar onbir ay daha çalışırlarsa firma ihtiyarlık sigortası bağlayacak. (Betriebsrente)

Bremen'de Ruhi Su gecesi yapıldı

Bremen ve Çevresi Türk İşçileri Derneği 29 Kasım günü Ruhi Su gecesi düzenledi. Bremen'de ilk kez yabancılar tarafından düzenlenen bu kültür gecesinde salon Türkiyeli ve Alman izleyiciler tarafından tamamen doldurulmuştu. Geceye konuşmacı olarak **Prof. Klaus Liebe Harkort, Ataol Behramoğlu** ve **Yaşar Miraç** katıldılar. Programdaki türküleri ise **Heval** ve **Bremen ve Çevresi Türk İşçileri Derneği Korosu** sundu. Aralarında Radyo Bremen'de çalışan sanatçılardan **Horst Breiter**'in de yer aldığı iki Türkiyeli ve iki Alman sunucu gecenin metnini sunarken, konuşmaların çevirileri de anında perdeye yansıtıldı. 3 saat süren geceyi seyirciler etkili bir sessizlik içinde, dikkatle izlediler.

Hannover ve Hagen muhabirlerimiz bildiriyor

"Yabancılar kalsın faşistler gitsin"

Hannover yakınlarındaki Garbsen'de son günlerde neo nazilerin yabancılara karşı saldırıları yoğunlaştı.

Bir süre önce neo nazilerce bir Türk kadınının yolu kesildi, eve dönmekte olan üç kardeşe saldıran faşistler birini köprüden atmak istediler. Aynı hafta içinde bir otomobile patlayıcı madde konuldu, bir Türk bakkalı ve restoranı da tahrip edildi. Bölgede yaşanan bu olaylarla ilgili bir açıklama yapan Garbsen Yabancılar Meclisi üyesi öğretmen Hilmi Alkan **"Bizleri üzen yalnızca, bir çıkmaz içinde bulunan ve bu saldırılara hedef olan gençler değil, bizleri korumakla görevli bulunan polisin tutumudur. Bütün bunlara rağmen soğukkanlılığımızı kaybetmeden yasal tüm girişimlerde bulunacağız ve önlem alınmasını isteyeceğiz. Bu sorun Türk-Alman sorunu değil, insanlık sorunudur."** dedi. Bu yaşanan olaylarda Türk hükümetinin de payı olduğunu vurgulayan, Alkan şöyle devam etti **"Yıllarca bizlere döviz makinesi olarak bakıldı, sorunlarımıza eğilinmedi, sahipsiz bırakıldık. Yalnızca bir tarafı eleştirmek olmaz, kendi hükümetimizi de eleştirmek zorundayız"**

Saldırıya uğrayan gencin ağabeyi Mehmet Şahin.

Resimde faşistlerin saldırıda kullandıkları sopa görülüyor.

Kasım ayının son günü Garbsen'de yolları kesilerek dövülen gençlerin abisi Mehmet Şahin'le olay la ilgili olarak konuştuk.

– Bu olay hakkında bilgi verir misiniz?

– Bu Garbsen'de yapılan ilk saldırı değil, olaydan bir kaç gün önce Mehmet Kulaksız isimli bir Türkün hanımı işten dönerken, ellerinde bira şişeleri olan neo naziler tarafından yolu kesilmiş. Daha sonra başörtüsünü atmasını isteyerek kadını boğmaya çalışmışlar.

Bu olaydan bir süre sonra da üç kardeşimin akşamüstü eve dönerken, otoban köprüsünde bir grup tarafından yolları kesiliyor. Bizimkiler önce ses çıkarmadan gitmek istemişler, bunun üzerine bu grup uzun kalın sopalar ve tabancalarla saldırıya geçmiş, kardeşlerimden birini sopayla döverek köprüden otobana atmaya çalışmışlar, kardeşlerimin diğer ikisi bunu engellemişler, sopalardan birini de ele geçirerek kaçmışlar. Ancak grup onların peşinden eve kadar gelmiş bunun üzerine polise haber vermişler.

– Polis geldikten sonra ne oldu?

– Polis geldiğinde ben işteydim. Kardeşlerim ve eşim anlattı; onlara saldıran grup da evin önündeymiş, tekrar kardeşlerime saldırmak istemişler. Kardeşlerim durumu polise anlatmaya çalışmışlarsa da polis **"sesini kes, pis Türkler olayları başlatıyor"** diyerek kardeşlerimi coplamaya başlamış. Benim eşim Almandır. Olayı balkondan görmüş, müdahale etmek istemiş onun üzerine polisler **"Ne olmuş, biz de Türk polisinin kullandığı yöntemi kullanıyoruz onlar da adam dövüyor"** diye eşimi susturmuşlar.

– Bu olaylar sırasında Alman komşularınızın tutumu ne oldu?

– Bütün komşularımız bu olayı protesto ediyorlar. Polise baskı yaparak bölgede önlem alınmasını istemişler. **"Bugün onlara yapılan saldırı, yarın bize de yapılır"** diyorlar.

– Daha sonra bir olay ve tehditle karşılaştınız mı?

– Aynı günün akşamı komşumuz Bekir Şimşek'in arabasının camlarını parçaladılar. Polis gelinceye kadar da sopa ve patlayıcı maddelerle arabama saldırdılar.

Münih'de "Türkiye Postası Eğlencesi" gecesi düzenlendi

Amacımız sorunlara eğilmek, istemlere yanıt vermektir

Gazetemizin Münih temsilciliği tarafından düzenlenen **"Türkiye Postası Eğlencesi"** 7 Aralık Pazar günü Münih'de St. Wolfgang kilisesi salonunda yapıldı.

Türkiye Postası'nı daha geniş yığınlara tanıtmak ve insanların kültür ve eğlence gereksinimini karşılamak amacıyla düzenlenen geceye 350'nin üzerinde katılım oldu. **Türkiye Postası** yazı kurulu adına Erhan Özçelik'in konuşma yaptığı gecede kültür programında tamamen amatör müzisyenlerin yer alması da eğlencenin bir diğer özelliğiydi. Münih temsilciliği adına düzenlenen bu gece ile ilgili temsilciliğimizden gece hakkında bilgi aldık.

– Niçin böyle bir eğlence örgütlemeyi düşündünüz?

– Herşeyden önce şunu belirtmek istiyorum. Biz gazete temsilciliğini, sadece gazete satmak, haber ve yazı yazmak, merkez sağlık-

Erhan Özçelik

Işte bu noktadan hareketle çevreden de gelen istemlerin verdiği cesaretle böyle bir eğlencenin düzenlenmesine karar verdik.

– Hazırlıklar nasıl oldu?

– Bu eğlencenin kararını 6 ay önceden aldık. Haziran ayında da salonu kiraladık. Madem, T.Postası amatör sanatçıları destekliyor, onların tanınması ve gelişmeleri yönünde yardımcı olmaya çalışıyor, o halde neden biz bu geceyi

– Bu gece ile ilgili önümüze koyduğumuz hedefi aştık. Katılımı 250 kişi olarak hedeflemiştik, bu 350 yi aştı. Gelen insanların yarısından yakını ilk defa karşılaştığımız kişilerdi. Bu insanlar ilk defa T.Postası'nın adını duydu ve onun transparenti altında eğlendiler, yeni aboneler kazandık. Abonesi kesilenler, aboneliklerini yenilediler. Şüphesiz ufak tefek aksaklıklar olmuştur ama sonuç olarak güzel bir geceyi tüm konuklarımızla birlikte yaşadık.

– Bundan sonraki çalışma hedefleriniz neler?

– Şu gerçek ki bir çalışma sona ererken ,diğer çalışmanın da kapısını aralar. Bu bizim için de geçerli. Biliyorsunuz, gazetemiz yeni yılda yeni bir kampanya dönemine giriyor. Biz de son eylemimizin verdiği enerji ve güçle kampanyaya yönelik çalışmalara başladık. Bu sefer önümüzdeki zaman, daha kısa, bu nedenle daha disiplinli ve

– Aynı günün akşamı komşumuz Bekir Şimşek'in arabasının camlarını parçaladılar. Polis gelinceye kadar da sopa ve patlayıcı maddelerle arabama saldırdılar. Kırıp döktüler.

– Sizce yabancı düşmanlığı nasıl geriletilebilir?

– Bunlara karşı tüm yabancılar birleşmeli. Bu olaylardan Almanlar da rahatsız oluyorlar. Hem yabancılar, hem de Almanlar birlikte mücadele etmek zorunda.

– Bu olaylardan sonra ne gibi girişimlerde bulundunuz?

– Sizin de bildiğiniz gibi bir basın toplantısı yaptık. Yabancılar Meclisi üyeleri bize sahip çıktılar. Önümüzdeki günlerde de bütün yabancıları yetkili kişileri çağırarak büyük bir toplantı yapacağız.

– Niçin böyle bir eğlence örgütlemeyi düşündünüz?

– Herşeyden önce şunu belirtmek istiyorum. Biz gazete temsilciliğini, sadece gazete satmak, haber ve yazı yazmak, merkez sağlıklı düzenli ilişki kurmak olarak algılamıyoruz. Bu nedenle bu güne kadar bölgemizde gazetenin amacına yönelik değişik çalışmalar örgütledik. Bu eğlence de bunlardan bir tanesi. Biliyorsunuz gazetemiz Türkiye Postası'nın amacı en başta insanlarımızın sorunlarına eğilmek, onların savaşımlarını desteklemek, istemlerine yanıt vermek ve onlarla iç içe olmak bütünleşmektir.

Yurt dışındaki işçilerimizin en çok eksikliğini duydukları nokta aileleriyle gidip gönüllerince eğlenebilecekleri bir yerlerin olmasıdır.

önceden aldık. Haziran ayında da salonu kiraladık. Madem, T.Postası amatör sanatçıları destekliyor, onların tanınması ve gelişmeleri yönünde yardımcı olmaya çalışıyor, o halde neden biz bu geceyi amatörlerle yapmayalım dedik. Ve şenlik doğdu. Çalışmalarımızı bu yöne kanalize ettik. Işe önce tanıdığımız kişi ve müzik gruplarıyla başladık. Duyuru çıkartıp dağıttık. Pek çok grup bu geceye katılmak için geldi. Bu bizim beklentimizin çok üstünde oldu. Ayrıca bizi de çok memnun etti. Gecenin ana konuşması için de redaksiyondan bir arkadaş davet etmiştik. Bu davetimiz üzerine Erhan Özçelik konuşmacı olarak gecede yer aldı.

– Bu eylemin sonuçları ile ilgili bir değerlendirme yapabilir misiniz?

da yeni bir kampanya dönemine giriyor. Biz de son eylemimizin verdiği enerji ve güçle kampanyaya yönelik çalışmalara başladık. Bu sefer önümüzdeki zaman, daha kısa, bu nedenle daha disiplinli ve daha hızlı bir çalışmayı zorunlu kılıyor. Inanıyoruz ki bunun da üstesinden geleceğiz.

Gecede yer alan gruplardan, Münih Türkiyeli Gençler Birliği'nin orkestrasının yanısıra Ihsani ve arkadaşları, Çetin Oraner, Salman Kardeşler Grubu, Yaban gülleri Grubu ve Uyarer Kardeşler de katıldılar.

Ayrıca Kürdistan Pres, Göçmen Birlik Yolu, Kürdistan Işçi Derneği MIDER'de yayın masalarıyla geceye katıldılar. Işçi yazar Fethi Savaşçı gecede bir kitap sergisi açtı.

Mitinge katılanlara saldıran 40 kadar faşist göz altına alındı.

Hagen'da anti-faşist miting yapıldı

Yabancılara ve politik göçmenlere yapılan saldırıların son verilmesi istenen mitinge 4000'den fazla antifaşist katıldı

FAC geçtiğimiz haftalarda neo nazilerin yeni saldırılarına sahne oldu. FAC'nin Schwelm kentinde gece 23 sıralarında iki Türkiyeli ailenin oturduğu eve saldıran neo naziler, evin camlarını kırdılar. Evin kadınlarına da saldıran faşistler hamile bir kadının kafasını yarıp, diğer bir kadını da tekmeyle yaralayarak hastanelik ettiler.

Ev sakinleri, olay yerine geç gelen polislere durumu anlattıklarında, polislerin kendilerine **"Saçmalamayın, evinize girin, sizin için burada sabahlamaya niyetimiz yok"** dediklerini söylediler. Bu suçlamanın polis şefi tarafından reddedilmesine rağmen, neo nazilerin kendisine intikam saldırısından korktuğu için isminin açıklanmasını istemeyen iki genç, Westfalenpost gazetesi muhabirine yaptıkları açıklamada polisin **"Evinize gidin, bizim başka işlerimiz var"** dediğini söylediler.

Saldırı olayından sonra harekete geçen çevrenin demokratik örgüt ve kuruluşları, sendikalar, SPD, Grüne ve DKP partileri şehir merkezinde ihtar mitingi düzenledi. Şehir meclisinin de tüm demokratları katılmaya çağırdığı mitingde, Belediye Başkanı Rainer Döring, Türkiyeli bir temsilci, VVN anti faşist örgütü ve yeşillerden birer temsilci konuşma yaparak olayı protesto ettiler, dikkatleri faşist tehlikeye çektiler. Yerel DGB örgütü yaptığı açıklamada, saldırıyı, 1938'de yahudilere yapılan faşist saldırıya benzeterek olayın ve polislerin davranışının açıklığa kavuşturulmasını istedi.

Miting esnasında faşist dazlakların 6 Aralık günü Hagen şehrinde FAC merkezi toplantısının yapılacağı duyuldu. Demokratik güçler o gün karşı yürüyüş kararı aldılar.

Olayların bu şekilde kapanacağı beklenirken çevre halkı faşistlerin yeni bir saldırısına daha tanık oldular. Hanau'da yapılan anti atom santralı mitinginden dönenlere taş ve sopalarla saldıran faşistler, gençlik merkezi yöneticisinin çenesini kırarak hastahanelik ettiler.

Çağrısını sendikaların, bazı partilerin, demokratik örgüt ve kuruluşların ve kiliselerin yaptığı 6 Aralık karşı yürüyüşüne 4000 kişi katıldı. Mitingde yapılan konuşmalarda, Hitler'in faşist partisi NSDAP'nin uzantısı olan ve dazlaklara yataklık eden FAP'nin yasaklanması istendi. Yabancılara ve politik göçmenlere yapılan saldırılara son verilmesi istendi. Yabancılar kalsın, faşistler gitsin sloganı yükseltildi.

Kendi toplantılarına katılmak üzere FAC'nin çeşitli kentlerinden Hagen'e gelen 150 kadar faşist, anti faşist mitinge katılanlara saldırdılar. Polis 40 kadar dazlağı tutuklayarak gözaltına aldı. Anti faşist dayanışmanın yükseltilmesi sonucu faşistlerin merkezi düzeyde planladıkları toplantı engellendi.

Anti faşist mitingten sonra yapılan dostluk şenliği görkemli geçti. Türk-Danış Halkevi folklor grubu, Ozan Mehmet yönetimindeki Saz ekibi, Komkar folklor grubunun katıldıkları şenlik, ulusal oyun ve türküleriyle anti faşist yürüyüşe dayanışmalarını gösterdiler.

Tüm çalışmaların örgütlenmesini üstlenen **"Anti Faşist Forum"** önümüzdeki dönem çalışma gündemine, yabancı düşmanlığının kökeni, günlük yaşantımızdaki görünüşü ve yabancı düşmanlığına karşı birlikte mücadele konularını aldı.

Duisburg'daki Türk bakkallarıyla çayların imhasıyla ilgili konuştuk

Çek bir "tavşankanı" radyasyonsuz olsun

Bir haftadır Duisburg'daki Türk bakkallarında Kamelya marka çaylar radyasyonlu olduğu için imha ediliyor. Ordnungsamt görevlileri bakkalları dolaşarak çayları topluyor. Bu haber karşısında insan ister istemez irkiliyor. Acaba bu kontrol yapılmadan önce kaç kişi radyasyonlu çay içti. Türkiye'de bu çayların radyasyonlu olduğu tesbit edildiği halde neden yurt dışında da piyasaya sürüldü imha edilmedi?

İnsan yaşamına karşı bu denli vurdum duymazlık olabilir mi?

Çay günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Üstelik gurbette yaşayan insanlar için bunun önemi daha da bir büyür. Türk usulü çaydanlıklardan ince belli Türk usulü bardaklardan çay içmek, bu alışkanlığı bir yabancı ülkede de sürdürüyor olmak bizler için hepçok önemli olmuştur. Şimdi insanlar gönül rahatlığıyla bu alışkanlıklarını sürdürebilecekler mi?

Kamelya marka çayların imha edilmesiyle ilgili daha detaylı bilgi almak için Hohfeld'deki birkaç Türk bakkalını dolaşmaya karar veriyoruz. Mevlana Pazarı isimli bir bakkala giriyoruz. Her taraf düzenli, ışıl ışıl. Iki ortak çalıştırıyor bu dükkanı. Ortaklardan Mehmet Ali Bozkır'a sorularımızı yöneltiyoruz.

Tahsin Akgün

Mehmet Ali Bozkır

– Radyasyonlu olduğu için sizin de çaylarınız toplandı mı?

– Ordnungsamt'tan görevliler geldi. Kamelya çaylarında radyasyon bulunduğunu söylediler. Incelemek için paketleri alıp gittiler. Bugün tekrar geldiler, bütün çayları çuvallara doldurdular üzerine de temizlik malzemesi döktüler ki bir daha satmayalım diye. Bu gördükleriniz de kutuları. Çayların tümünü çöpe atacağız.

– Kaç paket çayınız atıldı?

– 144 paket aşağı yukarı 14 kilo. Ama bizim zararımız olmuyor. Toptancıdan paramızı geri alabileceğiz.

– Peki müşterileriniz kötü etkilenmiş olabilir mi? Bu durum sizin satışlarınıza da zarar vermez mi?

– Mutlaka etkileyecek. Bu sabah görevliler yeni gitmişti. Bu konu konuşuluyordu. Bir bayan geldi. "Acaba bu çaylarda da var mı?" **diye sordu. Ben durumu izah etmeye çalıştım. Öteki çaylarda olsaydı onlar da toplanırdı dedim.**

– Peki radyasyonun farkına nasıl varıldı? Bu konuda bilginiz var mı?

– Bir yetkiliye sordum. "Bizim kontrol heyetimiz var, ithal edilen her türlü mal kontrol edilir" **dedi. Bu kontroller sonunda tesbit etmişler.**

– Bu ilk mi başınıza geliyor?

– Bir zamanlar maden suları bozuk çıkmıştı. Eğer çaylar Türkiye'de kontrol edilseydi, tehlikeli olduğu orada da anlaşılabilirdi. Ama ihracatın yüksek görünmesi için bu radyasyonlu çayları piyasaya sürdüler.

Mehmet Ali Bozkır'a teşekkür ederek yanından ayrılıyoruz. Yine aynı cadde üzerinde **Türkmen** adlı gıda pazarına giriyoruz. Dükkanın sahibi Tahsin Akgün bizi sıcak bir içtenlikle karşılıyor. Aynı soruları ona da yöneltiyoruz.

– Sizin de çaylarınız toplandı mı? Nasıl oldu?

– Hiçbir haberimiz yoktu. Gelen memurun gösterdiği kağıtlar üzerine çaylara el konuldu ve çayların satılmaması gerektiği söylendi. Satılmaması gereken tek çay Kamelya.

– Sizin ne kadar çayınız imha edildi?

– 120 paket çay.

– Müşterilerinizde bu konuda bir tepki oldu mu?

– Müşterilerden olumsuz hiçbir tepki gelmedi. Müşteriler de kendi açılarından düşünüyorlar. Ve bu uygulamayı normal karşılıyorlar.

– Bu olay satışlarınızı etkilemez mi?

– Tabii etkiler vatandaş tarafından istenir de çay yok cevabı verilirse haliyle sorun çıkacaktır. Benim iki dükkanım var. Biri Krefeld'de. Orada 4 ayrı marka çayda radyasyon tesbiti yaptılar. Burada yalnız Kamelya'da tesbit edildi.

– Çaylarda neden radyasyon tesbiti olduğunu biliyor musunuz?

– Hayır hiçbir bilgim yok. Yalnız sağlık bakanlığından gelen bilgiye göre bütün yeni mahsulde bu tehlike varmış.

– Bu imhadan dolayı bir zararınız var mı?

– Bir kaybımız yok, ama üzücü bir durum. Biz paramızı maliyeden geri alabileceğiz. Ama insan yaşamı çok önemli.

Sorularımızı yanıtlayan Tahsin Akgün ve çalışanları, bize çay ikram etmek istiyorlar. Bir başka sefer için söz vererek yanlarından ayrılıyoruz.

SIPRI eski yönetim kurulu üyesi Franck Blackaby ile röportaj

Osman İKİZ

"Amerika'nın ve İngiltere'nin tutumlarını savunmak çok zor"

Franck Blackaby, "Moratoryum sadece bir propaganda hareketi değildir"

"Son yıllarda teknolojik silahlanma yarışında başı çekenin Sovyetler Birliği olduğunu söylemek haksızlık olur."

Kısa adı SIPRI olan Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü yirmi yıldır dünyadaki silahlanma ile buna ayrılan para ve ülkeler arasındaki silah ticareti, silah teknolojisinin ulaştığı boyutlar ve de son yıllarda da uzayın silahlandırılması konularında araştırmalar yapıyor.

SIPRI, doğu ve batı ülkelerinden uzmanlar tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarını Birleşmiş Milletler'e ve hükümetlere veriyor. İlgili kurumları uyarmak amacıyla yapılan bu çalışmalar kitaplar ve raporlar halinde de yayınlanıyor. SIPRI bugüne kadar seksen kitap ve yirmi rapor yayınlamış bulunuyor.

Ekonomik olarak İsveç hükümeti tarafından desteklenen SIPRI çalışmalarını bağımsız olarak yürütüyor. Yönetim kurulunda doğu ve batı ülkelerinden temsilciler bulunuyor. Yönetim kurulu içinden bir kişi kurumun günlük çalışmalarını yürütüyor ve bu çalışmalardan sorumlu oluyor.

Bu görevi son altı yıldır İngiliz Franck Blackaby yürütüyordu. Emeklilik dönemi geldiği için ekim ayında görevinden ayrılan Franck Blackaby aynı zamanda SIPRI'nin her yıl yayınladığı **"Dünyada Silahlanma ve Silahsızlanma"** adlı raporun editörlüğünü de yapıyordu. Eğitimini ekonomi dalında yapmış olan, ancak kırk yıldır barış sorunlarıyla ilgilenen Franck Blackaby ile SIPRI'deki görevinin son günlerinde görüştük. Barış araştırma

ABD'nin olumsuz tutum almasını nasıl değerlendirdiğini sorduk.

- ABD'nin katılmamasına rağmen moratoryumun bu kadar uzun sürmesi birçok kişi gibi beni de şaşırttı. ABD'nin ve İngiltere'nin tutumlarını savunmak çok zor. Hele yirmi yıl kadar önce iki ülkenin de deneylerin yasaklanması konusunda görüşmeler yapabileceklerini ima ettikleri hatırlanacak olursa bugünkü tutumlarını savunmak daha da zorlaşıyor.

Benim görüşüme göre, kabul edilmesi gerekir ki nükleer silah denemelerinin sona ermesi için Sovyetler Birliği daha istekli ve olumlu; yararlı adımlar atılması için yakın ilgi gösteriyor. Dileğim ABD'nin ve İngiltere'nin geniş kapsamlı bir deney yasağı için görüşmelere katılmaları.

Sovyetler anlaşma eğiliminde

Franck Blackaby'e bütün öneri ve tartışmalara rağmen önü bir türlü alınamayan silahlanma yarışı konusundaki görüşlerini de sorduk.

- Silahlanma yarışının ardında belirleyici büyük güçler var. Bunun böyle olduğunu son kırk yıldır görmekteyiz. Özellikle de hergün daha karmaşık hale gelen gelişmiş teknolojik silahlar alanında Sovyetler Birliği ile ABD arasında bir yarışma var; fakat son yıllarda teknolojik silahlanma yarışında başı çekenin Sovyetler Birliği olduğunu söylemek haksızlık olur. Benim değerlendirmelerime göre son bir kaç yıl içindeki görüşmelerde Sovyetler Birliği tavizkâr davrandı. Nükleer silah denemelerindeki geniş kapsamlı moratoryum sadece bir propaganda hareketi değildir. Avrupa'daki nükleer silahlarla ilgili görüşmelerde de temel konularda taviz veren Sovyetler Birliği oldu ve ancak görüşmeler böylece devam edebildi.

Bunlar gözönüne alınacak olursa silahlanmanın kontrolü görüşmelerinde Sovyetler'in ABD'den daha fazla anlaşma eğiliminde olduğu inkar edilemez oluyor.

Frank Blackaby'e editörlüğünü yaptığı ve önsözünü yazdığı SIPRI'nin yıllık raporunda ABD'nin silahlanmaya ayırdığı parayı artırdığının ve bunun önemli bir bölümünün yeni silahların geliştirilmesi için araştırmalara harcandığının belirtildiğini hatırlatarak, Sovyetler Birliği'nin kendisi üzerinde bir üstünlük kurulmasına izin vermeyeceğini her fırsatta açıklamasına rağmen ABD'nin bu yarışı niçin sürdürdüğünü soruyoruz. Kırk yıllık bilgi birikimiyle yüklü Franck Blackaby bilgece gülümsüyor ve şunları söylüyor:

- Kızım dört yaşındayken ona satranç öğretiyordum. Kızım bir gün şöyle dedi: 'Filimi şuraya getireceğim, sonra atımı şuraya, sonra da vezirimi şuraya sürüp seni mat edeceğim.' **Kızıma, birinci hamlesinden sonra sıranın bana geldiğini, ben hamle yapınca da atını ve vezirini düşündüğü gibi hareket ettiremeyeceğini, hareket ettirse de benim o taşları alabileceğimi veya benim karşımda üstünlük kurmasını önleyebileceğimi anlattım.**

lahı geliştirirsek karşı taraf ne yapacak?'

Silahlanmanın itici güçleri

Frank Blackaby'e silahlanma yarışı ve yeni silah sistemlerinin geliştirilmesinde basit bir yarış veya üstünlük kurma isteğinin ötesinde başka faktörler yok mu diyoruz...

- Elbette, son sözlerim bir yarış mantığını veya mantıksızlığını açıklıyor; ama bu yarışın ardında değişik faktörlerle hareket eden belirleyici güçler var. En basit olarak bunların başında büyük askeri endüstri kuruluşları geliyor. Bu endüstri kuruluşları olanakları genişleterek kendilerini büyütmek isterler. Bunun için büyük silah satıcıları karar organlarını etkilemek için lobiler tutarlar, onları beslerler. Bu örgütlenmeyle karşı taraftan gelen tehlike abartılarak, güvensizlik yaratılır ve insanların yeni askeri harcamaları desteklemeleri için psikolojik ortam hazırlanır.

Bir örnek vermek gerekirse

aynı şeyler geçerli.

Yani bir anlamda bir canavar, bir askeri canavar yaratılmış; bu canavar kendi hayatını yaşıyor ve sürdürüyor. İşte artık askeri düşünce tarzında bile saçma görünmeye başlayan bir yarışın arkasındaki başlıca itici ve belirleyici güç budur. Dünyada 50 bin nükleer savaş başlığı varken daha bir sürü karmaşık nükleer silah ihtiyacı hangi anlaşılır askeri düşünceyle açıklanabilir. Yani işte bu ekonomik faktör, silahlanma yarışının arkasındaki başlıca faktördür.

Silahlanmanın ardındaki itici güçleri açıklayan Franck Blackaby'e kendisinin barış sorunlarıyla ilgilenmesinin ardındaki itici güçleri soruyoruz.

- Bu konuya ilgim II. Dünya Savaşı ile bağlı. Güneş sistemindeki küçük gezegenimiz II. Dünya Savaşı'nda büyük bir felaket yaşadı. Gezegenimizin o günden beri en temel sorunlarından biri yeni bir savaşı önlemektir. Bir III. Dünya Savaşı yaşanacak olursa II. Dünya Savaşı'ndaki felaket bunun yanında oldukça küçük ve önemsiz kalacaktır. Bu konuya eğilmemin ve tasarılarımın ardında bu düşünce yatıyor.

Emeklilik dönemi başlayan Franck Blackaby yaşamını sürdüreceği anavatanı İngiltere'de barış sorunlarıyla ilgilenmeye devam edeceğini ve büyük bir olasılıkla nükleer savunmayı reddeden Alternatif Savunma Komisyonu'nu destekleyen çalışmalar yapacağını da sözlerine ekliyor.

lahsızlanma" adlı raporun editörlüğünü de yapıyordu. Eğitimini ekonomi dalında yapmış olan, ancak kırk yıldır barış sorunlarıyla ilgilenen Franck Blackaby ile SIPRI'deki görevinin son günlerinde görüştük. Barış araştırmaları alanında SIPRI'nin dünyada etkin ve inanılır kurumlardan biri haline gelmesinde önemli katkıları olan Franck Blackaby'e Sovyetler Birliği'nin nükleer silah denemelerini tek taraflı olarak durdurmasını ve buna karşılık

SIPRI'nin barış yılında çıkarttığı afişlerden biri.

gini, ben hamle yapınca da atını ve vezirini düşündüğü gibi hareket ettiremeyeceğini, hareket ettirse de benim o taşları alabileceğimi veya benim karşımda üstünlük kurmasını önleyebileceğimi anlattım.

Yeni silahların geliştirilmesinde ve silahlanma yarışındaki temel yanılgı da kızımın dört yaşındaki mantığından farklı değil. Yeni silahları geliştirenler kendilerine şu soruyu sormuyorlar, 'Eğer biz bu si-

ler. Bu örgütlenmeyle karşı taraftan gelen tehlike abartılarak, güvensizlik yaratılır ve insanların yeni askeri harcamaları desteklemeleri için psikolojik ortam hazırlanır.

Bir örnek vermek gerekirse, ABD'de B-1 bomba uçaklarını Rock well yapıyor ve bu yüzden fazla üretilmesi için de bir lobi tutuyor. Böylelikle siparişler her zaman endüstrilerin istediği ölçüde geliyor. Diğer silah türleri için de

DİYARBAKIR MEKTUBU — **Fırat DİLGEŞ**

Dicle Kralkızı barajı hakkında bir daha yazılmaması için...

> **DUYURU**
>
> **HER NE ŞEKİLDE OLURSA OLSUN ELE GEÇİRİLEN VE TEMAS SAĞLANAN UZUN NAMLULU VEYA AĞIR SİLAHLI KİŞİ VEYA KİŞİLER HAKKINDA:**
>
> **1- BİR ÖRGÜTE MENSUP İSE 500.000 TL.NA KADAR**
>
> **2- ÖRGÜTÜN YEREL SİYASİ VE ASKERİ KOMİTE ÜYESİ İSE 600.00 TL.NA KADAR**
>
> **3- ÖRGÜTÜN BÖLGE KOMİTESİ ÜYESİ İSE 1.000.000 TL.NA KADAR**
>
> **4- MERKEZ KOMİTESİ ÜYESİ İSE 2.000.000 TL.NA KADAR HABER GETİRENE ÖDÜL VERİLECEKTİR.**

Yukarıdaki duyuru Dicle Kralkızı barajının ilan tahtalarından alınmıştır.

Dicle Kralkızı barajının yapımında çalışan işçilere uygulanan baskı ve zorbalıklar her geçen gün artıyor. Baskı ve zorbalıkların yanısıra işçiler üç aydan beri maaşlarını alamıyorlar. Bu da yetmezmiş gibi bu kez çalışma saatleri 7.5 saate düşürüldü. Böylelikle maaşlar yarı yarıya indi. Kralkızı barajı işçileri daha önce durumlarını dile getirdikleri bir yazıyı Cumhuriyet gazetesine göndermişlerdi. Ancak bu yazıdan sonra işçiler üzerindeki baskılar daha da artmış ve DSI Diyarbakır 10'uncu bölgeye gönderilen bir yazıda **"Bir daha baraj hakkında hiç bir şey yazılmaması için"** tüm işçilere uyarıda bulunulmuştu.

* * *

Dicle Kralkızı barajının yapımında çalışan işçilere uygulanan baskı ve zorbalıklar değişik şekillerde Hakkari'deki D Karayolları Depin şantiyesinde çalışan işçilere de uygulanmaktadır. Geçtiğimiz aylarda bu şantiyede çalışan 16 işçi gözaltına alındı. Bunun üzerine Depin şantiyesi işçileri işlerini bırakarak bu durumu protesto ettiler. Karayolları bölge müdürünün devreye girmesi sonucu gözaltına alınan işçiler üç gün sonra bırakıldılar. İşçiler arkadaşlarının serbest bırakılması üzerine işlerine döndüler.

1983 yılında Sümerbank'a bağlı olarak açılan ve 200 işçi ile üretime başlayan Van Kundura fabrikası geçen süre içinde yapılan insanlık dışı baskı ve zorbalıklar nedeniyle bugün işsizlikten bunalan işsizlerin dahi korkulu rüyası haline gelmiştir. Fabrika faaliyete başladığında işsizlere yeni bir umut, yeni bir ekmek kapısı olarak görünmüştü. Ancak zamanla bu fabrikanın yeni bir umut, yeni bir ekmek kapısı olmadığı ortaya çıktı.

Bugün fabrika yeni açılırken işe girip çalışmaya başlayan işçilerin % 85'i insanlık dışı baskılarla ve çeşitli bahanelerle işten uzaklaştırılmış, bunların yerine çoğu gerici-faşist olmak üzere yeni işçiler alınarak fabrikada çalışan işçi sayısı 235'e çıkarılmıştır. 4 Ağustos 1986 tarihinde bu fabrikada personel alımı için bir sınav yapıldı. Sınava 400'ü lise ve meslek okulu çıkışlı olmak üzere toplam 2000 kişi katıldı. Yazılı sınavda başarılı olup da, fabrika yönetimi tarafından beğenilmeyenler sözlü sınavda çeşitli bahanelerle elendiler. Sonuçta rüşvet verenler ile gerici-faşist olarak bilinen kimseler sınavı kazandı. Böylece fabrikadaki gerici-faşist kardolaşma biraz daha ilerlemiş oldu. Ne var ki bütün bunlara rağmen işveren durumundaki yöneticiler işçilerden öylesine korkuyorlar ki, bu korkularını işçiler arasında ispiyon ağını genişleterek, işten atma tehditlerinde bulunarak, değişik türden baskılar uygulayarak gösteriyorlar.

1983 yılında fabrika yöneticileri eliyle kurulan sendika ise bugün fabrika yöneticilerinin elinde işçilere karşı kullanılan bir silah durumundadır. Fabrika yöneticileri bu silahı kullanırken Evren-Özal rejiminin sendikalar yasasının ardına sığınıyorlar.

Fabrikada tam bir askeri hiyerarşi var. Dışarıdan buraya bakan biri burayı kışlaya benzetebilir. İşçilere karşı tam bir askeri kışla disiplini uygulanmaktadır. Fabrikada disiplin adına yapılan kimi uygulamalar şunlardır:

İşbaşı saati olan saat 8'i bir dakika geçe işyerine gelen işçilerin yarım günlük ücretleri kesilir. İşbaşı yaptıktan sonra sigara içmek, tuvalete gitmek kesinlikle yasak. Ancak acil durumda ustabaşı ve fabrika müdürünün onayıyla tuvalete gidilebiliyor ve ancak öğle paydosunda sigara içilebiliyor. İş saatlerinde işçilerin birbirleriyle konuşmaları yasak. Müdür hasta olduğuna iyice emin olmadığı işçinin viziteye çıkmasına izin vermiyor. Doktor hasta olduğuna dair rapor verse bile müdür raporu onaylamazsa raporu kullanmak yasak.

Bantların hızını müdürün kendisi ayarlamasına rağmen hedeflenen sayıda ayakkabı çıkmadığı takdirde tüm işçilere belirli oranda (bu oran müdüre bağlıdır) ücret kesintisi uygulanır.

Fabrikanın banyo, spor salonu, bahçe v.b. olanaklarından işçiler hiç bir şekilde faydalanamıyor. Bunlardan sadece bir avuç yönetici konumunda olan kişiler faydalanır. Fabrika yöneticilerinin mutfak giderleri fabrikanın mutfağından sağlanır. Özel siparişlerden elde edilen gelir müdür ve bir kaç kişinin cebine akmaktadır. Sağlanan üretim artışından prim ödenmesi gerekirken prim ödenmesi bir yana işçiler zorla fazla çalıştırıldıkları halde fazla mesai ücretleri ödenmiyor. İşçilerin gerici-faşist yayınlara abone olması için her şey yapılmakta, bu gibi yayınlardan abone kaydı için gelenleri bizzat müdür karşılayarak onlarla birlikte işçiler arasında dolaşır ve işçilerden bu yayınlara abone olmaları istenir.

İşçilerin ilerici yayınları okumamaları için de elden gelen her şey yapılır. Bizzat fabrika müdürü işçilere tehditlerde bulunarak bu türden yayınları okumamalarını ister.

Bütün bu uygulamalara karşı çıkan işçiler ise kısa zamanda tazminatsız olarak işten atılmaktadırlar.

Büyük Barış Gezisi Delegeleri Ankara'ya uğradı

Barış ve Özgürlük İçin Uluslararası Kadın Hareketi'nin İsveç şubesi tarafından geçen yıl başlatılan Büyük Barış Gezisi ikinci etabını tamamladı. Büyük Barış Gezisi delegeleri ikinci etap içinde yer alan Türkiye'ye de ekim ayı içinde uğradılar. Ankara'da iki gün kalan delegeler Dışişleri Bakanlığı yetkilileriyle ve bu yetkililerin kendileriyle tanıştırdıkları Ulusal Kadın Federasyonu'nun yöneticileriyle karşılaştılar. **Türkiye Postası**'nda daha önce de bildirdiğimiz gibi Büyük Barış Gezisi delegeleri Birleşmiş Milletler'e bağlı tüm ülkelere giderek devlet yöneticilerinden barış ve insanlığın güvenliği için çaba harcayıp harcamayacaklarını, devletlerarası sorunların görüşmeler yoluyla çözümünden yana olup olmadıklarını, nükleer silahların yok edilmesi için girişimde bulunup bulunmayacaklarını soruyorlardı.

Türkiye ve bölgedeki diğer ülkelere giden Ortadoğu Delegasyonu İsveç'e dönünce Delegasyon Başkanı Helen Eklund ile görüştük. Helen Eklund Ankara'da Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin tüm sorulara sözlü olarak olumlu yanıt verdiğini belirtti. Nükleer silahlarla ilgili soru tartışılırken bakanlık yetkililerinin Türkiye'de nükleer silah bulunmadığını ve bundan sonra da bulunmasının söz konusu olmadığını üzerine vurgulayarak söylediklerini açıkladı.

Helen Eklund bakanlık yetkililerinin kendilerini Ulusal Kadın Federasyonu yöneticileriyle tanıştırdıklarını da sözlerine ilave ederken, Türkiye'de başka kadın örgütü bulunup bulunmadığını ve kapatılan örgütlerin ne zaman açılacağını aynı yetkililerden sorduklarını ancak yetkililerin yasaların başka kadın örgütüne şimdilik izin vermediğini söylediklerini belirtti.

Helen Eklund Türkiye'nin kasım ayında alınan bir kararla topraklarına Amerikan nükleer silahlarının yerleştirilmesine izin verdiğini söylediğimiz zaman şaşkınlığa uğradı ve Türkiye'den yazılı yanıt alamayışlarını buna bağladı.

Yasalar "devlet görevlileri ikinci bir iş yapamaz" diyor, amma!..

Evren-Özal rejiminde bu kural geçerli değil

■ Özal hükümeti, üst düzey bürokratları, ek gelir için ve ikinci bir **"iş"** olarak, KİT'lerin yönetim kurulu üyeliklerine atamaya başladı. Örneğin, Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük TPAO'nın, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşarı Ertuğrul Kumcuoğlu Pektim'in ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Galip Demir ise, Ağır Sanayii ve Otomotiv Kurumu yönetim kurulu üyeliklerine getirildiler.

Yasaların **"devlet görevlileri ikinci bir iş yapamaz ve görevleri dışında, gelir sağlamak amacıyla başka bir faaliyette bulunamaz"** biçimindeki açık hükmüne karşın; Özal hükümeti, yasaları hiçe sayarak, üst düzey bürokratları ikinci bir **"iş"** olarak Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT) yönetim kurulu üyeliklerine atamaya başladı.

Örneğin, Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük, ek gelir için Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) yönetim kurulu üyeliğine getirilirken, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşarı Ertuğrul Kumcuoğlu Petkim'in ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Galip Demir ise, Ağır Sanayii ve Otomotiv Kurumu'nun yönetim kurulu üyeliklerine atandılar.

Bu arada, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Müsteşar yardımcısı Tali Dinçel, Gübre Sanayii Anonim Şirketi yönetim kurulu üyeliğine getirilirken; Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşarı Mustafa Keten'in 8 kuruluşta yönetim kurulu üyeliği yaptığı ortaya çıktı ve SHP milletvekili Yılmaz Demir, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bir önerge vererek, konu hakkında soruşturma açılmasını istedi.

Bunların yanısıra, 12 Eylül askersel devrimesinden sonra, rejimin destekçisi **"ünlü"** sivil ve asker kökenli kişilerin, devlet ve özel bankalar ile KİT ve holdinglerin yönetim kurulu üyeliklerine getirilmesinin, bir gelenek haline geldiği

DP Genel Başkanı Ferruh Bozbeyli ile Kara Kuvvetleri eski komutanı Namık Kemal Ersin, İş Bankası Yönetim Kurulu üyeliklerine getirildiler.

Ayrıca, ANAP eski Genel Başkan Yardımcısı Şadi Pehlivanoğlu ile emekli Korgeneral Müştak Kaçmaz, Türk Ticaret Bankası Yönetim Kurulu üyeliklerine atandılar. Eski Başbakanlardan Naim Talu ile halen milletvekilliği yapmakta olan Namık Kemal Şentürk ve Prof. Memduh Yaşa ise, Akbank'ın yönetim kurulu üyelikleri görevini yürütüyorlar. Emekli Tümgeneral Macit Akman ile tavukçuluk Prof.'u Şaban Karataş da, Devlet Yatırım Bankası ile Vakıflar Bankası yönetim kurulu üyeliğinde bulunuyorlar.

Bilindiği gibi, Bülend Ulusu kabinesinde yer alan bakanların çoğu da, milletvekilliğinin yanısıra, bugün değişik holding ve bankaların yönetim kurulu üyeliği görevini yapıyorlar. Örneğin eski Başbakan Ulusu, Sabancı Holding'e ait Aksu A.Ş.'nin; Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu Doğuş Holding'in; Köyişleri Bakanı Münir Raif Güney İş Bankası'nın; Sanayi Bakanı Şahap Kocatopçu, Koç Holding'in; Devlet Bakanı Sermet Refik Pasin, EDPA A.Ş.'nin yönetim kurulu üyesidirler.

Ulusu kabinesinde yeralan öteki eski bakanlardan, İlhan Evliyaoğlu, Garanti Bankası'nda; Zeyyat Baykara İş Bankası'nda; Nimet Özdaş Ercan Holding'te; Serbülent Bingöl Ege Metal'de; Tahsin Önalp Otosan'da; Mustafa Aysan Yapı ve Kredi Bankası ile Koç Holding'te ve Selahattin Çetiner de Garanti Bankası'nda yönetim kurulu üyeliği yapmaktadırlar.

Geciken yatırımların bedelini halk ödüyor

Devlet yatırımlarındaki gecikmelerin Türkiye'ye 10 trilyon liraya mal olduğu açıklanıyor. Bu para 1986 yılı bütçesinden yüzde 45 daha fazla. Geciken yatırımlar ülkeye temel olarak üç açıdan zarar veriyor. Maliyetler gecikme ve enflasyon nedeniyle artıyor. O güne kadar harcanmış olan milyarlar boşa gidiyor. Projenin zamanında tamamlanarak üretime geçirilmesiyle sağlanacak olanaklardan ve gelirden halk yararlanamıyor. Ayrıca bu plansız, programsız ve kaynaksız yatırımların bedelini de yine halk ödüyor.

Türkiye'de devlet tarafından yürütülen 8133 yatırım var. En son yayınlanan DPT raporuna göre en büyük 100 projenin (bunlar arasında **Atatürk ve Karakaya barajları da var**) 75 tanesi gecikmeli olarak yürüyor. Bu gecikmenin maliyete etkisi 6 trilyon 700 milyar lira.

Özal'dan parababalarına yeni yıl armağanı

Özal hükümeti aldığı bir dizi kararla, dışsatımcı holdinglere çok büyük yeni teşvikler getirdi. Dış satımcı büyük holdinglere verilen çok düşük faizli kredilerin, değişik adlarla yapılan devlet desteklerinin yanısıra; yeni alınan bir kararla, hem bu kuruluşlara ödenen **"vergi iadesi"** oranları artırıldı ve hem de, bunlar için yeni teşvik uygulamaları getirildi.

Özal hükümetinin kararı uyarınca, **"Destekleme Primi"** adı altında uygulamaya konulan bu yeni teşvik önlemine göre, dışsatımcı holdinglere, dışsatımı yapılan ürün türlerine dayalı olarak ek ödeme yapılacak ve bu yeni teşvik ödemeleri, **"Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu"**'ndan karşılanacak.

Örneğin, yeni uygulamaya göre, öteki teşviklerin yanısıra, dışsatımcı kuruluşlara, gıda maddeleri dışsatımı için ton başına 14 ile 100 dolar ve demir-çelik ürünleri için 4 ile 140 dolar arasında değişen miktarlarda prim ödenecek. Aynı şekilde, ödenecek prim miktarlarının, ton başına traktörde 350 dolar; kamyon, çekici, kamyonet, minibüs ve otomobil için 550 dolar olarak saptandığı belirtildi.

Özal hükümetinin ilgili kararı uyarınca, konfeksiyon ürünlerinin 5 ile 7 dolar ve öteki tekstil ürünleri için de, ton başına 130 dolar tutarında ek prim ödenecek. Beyaz eşya olarak anılan buzdolabı, fırın çamaşır makinası, termosifon, şofben ve benzeri mallar için de, ton başına 250 dolar tutarında prim ödenecek.

Öte yandan, alınan bir başka kararla, dışsatımcı holdinglere **"vergi iadesi"** adı altında verilen teşviklerin oranı, yapılan dışsatımın büyüklüğüne bağlantılı olarak artırıldı. Buna göre, **"vergi iadesi"** adı altında verilen devlet desteğinin yanısıra, yıllık dışsatım miktarı 2-10 milyon dolar olanlara fazladan yüzde 2, dışsatımı 10-30 milyon dolar olanlara yüzde 4 ve 30 milyon dolardan çok dışsatım yapanlara da, yüzde 6 oranında ek ödeme yapılacak.

The Economist *Dergisi'nin 1987 tahmini:*

The Economist: Türkiye en borçlu yedinci ülke

The Economist dergisinin yayınladığı **"1987'de Dünya"** adlı kitapta, Türkiye'nin en borçlu ülkeler arasında yedinci sırada bulunduğu belirtilerek, önümüzdeki yıl toplam dış borç miktarının 4 milyar dolar artacağı kaydedildi. The Economist'in ilgili yayınında, Türkiye'nin halen 28 milyar 79 milyon dolar dış borcu olduğu vurgulanarak, bu miktarın, 1987 yılı sonunda 32

KDV'den 400 milyarlık yeni yük

KDV olarak anılan Katma Değer Vergisi oranı, bazı istisnalar dışında, 2 puan artırılarak yüzde 10'dan yüzde 12'ye yükseltildi. Böylece bu yeni uygulama ile birlikte, halkın sırtına 400 milyar lira tutarında yeni bir yük daha bindirilmiş oldu.

kersel devirmesinden sonra, rejimin destekçisi **"ünlü"** sivil ve asker kökenli kişilerin, devlet ve özel bankalar ile KİT ve holdinglerin yönetim kurulu üyeliklerine getirilmesinin, bir gelenek haline geldiği belirtildi. Örneğin son olarak, eski

projenin (bunlar arasında **Atatürk ve Karakaya barajları da var**) 75 tanesi gecikmeli olarak yürüyor. Bu gecikmenin maliyete etkisi 6 trilyon 700 milyar lira.

nin, ton başına traktörde 350 dolar; kamyon, çekici, kamyonet, minibüs ve otomobil için 550 dolar olarak saptandığı belirtildi.

Özal hükümetinin ilgili kararı uyarınca, konfeksiyon ürünlerinin dışsatımını yapanlara, adet başına

lam dış borç miktarının 4 milyar dolar artacağı kaydedildi. The Economist'in ilgili yayınında, Türkiye'nin halen 28 milyar 79 milyon dolar dış borcu olduğu vurgulanarak, bu miktarın, 1987 yılı sonunda 32 milyar dolara yükseleceği belirtildi.

da, 2 puan artırılarak yüzde 10'dan yüzde 12'ye yükseltildi. Böylece bu yeni uygulama ile birlikte, halkın sırtına 400 milyar lira tutarında yeni bir yük daha bindirilmiş oldu.

Kalıcılık eğiliminin güçlenmesi ve sonuçları üzerine

Özlem ÖZGÜR

Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinde yaşayan Türkiyeli göçmen işçilerin sorunları, değişik açılardan yoğun olarak tartışılıyor. Ama, bir noktada, hemen herkesin birleştiği görülüyor: Yüzyılın bu büyük göçünün, yani Türkiyeli göçmen işçilerin, bulundukları ülkelerde **"kalıcı"** bir eğilim sürecine girdikleri saptaması, ortak bir payda olarak öne çıkıyor.

Ancak, hemen görülüyor ki, bu ortak saptamaya karşın, Türkiyeli göçmen işçilerin çok değişik ve karmaşık sorunlarına yaklaşım biçimi açısından, görüş ayrılıkları sürüyor. Ve herşeyden önce, bu tartışmalar ve farklı görüşler, bu kitle içindeki çalışma yöntemleri ve örgütlenme biçimleri konusuyla sınırlı kalmıyor; aynı zamanda, **"göçmen işçi dernekleri"** ve **"politik"** olarak bugün varolan örgütlenmelerin, doğru olup olmadığı noktalarına değin uzanıyor.

Bu yazıda, belki, tartışmalara az da olsa yardımcı olur düşüncesiyle, konunun bir başka yanına değinmek istiyoruz. Son yıllarda, Türkiye'ye resmi kanaldan giren yıllık **"işçi dövizi girişleri"**nin miktarı, 2 ile 2,5 milyar arasında değişmektedir. Ayrıca, resmi olmayan yollardan da, Türkiye'ye yılda ortalama 1 milyar dolar tutarında işçi dövizi girdiği bilinmektedir. Bu açıdan, Türkiye'ye yılda ortalama 3 milyar dolar dolayında işçi dövizi girişi olduğunu söylemek, yanıltıcı olmaz.

Bu paralar, en başta Türkiyeli göçmen işçilerin, memlekette bulunan aile fertlerinin, ana ve babalarının, yakınlarının geçimlerini sağlayabilmeleri için gönderiliyor. Bu paralarla, göçmen işçiler, Türkiye'de konut, işyeri, tarla ve benzeri, gayrimenkul satınalıyor; ya da, bir işletmeye ortak oluyor.

Buradan bir sonuç çıkarmadan önce, işçi dövizi girişlerinin önemini kavrayabilmek için bir kaç karşılaştırma yapalım. DİE'nin verilerine göre, 1986 yılında Türkiye'nin toplam ulusal geliri, 50 milyar dolar dolaylarındadır. Gelir dağılımı araştırmasına göre ise, Türkiye'nin en düşük gelirli yüzde 20'sinin ulusal gelirden aldığı pay, yüzde 2,6'dır. Göçmen işçilerin, Türkiye'ye her yıl gönderdikleri 3 milyar dolar, toplam ulusal gelirin yüzde 6'sına denk düşmekte; ve bu rakam, düşük gelir düzeyindeki yaklaşık 2 milyon ailenin yıllık gelirinin iki katından daha fazlasını oluşturmaktadır.

Ancak, konu yalnızca işçi dövizi girişleriyle sınırlı değildir. Bundan bir süre önce, Merkez Bankası yetkililerinin yaptığı açıklamaya göre, bu bankada göçmen işçilerin açtırdıkları **"döviz mevduat hesapları"**nın sayısı, 250 bin dolaylarındadır. Ne kadar olduğu bilinmemekle birlikte, öteki devlet bankaları ile özel bankalarda da, çok sayıda göçmen işçinin **"döviz mevduat hesabı"** açtırdıkları bilinmektedir.

Devlet ve özel bankalarda, onbinlerce göçmen işçinin açtırdığı döviz mevduat hesaplarında biriken paranın miktarı, bugün 3,5 milyar dolar dolaylarındadır. Türkiye açısından, bir dış borçlanma türü olan döviz mevduat hesaplarına ödenen yıllık faiz oranı ise, yüzde 6 ile yüzde 7 gibi çok düşük bir düzeyde bulunmaktadır. Oysa, Türkiye yabancı bankalardan aldığı dış borçlara, yılda 18 ile 20 arasında değişen oranlarda faiz ödemektedir.

Kuşkusuz, Türkiyeli göçmen işçilerin, memleketle olan bağlarını ve ilgilerini gösteren, daha birçok veriden sözetmek olanaklıdır. Örneğin, göçmen işçilerin ezici çoğunluğunun tatillerini Türkiye'de geçirdikleri ve özellikle bu gidişlerin Ramazan ve Kurban bayramlarına rastlatıldığı; ve bu yolla da, Türkiye'ye yine büyük miktarlarda döviz taşıdıkları, herkesin bildiği bir gerçektir.

Dahası, göçmen işçi kitlesi, başta serbest dolaşım olmak üzere, bulundukları ülkelerdeki bir dizi ekonomik, sosyal ve kültürel haklar açısından bile, doğrudan Türkiye ile bağlıdırlar. Çünkü, bütün bunların önemli bir bölümü, ilgili ülkelerle Türkiye arasında imzalanan anlaşmalarla saptanmaktadır. Hiç unutulmamalıdır ki, bu kitle bugün Türkiye pasaportu taşımaktadır; ve bu olgu, daha onyıllar boyu varlığını koruyacaktır.

Bazı değerlendirmeler

Değişik faktörlerle karşılıklı etkileşim içinde, yukarıdaki verdiğimiz örnekler, ekonomik açıdan, göçmen işçi kitlesinin, Türkiye ile güçlü bağları olduğunu göstermektedir. İlginçtir ki, kalıcılık eğiliminin giderek güçlenmesi değerlendirmesine karşın, resmi veriler, göçmen işçilerin Türkiye ile olan bağlarının, giderek güçlendiğini göstermekte; ve örneğin, bunların değişik kanallardan Türkiye'ye gönderdikleri paralar azalmamakta; tam tersine şu ya da bu oranda, her geçen gün artmaktadır.

Buradan çıkartılması gereken, ilk önemli sonuç şudur: Mantıksal olarak, kalıcılık eğiliminin güçlenmekte olduğu olgusunun, göçmen işçi kitlesinin, Türkiye ile olan ilişkilerinin ve bağlarının zayıflamakta olduğu sonucunu da, birlikte getirmesi gerekirdi. Oysa, ortada tam tersi ve mantıksal olarak, çelişkili gibi görünen bir durum vardır.

Ancak, mantıksal olan, her zaman gerçeğin kendisi değildir. Bizim görüşümüze göre, doğru olan bu kalıcılık eğiliminin güçlenmekte olduğu olgusu, göçmen işçi kitlesinin ezici çoğunluğunun öznel isteğinden değil; daha çok, bir dizi nesnel faktörden kaynaklanıyor. Bir başka deyişle, bir dizi ekonomik, ailesel, töresel, psikolojik, kültürel, duygusal ve benzeri faktör; göçmen işçi kitlesinin, Türkiye ile bağlarını sürdürmelerine neden olmakta; ve onların önemli bir bölümü, kafa olarak, düşünce olarak, varsayım olarak geri dönmeyi düşlemekte; ama, yaşamın pratiği, bugün nesnel olarak, **"kalıcılığı"** dayatmaktadır.

Eğer bu değerlendirme doğru ise, açıktır ki, tek başına kalıcılık eğiliminin güçlenmekte olduğu saptamasından kalkılarak, **"göçmen işçi dernekleri"** ile **"politik"** örgütlerin, örgütlenme biçimleri ve çalışma yöntemleri konusunda, doğru sonuçlara varılamaz. Hele, hele, bu noktadan kalkılarak, Türkiyeli göçmen işçi dernekleri ile politik örgütlenmelerin, doğru olup olmadığı tartışmasından, hiçbir gerçekçi sonuç çıkartılamaz.

Tam tersine, Türkiyelilerin göçmen işçi dernekleri ve politik olarak örgütlenmeleri, yalnızca bu kitlenin ülke ile güçlü bağlar içinde bulunmalarından kaynaklanmıyor; aynı zamanda, onların bulundukları ülkelerdeki sorunlarının çözümüne ve örgütlenmesine, değişik faktörlerden ötürü, yerli örgütlerin henüz yeterince yanıt verecek durumda olmamaları gerçeğinden kaynaklanıyor.

Kaldı ki, Türkiyelilerin örgütlenme konusunun doğru olup olmadığını tartışmanın, pratik olarak, iki nedenle hiçbir yararı yoktur. Birincisi, bugün Türkiye'de ne kadar değişik akım ve politik örgüt varsa, bunların istisnasız herbirinin, göçmen işçi kitlesinin bulunduğu bütün ülkelerde uzantısı vardır. Eğer, konuya işçi sınıfının politik örgütleri açısından yaklaşılırsa, Türkiyelilerin örgütlenmelerinin doğruluğu ve yanlışlığı bir yana, pratik olarak, buradaki temel ölçüyü oluşturacak olan nokta, işçi sınıfının yerli politik örgütlerinin tavrıdır. Bugün görünen odur ki, yerli örgütler, Türkiyelilerin örgütlenmesini uygun görmekte ve onlara, izin vermektedirler. Elbette, bunun nedenlerini düşünmek gerekiyor.

Gericilik - işçi sınıfı ve birkaç söz

Konunun, başka yanları da var. Genel olarak, Türkiye burjuvazisi ve özel olarak da, işbirlikçi tekelci sermaye ile Türkiye'de faaliyet gösteren emperyalist kuruluşlar için, göçmen işçi kitlesi, her zaman büyük bir önem taşımış; ve bu konu, yalnızca ekonomik açıdan bile, onlar için vazgeçilemez bir ilgi alanı olmuştur.

Birinci olarak, son yirmi yıllık sürede, Türkiye ekonomisinin **"döviz açıkları"**nın kapatılması, göçmen işçilerin gönderdikleri paralarla mümkün olabilmiş; ve bu nedenle, ulusal ekonomi, kör-topal da olsa bugüne kadar ayakta kalabilmiştir. Öylesinedir ki, bir an için işçi dövizi girişlerinin durduğunu varsayın; bugünkü yapılar veri iken, hiç abartmasız, Türkiye ekonomisi bir gün bile ayakta duramaz.

İkinci olarak, Türk parasına dönüşen işçi dövizi girişleri, iç pazarı büyük ölçüde genişleten bir rol oynamakta ve bu açıdan da, bu nokta Türkiye egemen güçleri için hayati bir önem taşımaktadır.

Üçüncü olarak, Türkiye'ye gelen işçi dövizi girişlerinin önemli bir bölümü, eninde sonunda banka kredisine dönüşecek, gerek işletme kredisi ve gerekse yatırımların finansmanı açılarından, burjuvazi için büyük bir kaynak oluşturmaktadır.

Dördüncü olarak, başta serbest dolaşım olmak üzere, göçmen işçi kitlesinin bulunduğu ülkelerdeki pek çok doğal hakkı, Türkiye burjuvazisi tarafından pazarlık konusu yapılmakta; ve işçilerin hakları satılarak, bu yöntemle türlü çeşitli çıkarlar sağlanmaktadır.

Bütün bu ve benzeri nedenlerden ötürü, Türkiye burjuvazisinin ve onun politik akımlarının tümü, göçmen işçi kitlesiyle çok yakından ilgilenmekte; ve onlar, işçi arasında örgütlenmekte ve özellikle de, Türkiye sermayesinin en gerici kesimleri ve onun, bugünkü rejimde ifadesini bulan yanı, değişik örgütlenmeler, kurum ve kuruluşlar aracılığı ile, işçiler arasında at oynatmakta ve onları, kendi kontrolleri altında tutmak istemektedirler.

Yalnızca, bu açıdan bile, Türkiyelilerin hem göçmen işçi dernekleri ve hem de, politik olarak örgütlenmeleri, doğru ve gereklidir. Tersi bir tutum, göçmen işçi kitlesini, yalnızca Türkiye gerici güçlerinin değil; aynı zamanda, Avrupa gericiliğinin eline teslim etmek olur.

Sonuç olarak, bizim görüşümüze göre, tartışılması gereken nokta, göçmen işçi dernekleri ile politik örgütlenmelerin, doğru ve gerekli olup olmadığı konusu değildir. Tartışılması gereken noktalar, herşeyden önce, göçmen işçi kitlesi içindeki doğru çalışma biçim ve yöntemlerinin bulunması, ya da geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesi; bu kitlenin hem bulundukları ülkelerdeki ve hem de, memlekete ilişkin somut sorunlarından kalkılarak, doğru mücadele hedeflerinin ortaya konulabilmesi; ve asıl önemlisi, Türkiye ve bulundukları ülkeler açısından, ortak düşmana karşı Türkiyeli örgütlerin güçlerini nasıl birleştirebilecekleri ve onların, yerli örgütlerle nasıl bir ortak çalışma yürütmeleri gerektiği ve benzeri konular olsa gerekir.

Vergi gelirleri büyük oranda geriledi

Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın **"Türkiye'de Vergi Yükü 1975-194"** adlı yayınına göre, vergi gelirlerinin ulusal gelir içindeki payında, 1980 yılından itibaren önemli gerilemeler gözlendi. Bakanlığın ilgili yayınında, 1980 öncesi yıllarda, vergi gelirlerinin ulusal gelir içindeki payının, yüzde 25'in üstünde seyrettiği kaydedilerek; bu oranının 1980 sonrası yıllarda yüzde 18 dolaylarına indiği belirtildi.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın yayınına göre, vergi gelirlerinin ulusal gelir içindeki payı? 1975'de yüzde 26,2; 1976'da yüzde 27,1; 1977'de yüzde 27,1; 1978'de yüzde 26,1 ve 1979 yılında da, yüzde 24,9 idi. Bu oran, 1980 yılında, yüzde 24'e ve 1984 yılında da yüzde 18,1'e geriledi.

154 ülke uzayın silahlandırılmasını istemiyor

Filiz KARDAM

Reykjavik'in ardından kim, ne yapıyor?

"Reykjavik bir başlangıç noktası olarak kalmalı. Nükleer silahsızlanmaya doğru daha ileri adımların atılacağı bir başlangıç noktası. Sovyetler Birliği bu kanıdadır." Eylül ayı ortalarında Türkiye'yi de ziyaret etmiş olan Sovyet Genelkurmay Başkanı **Akhromeyev**, geçtiğimiz günlerde **"Stern"** dergisinin kendisiyle yaptığı röportajda böyle diyor.

Reykjavik'te somut bir sonuca ulaşılamamasına karşın zirvenin barış güçlerinde yarattığı iyimserlikte de bu yaklaşımın, yani Sovyetler Birliği'nin zirvede yaptığı önerilere sadık kalacağını açıklamasının önemli rolü olduğu söylenebilir. Bu nedenle de barış güçleri Reykjavik'in ardından, **"Şimdi daha fazla eyleme, ABD ve NATO ülkeleri üzerindeki baskıyı alabildiğine artıracak eylemlere gerek var"** sonucuna varmışlardır.

SDI'ya karşı atom denemelerinin durdurulması yönündeki baskıların ne denli güçlü olması gerektiği ise ortada. Zirvenin hemen ardından Reykjavik sonuçlarını çarpıtma kampanyası açan ABD yönetimi tüm stratejik silahlar konusunda anlaşmaya varıldığını da reddediyor. Uzlaşmada en büyük engel olan **"Yıldızlar Savaşı"** projesine ise şimdi büsbütün sarılarak, **"Zirve görüşmesinde sağlanan yakınlaşma, SDI'ın dolaylı sonucudur"** diye iddia ediyor.

ABD'nin Batı Avrupa'daki başlıca müttefikleri Kohl ve Thatcher yönetimleri de ülkelerinde geniş politik kesimlerden gelen tepkilere karşın, **"bir araştırma programı"** olarak değerlendirdikleri SDI konusundaki olumlu yaklaşımlarını değiştirmiş değiller. Öte yanda, zirveden bir hafta sonra ABD'yi ziyaret eden Kohl'un, Reagan'a Reykjavik'de stratejik füze gücünü bu denli azaltmayı kabul etmesi gerekmediğini, bunun NATO stratejisini etkileyeceğini söylemesi bir sorumsuzluk örneği değil mi?

Aralık ayı başında Brüksel'deki NATO savunma bakanları toplantısında da ABD savunma bakanı **Weinberger**, SDI programı konusunda Amerikan yönetiminin kesin kararlı olduğunu yineledi ve SDI'e yedi girişim grubuna bağlı 51 firmanın katıldığını ve bir grubun başını da Federal Alman tekeli MBB'nin (Messershmidt-Bölkow-Blohm) çektiğini övünerek açıkladı.

Ayrıca toplantıda, geleneksel silahların daha da güçlendirilmesi kararı alındı. Zannedersiniz ki bir Reykjavik olayı hiç yaşanmamış, dünyamızı nükleer silahlardan arındırmanın olanaklı olduğu görülmemişti...

Reagan yönetiminin Sovyetler Birliği'ne karşı askersel üstünlük sağlama hayallerinin ilk kurbanı ise SALT-2 olacak. SALT-2'nin çiğnenmesini füzesavar sistemlerinin sınırlandırılmasına ilişkin ABM anlaşmasından vazgeçilmesi izleyebilir. SDI projesi kapsamında yeni nesil silahlar üretme, askersel-sanayi kompleksine süper kârlar sağlama uğruna yönetimi, uzun yıllar boyunca süren görüşmeler ve karşılıklı ödünler sonucunda varılmış anlaşmaları gözden çıkarmış durumda. Anlaşılan bu çılgın yarışta elini kolunu bağlayan hiçbirşey kalsın istemiyor.

Oysa bugün dünyamızda büyük bir çoğunluğun SDI'ya karşı olduğu geçtiğimiz günlerde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yapılan bir oylamada bir kez daha görüldü. Uzayın silahlandırılmaması yönündeki karar tasarısını ABD dışında 154 ülke onayladı.

Uluslararası silah tekellerinin gelecek 30 yıllarını bağladıkları bu projede önümüzdeki on yılda ne sonuçlar alınır, silahlanma yarışı ne denli tehlikeli boyutlara varır

Sovyetler Genelkurmay Başkanı Mareşal Sergei Akhromeyev, "Stern" dergisinin sorularını yanıtladı

"Silahlanmada üstünlük sağlama peşinde değiliz"

SORU: Reykjavik zirvesi tarihseldi. Sizce böyle bir zirve bir daha olabilir mi?

YANIT: Biz anlaşmaya varmanın olanaklı olduğunu düşünüyoruz ve tüm çabalarımız bu yöndedir. Reykjavik'te ortaya koyduğumuz önerilerden bir adım geri atmadık. Ancak ABD, üzerinde anlaşmaya vardığımız noktalardan pekçoğunu terketti bile. Görüşmede **Reagan**, Sovyet ve ABD stratejik silahlarının 10 yıl içinde istisnasız ortadan kaldırılacağını kabul etmişti. Şimdi ise Amerikalılar, **balistik füzeler imha edilebilir, ama kıtalararası savaş uçakları ve Cruise füzeleri için böyle bir kararımız yoktur"** diyorlar. Oysa **Reagan** Reykjavik'te başka türlü konuşmuştu.

SORU: Siz bütün nükleer silahların imha edilmesini öneriyorsunuz. Ancak Batı ülkeleri, herhangi bir üçüncü dünya ülkesindeki çılgın bir devlet adamından gelebilecek tehdide karşı, en azından küçük bir nükleer deponun korunmasını savunuyorlar. Ne dersiniz?

YANIT: Bunun sadece silahsızlanmak istemeyen, nükleer silahlardan vazgeçmek istemeyenlerin bir bahanesi olduğunu söyleyebilirim. Eğer, Sovyetler Birliği, ABD, Çin, İngiltere, Fransa gibi güçler kendi nükleer potansiyellerini yoketmeye karar verirlerse, mutlaka diğer ülkeleri de kendileriyle birlikte hareket etme yönünde ikna etmenin yollarını bulacaklardır.

SORU: Gorbaçov Genel Sekreter olalı beri Sovyetler Birliği daha önce nükleer silahsızlanma görüşmelerinde uzlaşmanın önünü tıkayan bazı konumlarını terketti. SDI' ya ilişkin olarak da aynı şeyi yapması mümkün mü?

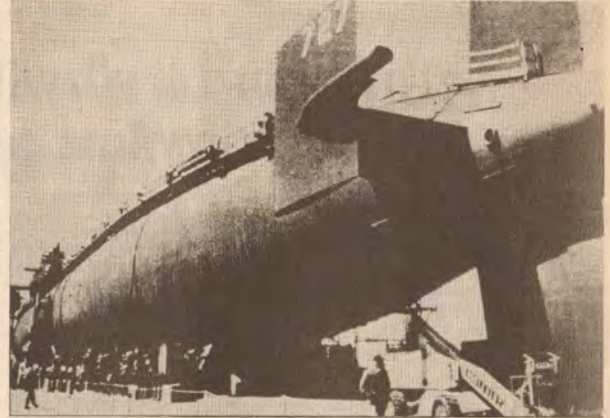
YANIT: Biz hiçbir zaman anlaşmaların önünü tıkamadık. Geçmişde de ABD ile hep eşit güvenlik ilkesinden hareketle uzlaşma sağlamanın yolla-

SORU: Sovyetler Birliği, Ağustos 1985'den bu yana nükleer deneme yapmadı. 1 Ocak 1987'de sona erecek olan moratoryum uzatılacak mı, yoksa Sovyetler Birliği tekrar denemelere başlayacak mı?

YANIT: Nükleer deneme yasağının

Honduras

ABD'nin SALT II'yi ihlali dünya kamuoyunda tepkilerle karşılanıyo

"Bu, militarizmin dünya halklarına meydan okumasıdır"

SALT II, stratejik silahların sınırlandırılması anlaşması anlamına gelen İngilizce sözcüklerin kısaltılmışıdır. 7 yıllık bir sürede 300'den fazla görüşmeden sonra hazırlanan SALT II Anlaşması 4 ana madde ve bir ortak metni içeriyor.

SALT II, Sovyetler Birliği ile ABD arasında 18 Kasım 1979 tarihinde Viyana'da imzalanmıştı.

Anlaşmada sınırlandırılması istenen silah sistemleri şöyleydi;

– Menzilli 6.500 kilometrenin üzerinde olan yer altında konumlandırılmış, kıtalararası füzeler (kısaltılmış adı ICBM)

– Denizaltı füzeleri (SLBM)

– Uzaktan kumandalı Cruise füzelerini taşıyan bombardıman uçakları

– Uzun menzilli bombardıman uçakları

1 Ocak 1981'den itibaren bu sistemlerin tümü için azami sınır olarak

SALT II Antlaşması		
	Çok başlıklı kıtalararası füzeler	820
	Denizaltılardan fırlatılan çok başlıklı füzeler	1200
	Cruise füzesi taşıyan uzun menzilli bombardıman uçakları	1320
	Karada ve denizaltılarda konumlu, tek başlıklı uzun menzilli füzeler	
Taşıyıcı sistemlerin 1 Ocak 1981'den itibaren geçerli azami sınırları.	Cruise füzesi taşımayan uzun menzilli bombardıman uçakları	2250

onaylanmamıştı. Fakat ABD tüm dünyada gelişen tepkileri dikkate alarak yine de bu anlaşmaya uyacağını ilan etmişti. Böylece SALT II **"Gayri resmi"** yürürlüğe kavuşmuştu.

Eski ABD Başkanı Jimmy Carter anlaşmanın imzalanması sırasında Viyana'da şöyle demişti. **"Stratejik**

ABD'NIN SALT II'YI TEK TARAFLI İPTALİ DÜNYA KAMUOYUNDA TEPKİLERLE KARŞILANIYOR

Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Genadi Gerasimov, Moskova'da düzenlenen basın toplantısında, Reagan hükümetinin bu kararını sert bir dille eleştirdi. Gerasimov

rın imha edilmesini öneriyorsunuz. Ancak Batı ülkeleri, herhangi bir üçüncü dünya ülkesindeki çılgın

ya ilişkin olarak da aynı şeyi yapması mümkün mü?

YANIT: Biz hiçbir zaman anlaşmaların önünü tıkamadık. Geçmişde de ABD ile hep eşit güvenlik ilkesinden hareketle uzlaşma sağlamanın yollarını aradık. 1970'lerde ABM anlaşması, SALT-I ve SALT-II anlaşmaları her iki tarafın da karşılıklı tavizler vermesiyle sağlandı. Reykjavik'de de Sovyetler Birliği, nükleer silahlardan radikal azaltmalar sağlayacak önerilerde bulundu. ABD bunun karşılığında ne önerdi? Hiçbir şey. Biz, stratejik nükleer silahlar ve orta-menzilli füzeler alanında ödün vermeyi teklif ettiğimizde ABD de bunlara uzay silahları alanında tavizlerle yanıt vermeliydi. Uzaya yönelik saldırı silahları geliştirmeyi ve yerleştirmeyi amaçlayan bir program olan SDI, dünyadaki dengeyi derinden sarsacaktır. Bu nedenle Sovyetler Birliği SDI'ya karşı tavrını değiştiremez. Biz bir taraftan yeryüzünde silahlanma yarışını durduralım derken, aynı anda uzayda yarışı başlatamayız.

1985'den bu yana nükleer deneme yapmadı. 1 Ocak 1987'de sona erecek olan moratoryum uzatılacak mı, yoksa Sovyetler Birliği tekrar denemelere başlayacak mı?

YANIT: Nükleer deneme yasağının politik ve askeri yanı var. Politik olarak moratoryum, silahsızlanma konusunda bir ülkenin içtenliğinin göstergesidir. ABD, bu politik olgunluk sınavını veremedi. Bizim moratoryum ilan edişimizin ardından 23 nükleer deneme yaptı ve hâlâ bu denemeleri sürdürüyor. Bizim için atom denemeleri moratoryumunu 1,5 yıl sürdürmek kolay olmamakla birlikte, politik açıdan bunun gereğine inanıyoruz. 1 Ocak 1987'den sonra Sovyet yönetimi askeri açıdan yapılan değerlendirmeler çevresinde nasıl hareket edeceğine karar verecektir. ABD denemeleri durdurduğu takdirde moratoryum sürecektir. Bizim, silahsızlanma yönündeki tüm önlemlerimiz, moratoryum da bunlara dahil olmak üzere, Sovyetler Birliği ve onun müttefiklerinin savunma çıkarlarıyla sınırlıdır.

şında 154 ülke onayladı.

Uluslararası silah tekellerinin gelecek 30 yıllarını bağladıkları bu projede önümüzdeki on yılda ne sonuçlar alınır, silahlanma yarışı ne denli tehlikeli boyutlara varır bir yana, SDI daha şimdiden henüz gerçekleştirilme aşamasındayken bile yeterince tehlikeli bir silah sayılmaz mı? Dünyamızdaki en gerici, en saldırgan güçlerin, nükleer silahlanmayı varlıklarının temeli yapan güçlerin barış yolundaki her adımının önünü tıkamak için kullandıkları bir silah. Gerçek fiyatı insanlığın geleceği olan bir silah...

Reykjavik'in ardından iki ayı aşkın bir süre geçti. Zirvede varılan nokta silahsızlanma görüşmelerinde bir başlangıç noktası olarak kalabilecek mi? SDI, bu süreci nasıl etkileyecek? Son ayların gelişmeleri bu soruların önemini bir kez daha ortaya koydu. Sovyet Genelkurmay Başkanı **Akhromeyev**'le yapılan röportajdan özetlediğimiz bölümlerin de bu noktalarda ışık tutucu olduğu kanısındayız.

– Uzaktan kumandalı Cruise füzelerini taşıyan bombardıman uçakları

– Uzun menzilli bombardıman uçakları

1 Ocak 1981'den itibaren bu sistemlerin tümü için azami sınır olarak 2250 getirildi. Yine bu anlaşma ancak 1320 adet birden fazla atom başlığı veya Cruise füzesi taşıyan araca izin veriyordu. Bu füzelerin sadece 1200'ü kıtalararası ve denizaltı füzeleri olabilirdi. Bu 1200 füzenin de birden fazla başlığa sahip olanlarının ise 820'den fazla olması yasaktı.

SALT II bir silahsızlanma değil bir sınırlama anlaşmasıdır. Sovyetler'in ve ABD'nin sahip olabilecekleri stratejik silahları sınırlamaktadır. Bu anlaşma, aşırı silahlanmayı isteyen emperyalist çevrelerin tüm direnişlerine rağmen ABD'yi dialoğa zorlayan SSCB'nin kararlı barış politikası sonucunda sağlanmıştır.

Devlet Başkanları Brejnev ve Carter arasında imzalanan bu anlaşmaya Amerikan gericiliğinin baskısı sonucunda ABD Senatosu tarafından

yine de bu anlaşmaya uyacağını ilan etmişti. Böylece SALT II **"Gayri resmi"** yürürlüğe kavuşmuştu.

Eski ABD Başkanı Jimmy Carter anlaşmanın imzalanması sırasında Viyana'da şöyle demişti. **"Stratejik silahlanmanın sınırlanması için yapılan görüşmeler gösteriyor ki ortak kuralları, denetlenebilir sınırları ve sürekli diyalogları içermeyen bir nükleer silahlanma yarışı felakete çağrıdır. Böyle amansız bir yarış kaderin ve geleceğin zorlanması, zekamızın aşağılanması ve insanlığın varlığının tehdidi anlamına gelir"**

ABD'de SALT II Anlaşması'nın en keskin karşıtları askeri endüstri kompleksi temsilcileri, yani silah tekelleridir. Bunlar silahlanma yarışını kısıtlayan bütün anlaşmaları yok ederek yeni yeni milyarlar kazanmak istiyorlar. Reagan göreve başladığı günden bu yana silah tekellerinin hiç bir arzusunu kırmadı, şimdi de SALT II Anlaşması'nı yırtarak dünyada yeni bir silahlanma yarışına kapı açmaktadır.

TEPKİLERLE KARŞILANIYOR

Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Genadi Gerasimov, Moskova'da düzenlenen basın toplantısında, Reagan hükümetinin bu kararını sert bir dille eleştirdi. Gerasimov, Amerikan yönetiminin, devletler hukukuna dayalı bulunan ve nükleer silahlanma yarışını sınırlayan, önemli bir yapıyı yıkmaya başladığını söyledi. Birleşik Amerika'nın yalnız kendisine Stratejik Savunma Girişimi adı altında bir kalkan oluşturmaya çalışmakla kalmayıp, şimdi de stratejik saldırı silahlarını artırmaya giriştiğine işaret eden Sovyet Dışişleri sözcüsü Gerasimov bunun tüm dünyada, bu arada Amerika'nın müttefikleri arasında bir kaygı ve tepkiye yolaçtığını anımsattı Reagan hükümetinin SALT II Anlaşması'nın sınırlarını aşarak 131. B-52 stratejik bombardıman uçağını da kanatlı atom roketleriyle donatıp silahlı kuvvetlere dahil etmesi, savaş gazileri, direniş savaşçıları ve faşizmin gazabına uğrayanların Viyana'daki uluslararası toplantısında da protesto edildi. Moğolistan Dışişleri Bakanlığı Reagan yönetiminin bu kararını militarizmin dünya halklarına meydan okuması olarak nitelerken, Çin haber ajansı Sinhua, SALT II'yi ihlal kararı karşısında Amerikan hükümetinin silahsızlanmadan yana olduğu yolundaki açıklamalarına inanmanın imkansız olduğunu kaydetti.

SALT II'nin Reagan yönetimince ihlal edilmesi NATO'nun Brüksel'deki Savunma Bakanları toplantısında da, kulislerde de sert eleştirilerle karşılandı. Fransa, İtalya ve Kanada temsilcileri ise yazılı bir metinle duydukları kaygıyı dile getirdiler.

Senatör Edvard Kennedy Amerikan NBS televizyonuna verdiği bir demeçte, Başkan Reagan'ın İran'a gizli silah satışı skandalının patlak verdiği bir sırada SALT II Anlaşması'na bundan böyle uymayacağı yolundaki açıklamasını Amerika için yeni talihsizlik olarak niteledi. Senatör Kennedy, **"Başkan Reagan bu tutumuyla Birleşik Amerika'nın saygınlığına yeni bir darbe indirmiş, dünya kamuoyunda Amerika'ya güvenilemeyeceği konusunda oluşan kanıya haklılık kazandırmıştır"** dedi.

Norveç Savunma Bakanı Jorgen Holts, Washington yönetiminin bu tutumunun Norveç kamuoyunda kaygı ve tepkiyle karşılandığını söyleyerek ABD'nin SALT II Anlaşması'na titizlikle uymasını istedi.

Honduras Kontralardan kurtulmak istiyor

Honduras Devlet Başkanı **Jose Azcona Hoya** başkent **Tegucigalpa**'da yaptığı bir açıklamayla Honduras hükümetinin Kontra çetelerinin ülkeyi terketmeleri için **ABD** yönetimine başvurduğunu doğruladı. Uzun süreden beri ABD tarafından finanse edilen ve Honduras'taki kamplarda eğitilen **"Kontra"** adlı terör çeteleri Nikaragua'da barınamadıkları için komşu ülke üzerinden saldırılarını düzenliyorlardı. Halktan hiçbir destek alamayan Kontralar Nikaragua'daki **Sandinist** hükümete karşı terör ve sabotaj eylemlerini ve sivil halka karşı saldırılarını gerçekleştirdikten sonra yine Honduras'a sığınıyorlardı. Bu durum her iki ülke arasındaki ilişkileri sürekli gerginleştiriyordu. Örneğin Kontralar son olarak **ABD** Hava Kuvvetleri'nin de desteğiyle aralık ayı başında Nikaragua'ya yeni bir saldırı düzenlemiş, fakat hükümet kuvvetleri tarafından geri püskürtülmüşlerdi.

Komşusu Nikaragua'yla ilişkilerini normalleştirmeyi amaçlayan Honduras hükümeti bunun tek çıkar yolunu Kontraların ülke topraklarını terk etmesinde görüyor. Honduras Devlet Başkanı açıklamasında, Kontraların, hükümete karşı savaşmak istiyorlarsa bunun Honduras'ta değil Nikaragua'da yapmalarının gerektiğini belirtti.

Honduras hükümetinin bu girişimi muhalefet de dahil olmak üzere tüm partiler ve politik güçler tarafından destekleniyor. Komşusu Honduras'la iyi geçinmek istediğini sürekli vurgulayan Nikaragua Devlet Başkanı **Daniel Ortega** Honduras ordu ve hükümet yetkililerini Nikaragua'da yapılacak bir askeri manevraya gözlemci olarak davet etti.

Bir milyonu aşkın öğrencinin direnişi emekçi çocuklarına düşman yasayı engelledi — **Feridun AKSIN**

Fransa: Hükümet geri bastı

Hükümetin Meclise sunduğu **"Üniversiteler yasa tasarısı"**nı protesto için gelişen hareketler (FEL) öğretmenler sendikasının düzenlediği ve 300 bin öğretmen ve öğretim görevlisinin de katıldığı yürüyüşle başladı. Büyük bir başarı kazanan bu yürüyüşten sonra Sorbon Üniversitesi öğrencilerinin yaptığı grev ve gösteri çağrısıyla hareketler, işyerlerinin de katılmasıyla birden bire hiç beklenmeyen bir biçimde çığ gibi büyüdü. Yalnız Paris'te değil, tüm Fransa'da öğrenciler bu yasa tasarısının geri alınması için harekete geçtiler. Grev ve gösteriler 15 güne ulaşan bir sürede çeşitli biçimde kesintisiz olarak sürdürüldü. Özellikle yasanın mecliste görüşmeye açılacağı 27 Kasım günü yapılan gösterilere tarihte 300 bin, diğer şehirlerle birlikte tüm Fransa'da 500 bin ile 700 bin arasında insan katıldı. 4 Kasımda Paris'te düzenlenen diğer illerden gelenlerle birlikte gösteriye katılanların sayısı 1 milyonu aştı. Gösteriler aşırı sağcı grupların saldırılarına, kışkırtmalarına rağmen tam bir olgunluk ve disiplin içinde yürütüldü. Hareketli halkın gözünde küçük düşürmek amacıyla polisin açıkça göz yumduğu çeşitli sal-

dırı ve yağma olaylarının öğrencilerle hiç bir ilgisi olmadığını hükümet sorumluları bile açıkça kabul etmek zorunda kaldılar. Tersine bir öğrenci polis copları altında öldü.

Önceleri yasa üzerinde inatla direnen hükümet tepkilerin bu boyutlara ulaşması karşısında boyun eğdi. Önce yüksek öğrenim sorumlusu bakan istifa etti. Daha sonra 8 Aralık günü başbakan yasayı geri çektiğini açıkladı.

Emekçi çocuklarına düşman bir yasa tasarısı

Fransız öğretim sistemi, yıllardır sürdürülen eğitim politikaları sonucu bir eşitsizlik düzeni üzerine kurulmuştur. Ancak ayrıcalıklı zengin aile çocuklarının gidebildiği bir kaç özel yüksek okulu bitirenler ülkede tüm köşe başlarını ellerinde tutmaktadırlar. Fransız kamuoyunda, tartışılan yasa tasarısı da bu eşitsizliği daha da derinleştirme ve parası olanların ayrıcalıklarını daha da artırma amacı taşıyordu.

Fransa'daki bu son gelişmeler tüm ülkeler için örnek alınabilecek yeni özellikler taşıyor.

Bunların birincisi, beyin yıkama, geride olup bitene kendi geleceğine kayıtsız bir gençlik yaratma çabasının böylelikle başarıya ulaşamadığını göstermektedir. Bir kıvılcım hiç bir şeye ilgi duymadığı sanılan gençleri sokağa dökülmeye, harekete geçirmeye yetmiştir.

İkincisi, basının, televizyonun göstermek istediğinin tersine, hareketin politik içerikten yoksun olmadığıdır.

Başbakan Chirac daha sonra yaptığı bir açıklamada daha önce hazırlanmış olup gündeme gelmeyi bekleyen bir çok yasa tasarısını gündeme getirmeyi bir süre için durdurduğunu açıklamıştı. Böylece hareket bir yönüyle emekçi düşmanı yasaların tümüne karşı bir tepki niteliği de oluşturmaktadır.

Üzerinde durulacak üçüncü önemli nokta da gösteriler karşısında görülen disiplin ve isteklerin elde edene kadar gösterilen kararlılıktır. Gençler bir yandan bütün aşırı sağcı kışkırtmalara, polis saldırılarına karşı soğuk kanlılıklarını korumuşlar, hükümetin verdiği tavizleri kabul etmeyerek yasayı geri çektirene kadar direnmişlerdir.

Sovyetler Birliği'nden bir izlenim

Yücel FEYZİOĞLU

"Hicretin 14. yüzyılını barış, dostluk yüzyılına çevirelim"

Otel odam tıklım tıklım dolu. Yazarlar, şairler, gazeteciler... Bağrına basmışlar beni. Azerbaycan kolları ile sarmış, ahh benim güzel insanlarım, mutluluktan uçuyorum.

-Haydi, hep birlikte camiye gideceğiz, dedim. Bir şaşırdılar.

- Yahu kardeşim kılan var, kılmayan var...

- Hayır, hep birlikte gideceğiz. Sizden ayrılmak istemiyorum, dedim. Kalktılar.

- Biliyor musunuz? Bizim Bektaşi bir gün oğluna çok kızmış. Dövmek için kovalamış, oğlan yakalanacağını anlayınca camiye girivermiş. Bektaşi: "Ulan teres," **demiş,** "bu yaştan sonra beni az daha camiye sokacaktın." **Olduğu yerde duruvermiş.**

Birden kahkahayla gülmeye başladılar.

- Haydin sizi bu yaşınızda bir camiye sokayım.

dim de konuşmak istiyordum.

- Hoş geldiniz bey. Önceden bilselerdi, burada olurlardı.

Çaresiz kalıp dışarı çıktık. Namaz bittikten sonra bari konuşuruz diye düşündüm. Cemaat dağılınca birkaç yaşlının önünü kestim:

- Biraz konuşabilir miyiz? dedim. Yanyana oturduk.

- Namazınızı sürekli burada mı kılıyorsunuz?

- Evet.

- Ama çok kalabalık değildiniz.

- Herkes işte, güçte. Cumaları kalabalık oluyoruz.

- Komünistler engellemiyorlar mı?

Anlamadı.

- Yani, dedim, **Batıda diyorlar ki, komünistler dindarlara zulüm ediyorlar. Kılmak tutmak yasak.**

- Onu diyen gelet (halt) **edir. İsteyirsen iki rekat yerine dördünü kıl. Deyip dalaşan yoktur.**

Öteki ihtiyar söze girdi:

çeşitli ülkelerinden müftüler ve en büyük camilerin baş imamlarıydı. Ayrıca uluslararası İslam Örgütleri Birliği Genel Sekreteri, Suudi Arabistanlı **Muhammed Abdullah Omar Nazif** ve örgüt delegeleri de katılanlar arasında bulunuyordu. Bu örgüt 1980'de yapılan **"Hicretin 14. yüzyılını kutlama toplantılarını boykot etmişti."** Şimdiki katılımları tüm delegeler arasında memnunluk yarattı. Türkiye'yi ise bu konferansta diyanet işleri adına İrfan Yücel, İslam Konferansı Örgütü Kültür Dairesi Başkanı **E.İhsanoğlu** temsil ettiler.

Biz konferansı örgütleyenlerden, Azerbaycan ve Kafkasya Müslümanları Şeyhülislamı sayın Allahşükür Paşazade ile bir görüşme yapmayı istedik. Ancak çok doluydu, ona ulaşma fırsatı olmadı. Sovyet Din Kurulu İslam İlişkileri Dairesi Başkanı sayın Abdullah A. Nurullaev'le görüşmeyi başardık. Bizi kapıda karşıladı. Özbekistan SSC Tatarlarından. Güler

- Peki ortak bir görüşe varılabildi mi?

- Çok sevindirici bir sonuç çıktı ortaya. Komisyonlar sonuç belgeleri hazırladılar. Konferans sonunda kabul edildi.

- Bunlar neydi?

- Birincisi "Dünya müslümanlarına müracaat" **ki nükleer bir savaşın önlenmesi için müslümanlar aktif bir çaba vermeye çağrılıyor. İkincisi;** "Tüm ülkelerin hükümetlerine, parlamentolarına, Birleşmiş Milletler Örgütüne müracaat". **Bu başvuruda da savaşın önlenmesi için dünya İslam din adamlarının görüş ve istekleri yeralıyor. Üçüncüsü de bir Komunikue yayınlandı ve** "Uluslararası Çalışma Komisyonu" **kuruldu. Kalıcı bir çalışma yürütecek.**

- Peki bu yoğun çalışmaları dikkate alarak, Sovyetler Birliği'nde dine yeni bir yaklaşım var diyebilir miyiz?

- Hayır. Bu konferans ilk değil. Birçok konferanslar yaptık. Öte yandan din konusundaki tutumumuz eski ilkesel yasallıktır. Bizde din ve inanç özgürlüğü vardır. İsteyen istediğine inanır. Bir zorlama olamaz. Devlet bilimsel temeller üzerine kurulmuştur. Dine karışmaz. Din de devlet işlerine karışmaz. Ancak dünyada insanlar bir nükleer felaketle yok olmak değil, yaşamak istiyorlar. Barış için savaşıyorlar. Barış, müslümanların da yakıcı bir arzusudur. Ülkemizde milyonlarca müslüman yaşıyor. Savaşa karşı aktifleşmeleri doğal değil mi?

- Ama Batıda başka türlü yorumlanıyor. Deniliyor ki, Sovyetler'de müslümanlar çoğaldı. İran'da olduğu gibi bir devrime hazırlanıyorlar.

Arkadaşımız Y.Feyzioğlu, namazdan çıkan yaşlı insanlarla

Baku'da "Müslümanlar Barış İçin" konferansının yapıldığı salon.

"Müslümanlar Barış İçin" konferansı yapıldı

Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Başşehri Baku'da "Müslümanlar Barış İçin" konferansı yapıldı. 60 ülkeden 600'ün üzerinde delegenin katıldığı konferans sonunda çalışmaları sürekli hale getirecek bir komisyon seçildi.

Konferansa on İslam ülkesinden on din işleri bakanı, onun üzerinde Şeyhülislam katıldı. Geri kalan delegeler müftü ve en büyük camilerin baş imamlarından oluşuyordu. Bu konferansta Türkiye'yi diyanet işleri adına İrfan Yücel, İslam Konferansı Örgütü Kültür Dairesi Başkanı E.İhsanoğlu temsil ettiler.

Orta Asya Şeyhülislamı S.Ibni Ziyauddin Han Ibni Işan Babahan ve Azerbaycan-Kafkasya Şeyhülislamı Allahşükür Paşazade'nin yoğun çabaları ile toplanan dünya müslümanları temsilcileri konferans sonunda üç belge kabul ettiler. Birincisi: "Nükleer savaşın önlenmesi için dünya müslümanlarına müracaat" İkincisi: "Tüm ülkelerin hükümetlerine, parlamentolarına, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne Müraacat" ve üçüncüsü ise "Komünikue".

ti. Orada sormuşlar, "Bizim devrimi nasıl buluyorsunuz?" **O da demiş ki,** "ABD emperyalizmine karşı yaptığınız için selamlıyoruz." "Peki siz neden yapmıyorsunuz?" **demişler. Cevap vermiş:** "Biz 70 yıl önce yaptık. Bu yolda çok ileri gittik. Sovyet müslümanları Çarlık zulmünden kurtuldu, azat oldular. Hepsi iş-ekmek sahibi, ilim irfan sahibi oldular. Bir daha 70 yıl öncesine dönmeyi kim ister?.."

- Peki komünistlerle dindarlar arasındaki ilişkiler nasıldır?

- İyidir. Düşmanlarımızın uydurduğu gibi komünistler dindarlara baskı falan yapmıyor. Tersine din adamları, camiler, kiliseler devlet

- 600'ün üzerinde çok büyük cami, sayıları binlere varan orta boy ve küçük camiler var. Din eğitimi yapılıyor. Buhara ve Taşkent'de iki Yüksek İslam Enstitüsü var. Burayı bitiren öğrenciler aynı zamanda Arap ülkelerindeki ünlü Medreselerde eğitim görüyorlar.

- Son bir soru daha. Müslümanların çeşitli eylemleri oluyor mu ve yayın organları var mı?

- Olmaz mı? oluyor tabii. Örneğin İmam El Buhari'nin 1200, doğum yılı büyük törenlerle kutlandı. 1979'da "Orta Asya ve Volga bölgesi

- Taşkent'de "Sovyet Şarkı Müslümanları" **adıyla Özbekçe, Arapça, Farsça, Darice, İngilizce, Fransızca olmak üzere 6 dilde yayınlanan bir dergimiz var.** Kuranı Kerim **son 25 yılda 7 kez basıldı.** İmam El Buhari'nin "El-Cami-Üs-Sahih" **kitabı,** El Temerzi'nin "Aş-Şemail an Nataviya" **kitabı ve ayrıca** "El Adab el Mufrad"**ın yeni baskıları yapıldı.**

- Teşekkür ederim.

- Ben teşekkür ederim. Dindar kardeşlerimize söyleyin gelsinler, görsünler, bizi tanısınlar. Yalan propagandalara kanmasınlar. Biz kardeşiz, Sovyetler Birliği onların

Arkadaşımız Y.Feyzioğlu, namazdan çıkan yaşlı insanlarla

Birden kahkahayla gülmeye başladılar.

- Haydin sizi bu yaşınızda bir camiye sokayım.

Hep birlikte indik. Kapıda Baku radyosu yayın sorumlularından **Akşin Babayef**'e rasladık. Sarıldı boynuma.

- Sen hoşgeldin, gözümüste geldin.

- Haydi gidiyoruz camiye, dedim.

- Eee ne işimiz var camide? Sen şaşırıfsan?..

- Gel görürsün.

Arabalara doluşup camiye geldik.

Sen gir, dediler.

- Gelin birlikte girelim.

- Biz burada bekleriz. Bize Bektaşi'nin oğlunu oynama şimdi. Bilenderim Meti Osmanoğlu ile birlikte girdik.

İçi iki kat halı ile döşeli kocaman bir cami. Baku merkez camisi. Millet namaza durmuş. Hepsi yaşlı insanlar. Biri abdestini yeni bitirmiş, kollarını indirerek yetişmeye çalışıyor.

- Fotoğraf çekebilir miyiz? dedim. İsteksiz durdu.

- Hayır! dedi.

- Şeyhülislam ya da Müftü efendi burada mı? Ben batıdan gel-

- Onu diyen gelet (halt) **edir. İsteyirsen iki rekat yerine dördünü kıl. Deyip dalaşan yoktur.**

Öteki ihtiyar söze girdi:

- Men sene birşey danışın mı? Allah bu dünyayı komünistlerin yüzü suyu hörmetine ayakta saklayır. Yoksa o guldurlar (eşkiyalar) **batırallar.**

- Peki burada daha yeni bir İslam Konferansı oldu. Siz de katıldınız mı?

- Evet oldu. Tüm İslam dünyasından böyük din adamları geldiler. Biz katılamadık. Çok kalabalıktı. Yalnız bir günlüğüne bu Hacı Memmed katıldı.

- Ne danıştılar Memmed dede?

- Çok şeyden danıştılar. Dünyanın gel-gitinden, dinden, azatlıktan, sulhtan (özgürlük ve barış) **danıştılar. Ama danışık Arapça geçtiği için az anladık.**

Evet; **"Müslümanlar barış için"** konferansı Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Başşehri Baku'da toplandı. 60 ülkeden 600'ün üzerinde delege katıldı. Bunların on tanesi islam ülkesinden din işleri bakanı, on tanesi Şeyhülislamdı. Gerisi dünyanın İslam İlişkileri Dairesi Başkanı sayın Abdullah A. Nurullaev'le görüşmeyi başardık. Bizi kapıda karşıladı. Özbekistan SSC Tatarlarından. Güler yüzlü, şakacı bir insan. Azericesi yok. Rusça konuşmaya başladı.

- Özbekçe yavaş yavaş konuşursanız anlarım, dedim.

- Sizin için yorucu olur, dedi. beni kırmamak için Özbekçe sürdürdü. Anlamadığım yerde Rusçaya döndü. Bilenderim anında çeviriverdi. Özbekçeyi tümüyle anlamak gerçekten güç.

- Bu konferansın örgütlenişi hakkında bize bilgi verir misiniz?

- Evet. Tüm İslam ülkeleriyle ve İslam olmayan ülkelerdeki İslam teşkilatları ile ilişkilerimiz var. Toplamı '80 ülke ediyor. Hepsine davetiye gönderdik. Bildiğiniz gibi 60'ından katılım oldu. Konferans boyunca üç komisyon çalıştı:

1. "Çağımızda barış, dostluk, adalet ve İslam" komisyonu,

2. "Nükleer tehlikeye karşı müslümanların birliği" komisyonu,

3. "Emperyalizme ve Siyonizme karşı müslümanların birliği" komisyonu.

- Ama Batıda başka türlü yorumlanıyor. Deniliyor ki, Sovyetler'de müslümanlar çoğaldı. İran'da olduğu gibi bir devrime hazırlanıyorlar.

Güldü Abdullah A. Nurullaev. Masanın üstündeki çikolata tabağını uzattı. Bir tane aldım.

- Biliyor musunuz, dedi, **Azerbaycan ve Kafkasya Şeyhülislamı Allahşükür Paşazade İran'a gitmiş-**

arasındaki ilişkiler nasıldır?

- İyidir. Düşmanlarımızın uydurduğu gibi komünistler dindarlara baskı falan yapmıyor. Tersine din adamları, camiler, kiliseler devlet güvencesi altındadır. İmamlar camilerin lojmanlarında parasız oturuyor, herkesin aldığı aylığı alıyorlar.

- Ne kadar cami var? Din eğitimi yapılıyor mu?

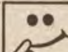
- Olmaz mı? oluyor tabii. Örneğin İmam El Buhari'nin 1200, doğum yılı büyük törenlerle kutlandı. 1979'da "Orta Asya ve Volga bölgesi ve Kafkasya müslümanlarının barışa katkısı" **konferansı yapıldı. 1980 yılı** "Hicretin 14. yüzyılını halklararası barış ve dostluk yüzyılına çevireceğiz..." **gösterileriyle geçti.**

- Ya yayınlar?

- Ben teşekkür ederim. Dindar kardeşlerimize söyleyin gelsinler, görsünler, bizi tanısınlar. Yalan propagandalara kanmasınlar. Biz kardeşiz, Sovyetler Birliği onların gerçek dostudur, unutmasınlar.

- Oldu, söylerim dedim. Şimdi sözümü yerine getiriyor ve bu yazıyı bitirmiş oluyorum. Yaygınlaştırmak size düşüyor sevgili okurlarımız.

GÜLDÜŞÜN

ALMANİYET

Mehmet SEVDA

Artık bu kadarı fazlaydı. Gün geçmiyor yabancılara karşı bir eylem yapılmamış olsun. Ne ki tüm bu sabotajlar, adam dövmeler, dükkan kundaklamalar sanki hiç bir haber niteliği taşımıyormuş gibi basında yer almıyordu. Son olay beni çileden çıkardı.

Herif tutturmuş Türklerin Havva anadan değil de maymundan türediğini anlatıyor. Bunda ne var kızacak demeyin, iyi de ondan sonra utanmadan önümde maymun gibi hareketler yapmıyor mu deli ediyor beni. Herif dediğim bizim magazin bölümü şefi. Tabii ben de çıt yok. Bir sus, iki sus, üç sus olacak gibi değil. Dördüncü de gene sustum.

Bugün de getirip masama çikita muz koymamış mı, -ben de öğle paydosunda güzelce yedim- sonra gelip bir de **"Yabancıların nerden geldikleri, ne denli muz sevdiklerinden belli değil mi?"** demez mi, muzlar mideme oturdu.

Sonunda gına geldi. Tam istifamı bilgisayara geçecekken, yazıişleri müdürü, yabancı düşmanlığını körükleyen bir yazı yazmamı istemez mi... Şaşırmayın, oraya Wallraff'ın Bild'e girdiği gibi sahte kimlikle girmedim ben. Müdürüm nazikçe, kendi ellerimle yokolma fermanımı yazmamı istiyordu, daha doğrusu istifamı. Alttaki şu notu görünce gülmekten kırılayazdım. Makalem yarın başyazı olarak yayınlanacaktı.

"Emredersiniz komutanım" notunu, selam veren bir Türk mehmetçiğiyle birlikte geçtim.

Telefona sarıldım. Teknikteki Ahmet'e:

"Beni dinle Ahmetçiğim, bugün sana kutsal bir görev var. Şefin gittikten sonra, boş bir sayfa açtır. Benim yazdıklarımızı güzel bir mizanpajla yerleştir. Sonra da öteki sayfalarla birlikte baskıya gönder.

Ilkin yabancılara saldıran makaleyi bir güzel döşendim. Kendimize iyice bir giydirdim. Müdürün okuduktan sonra ağzından sular akıyordu. Gıcık magazin bölümü şefi çıkışını alıverdi böylece. Bu denli güzel magazin yapan ben varken ona ne gerek vardı... Borçlandığım muzlarını yetiştirdim arkasından.

Sıra kutsal görevdeydi. Irkçılık nasıl yapılırmış görsünler. **"Almaniyet"** diye bir ad koydum gazeteme. Altına kocaman bir manşet: **"Bir bilimkadını Almanların ayıdan türediklerini kanıtladı."** Bilim kadını diye Hülya Avşar'ın fotoğrafını da gönderdim Ahmet'e.

Ertesi gün ne mi olmuş? Manavlar armut yetiştirememiş müşterilere.

Ben de patron oldum. Hayali ihracat şirketi kurup F.Almanya'ya armut ihraç ediyorum. Fırsatını bulursam, Türkiye'deki ırkçılara karşı bir gazete çıkaracağım. Öteki sayılarını da inşallah hapiste çıkarırım.

Bunları biliyor musunuz?

SU ATEŞİ NEDEN SÖNDÜRÜR?

Bu soruya birçok arkadaşınız *"sıvı olduğu için"* diye cevap verebilir. Oysa gaz ve benzin de sıvıdır. Ama ateş söndürmez.

Peki ama neden?

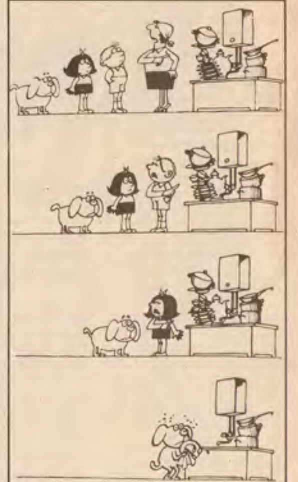
Çünkü ateşin yanmaya devam edebilmesi için suya değil havaya ihtiyacı vardır. Üzerine su dökülen ateş hemen söner. Su ateşin havayla olan bağını kesmiştir. Ateşin havasız yanamayacağını başka türlü de kanıtlayabiliriz. Bir yangın başlangıcında ateşin üstüne hemen bir halı ya da kilim örterler. Ateş söner. Çünkü bunlar havanın yanmakta olan cisme gelmesini engellerler. Yanan cismin üzerine kum dökerek de aynı sonucu alabiliriz.

BÜFENİZDE KUMDAN YAPILMIŞ EŞYA VAR MI?

Evde kap kaçağın durduğu büfeye bir bakın. Fincanlar ve tabaklardan başka ne görüyorsunuz? Bardaklar, kadehler, sürahi hep camdan yapılmamış mıdır? Bunlar camdır. Ama cam kumdan yapılır. Hem de şu üzerinde oynadığımız kumdan. Özel işlemlerden geçirilen kum sonunda cam haline gelir.

1 GRAM SİS

Sis o kadar küçük su damlacıklarından meydana gelmiştir ki, gözle göremezsiniz. Bunların ancak 24 milyon tanesi bir araya geldiklerinde 1 gram sis olur.

Devrim ÖZSOY/9 yaşında - İSVİÇRE

BU KİTABI OKUDUNUZ MU? / Erhan GÖMÜÇ

Hangi demokrasi

(Ahmet Erol)

İsveç'te politik göçmen olarak yaşamını sürdüren Ahmet Erol tarafından yazılan 191 sayfalık kitap çeşitli belge, altını ve anılardan oluşuyor. Yazar, **"sunuş"** yazısında, kitabın amaç ve içeriğini şöyle belirtiyor: **"12 Eylül 1980 darbesi ile birlikte Türkiye'de nasıl bir yapı oluşturuldu? Demokrasiye geçiş adı altında 12 Eylül rejimi nasıl kalıcılaştırıldı. Demokratik hak ve özgürlükler** 'demokrasi' **adına nasıl kısıtlandı ve yok edildi.**

"İşte kitabımızda bu yasaklama, sınırlama, yok etme ve uygulamaların olanaklar ölçüsünde ayrıntılarını açıklamaya çalıştık.

"Kısaca, oynanmakta olan 'Demokrasiye Geçiş Oyunu' nun perdelerini yazmaya ve belki de derlemeye çalıştık diyebiliriz."

Stockholm'de sürgünde iken yaşamlarını yitiren sendika yöneticileri Asım Özçelik ve Enver Türkoğlu anısına ithaf edilen kitap, İsveç Devlet Kültür Kurumu'nun katkısıyla Anadolu Yayınevi tarafından çıkarıldı.

Yazarın eşi Günnur Erol'un kapağa da çıkartılan şiiri adeta kitabın bir özetini okurlara sunuyor.

"(...) Düşünen beyinler
kelepçeleniyor
yarınlaraışık tutacak
sözcükler kelepçeleniyor
sayfalar, kitaplar.....,
kalemler kelepçeleniyor
tarihi aydınlatacak (...)"

Kitapta yer alan çeşitli belgelerden bir tanesini, Ankara 8. Asliye Mahkemesinin 30.6.1975 gün ve 975/210 sayılı kararında yer alan şu görüşler oluşturuyor:

"... Türkiye'de faşizme ve emperyalizme karşı samimiyetle karşı çıkma her Türk vatandaşının görevidir, namus borcudur, insan olma haysiyetinin bir gereğidir. Faşizme ve emperyalizme karşı çıkmayan, samimiyetle bunu kınamayan bir toplumun mevcut dünya koşulları içinde insanca yaşamaya, insan olmaya, haysiyetli hayat sürmeye hakkı yoktur."

Bu bağlamda kitap, 12 Eylül 1980'nin birkaç gün öncesinden bugüne, ülkemizdeki insanlık ve haysiyet mücadelesinin görüntüsünü anı ve belgelerle renklendiriyor. Yazar, sınırlı olanaklar içinde sürdürülen bu çalışma sırasında eşinin, Ali Altınkaynak, Fehmi Aslan ve diğer dostlarının çeşitli katkılarına yüksek değer biçiyor.

Yazar Ahmet Erol, 1945 yılında doğdu. Yüksek öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1973 yılında iş müfettişliğine atandı. 1974'de Çalışma Bakanlığı İş Müfettişleri Derneği Genel Başkanlığına seçildir. 12 Eylül sonrasında hakkında çeşitli davalar açıldı. İsveç'te politik göçmen olarak yaşamakta ve İsveç parlamentosunda bulunan beş partiden birer milletvekilinin bulunduğu Türkiye İnsan Hakları ve

Herten şehrinin edebiyat ödülü Gemici'ye verildi

Herten şehrinin 50. kuruluş yıldönümü nedeniyle açılan bir yarışmanın edebiyat ödülü Bahattin Gemici'ye verildi. Gemici yarışmaya Herten şehrini tanıtan, burada yaşayan insanların, özellikle yabancıların sorunlarını dile getiren 45 sayfalık şiir ve yazıları ile katılmış ve yazıları belediye binasında açılan sergide, diğer dallarda katılan eserlerle birlikte üç hafta boyunca sergilenmişti.

1976 yılından beri Almanya'da bulunan Gemici Hauptschule'deki Türk ve Alman öğrencileriyle birlikte iki dilde **"Dostluk"** isimli bir de dergi yayınlıyor. Bahattin Gemici SAN-DER

Lütfi Özkök Meksika'da sergi açtı

Uzun yıllardır İsveç'te yaşayan portre fotoğrafçısı Lütfi Özkök Meksika'nın Başkenti Meksiko City'de 206 yazar portresinden oluşan bir sergi açtı. 9 Ekim'de Meksiko City'nin en büyük sergi salonlarından biri olan Çağdaş Sanat Galerisi'nde dört hafta süreyle açılan ancak ilgi üzerine uzatılarak altı hafta boyunca izleyicilere gösterilen sergide Nobel Ödülü almış olan 26 yazar ile diğer uluslardan önde gelen yazarların portreleri yer aldı. Sergide Türkiye'den de Aziz Nesin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Oktay Rıfat, Oktay Akbal, Salah Birsel, Melih Cevdet Anday, Bülent Ecevit ve Nazım Hikmet'in portreleri bulunuyordu.

30 yıldır yazar portresi çekerek bugün dünyanın en zengin ve en ünlü yazar portreleri kolleksiyonuna sahip olan Lütfi Özkök hakkında Meksika basınında geniş yazılar yer aldı, TV ve radyoda kendisiyle yapılan röportajlar yayınlandı. Ünlü fotoğrafçı değişik yerlerden sergi önerileri almakla birlikte şu anda IFSAK'dan gelen teklife öncelik tanıyıp ilkbahar

İşçi gençlerden oluşan müzik grubu Orient Expres'le bir söyleşi

Bu hükümet havada kazanıp, tavada yiyor

Şahin Yılmaz
Frankfurt

Günlerden bugün pazar. Gençlerin oluşturduğu bir orkestranın provasını dinlemeye hem de onlarla kısa da olsa bir söyleşi yapmaya gidiyorum. Çaldıkları müzik ağırlıkta oyun havaları, bunun yanı sıra arabesk müziklerine de ilgileri var. Bugün de İbrahim Tatlıses'in çıkardığı son kaseti üzerine çalışıyorlar. Arkadaşlar müzik konusunda oldukça yetenekli, ve bir çok müzik aleti çalabiliyorlar. Arada bir kendimi konserde veya bir düğünde gibi hissediyorum. Neyse, bir ara verdiklerinde ben de arkadaşlarla söyleşiye başlıyorum.

– Orkestranız hakkında kısa bilgi verebilir misiniz?

Gitarist Aydın Akgün: Orkestramız ilk olarak 1984 yılında oluşmaktaydı. Daha sonra aramızda iki arkadaş bedelli askerliğini yapmak üzere Türkiye'ye gittiler. Yeni isim ve yeni elemanlarla grubumuzun adını **Orient Expres** olarak değiştirdik. Frankfurt ve çevresinde ismimizi duyurmaya başladık. Düğün, nişan, eğlence gecelerinde çıkıyoruz. Bunun yanısıra her hafta pazar günleri saat 13.00'den itibaren kendimize ait olan yerde prova larımızı yapıyoruz. Her türlü müzik isteklerine yanıt vermek için işimizi ciddiye alıyoruz. Vatandaşlarımızın her zaman hizmetindeyiz.

– Biraz da müzik yaşamınızın dışındaki yaşamınızla ilgili soru sormak istiyorum. Kaç yaşındasınız? Çalışıyor musunuz?

Solist Orhan Doğanlar: 25 yaşında, üç çocuk babasıyım. Teves fabrikasında 7 senedir çalışmaktayım.

Gitarist Aydın Akgün: Ben de

Orient Expres müzik grubu

da Firma Pohl'da çalışıyorum. 28 yaşında, iki çocuk babasıyım.

– Askerliğinizi yaptınız mı? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

A.Akgün: Daha yapmadım. Bedel parası ile askerliğimi yapmayı düşünüyorum. Yalnız bedel miktarı oldukça fazla, düşürülmelidir.

O.Doğanlar: Ben de askerliğimi yapmadım. 18 ay askerliğimi yapmaya kalksam işyerimi kaybedeceğim, bu yüzden bedelli askerlik yapmayı düşünüyorum. Bu şartlar altında 15 bin markı ödemek çok zor. Bu hükümet havadan kazanıp, tavada yiyor. Vatandaşa bir şey vermiyor. Bedel miktarı 7 bin mark olsa iyi olur.

– F.Almanya'daki durum hakkında ne düşünüyorsunuz?

A.Akgün: Ben, 1965 senesinde, 7 yaşında Almanya'ya gelmadı. Eskiden yabancı düşmanlığı 100 şehirden 2 şehirde ise şimdi 60 şehirde bulunuyor. Bundan hariç iş durumları eskisinden çok çok daha kötü.

O.Doğanlar: Eskisine nazaran daha kötüleşti. İşyeri sorunu, meslek sorunu, yabancı düşmanlığı daha da arttı.

– Sizce bütün bu sorunlardan nasıl çıkılabilir?

O.Doğanlar: Görüşlerimizi birlikte tartışarak, birlikte mücadele ederek sorunlarımızın üstesinden gelebiliriz kanısındayım.

A.Akgün: Bu sorunlara karşı bütün şuandaki gençlerin veya yeni gelen 2. generasyonun, Jugendhaus'larda (gençlik evlerinde) veya DGB'de organize etmek ve bu problemleri birlikte çözme yönünde çaba sarf etmek.

**– Teşekkür ederim. Size müzik yaşamınızda olduğu gibi

1976 yılından beri Almanya'da bulunan Gemici Hauptschule'deki Türk ve Alman öğrencileriyle birlikte iki dilde **"Dostluk"** isimli bir de dergi yayınlıyor. Bahattin Gemici SAN-DER, Bochumlu Yazarlar Birliği ve Mahl Şehri Edebiyat İşliği üyesi.

kanlığına seçildi. 12 Eylül sonrasında hakkında çeşitli davalar açıldı. İsveç'te politik göçmen olarak yaşamakta ve İsveç parlamentosunda bulunan beş partiden birer milletvekilinin bulunduğu Türkiye İnsan Hakları ve Demokrasi İsveç Dayanışma Komitesinin üyesi bulunmaktadır.

30 yıldır yazar portresi çekerek bugün dünyanın en zengin ve en ünlü yazar portreleri kolleksiyonuna sahip olan Lütfi Özkök hakkında Meksika basınında geniş yazılar yer aldı, TV ve radyoda kendisiyle yapılan röportajlar yayınlandı. Ünlü fotoğrafçı değişik yerlerden sergi önerileri almakla birlikte şu anda IFSAK'dan gelen teklife öncelik tanıyıp ilkbahar aylarında doğduğu kent İstanbul'da bir sergi açma hazırlıklarını sürdürüyor.

nuz?

Solist Orhan Doğanlar: 25 yaşında, üç çocuk babasıyım. Teves fabrikasında 7 senedir çalışmaktayım.

Gitarist Aydın Akgün: Ben de 1974 yılından beri Frankfurt'ta işçi olarak çalışmaktayım. Şu an-

olsa iyi olur.

— F.Almanya'daki durum hakkında ne düşünüyorsunuz?

A.Akgün: Ben, 1965 senesinde, 7 yaşında Almanya'ya geldim. Diyebilirim ki, bu son on senedir, Almanya'nın tadı tuzu kal-

rinde) veya DGB'de organize etmek ve bu problemleri birlikte çözme yönünde çaba sarf etmek.

— Teşekkür ederim. Size müzik yaşamınızda olduğu gibi tüm yaşamınızda üstün başarılar.

Hakkı verilmeyen ulusal bir çalgı "saz"

HEVAL

Federal Almanya'da ve Avrupa'nın birçok ülkesinde verdiğim konserlerde, katıldığım kültür programlarında, bağlamayı içtenlikle seven, ancak biraz kaygıyla bakan, yeterince gelişkin bir saz olmadığı kanısında olan yurttaşlarımızla tanıştım. Acaba haklı mıydılar bu düşüncelerinde? Üstelik bağlama üzerine derli toplu bilgilerin yoksunluğundan söz ediliyordu. Bir şeyi hem yeterince tanımamak, hem de negatif düşünceler taşımak bir çelişkiydi elbet. Gurbetlik koşullarında bulabildiğim kaynakları elden geçirip, böyle bir gereksinime yanıt aramaya çalıştım. Türkiye Postası'nın sayın okurları, bu yazıda eksiklikler tesbit ederlerse ve bunu kaynaklarıyla birlikte gazeteye iletirlerse, bu ulusal sazımızla ilgili bilgileri daha sağlam temellere oturtabiliriz. Bu çabayı gösterenlere şimdiden teşekkürlerimi iletirim.

Saz, klasik anlamda akla gelebilecek bütün çalgıların, enstrümanların ortak adıdır. Türkiye insanında, saz deyince çoğunlukla bağlama akla gelmektedir. Bağlama yerine niçin hep saz denmiş?.. Belkide daha pratik geldiği için, üç heceli bağlama yerine bir çırpıda saz deyip çıkılmış... Kimi yazılı kaynaklara göre, bağlama sözcüğü 220 yıl öncesinden Türkmen ve Yörüklerce kullanılmış. Adlandırılışı üzerinde değişik düşünceler olmakla birlikte, en mantıksal olanı, perdelerin bağlanışından gelme bir ad olduğudur. Bağlamanın tarihiyle ilgili ne yazık ki yeterince yazılı kaynağa rastlanmamaktadır. **Cemil Demirsipahi, Cahit Öztelli, Şemsi Yastıman, Mehmet Özbek** vb. bir-iki kaynak (Mahmut Ragıp Gazimihal-Musiki Sözlüğü, Sadi Yaver Ataman-Anadolu Halk Sazları) gösterek değinmişler bu konuya. Bu yazılarda görüş birliğine varılan nokta bağlamanın **"Kopuz"**dan geldiğidir. Kimi Çin kaynaklarına göre IV. yüzyıl Türk ozanları şiirlerini kopuz denilen bir Orta Asya sazı eşliğinde okurlarmış. Nitekim bunu güvenilir kaynaklarca tespit edilen türküler de doğrulamaktadır. Büyük usta Ruhi Su'nun **"Köroğlu"** uzunçaları konumuza ışık tutmaktadır.

"Allah, Bismillah!
Ey Tanrım! Yanıldığımda bana yardım et!
Ey Kopuzum! Doğru gör doğru söyle!
Üyengi ağacının kökünden oyarak aldığım kopuzum!
Kızıl çalı tobulga'dan perdelerini yaptığım kopuzum
Yürük atın kuyruğundan tel yaptığım kopuzum!
Doğru gör, doğru söyle!
.....
Çam kopuzumu elime aldım,
Su yılanı gibi dolandım durdum..."

Bu sözler 16 yüzyıl ürünü. Türküden de anlaşılacağı üzere bu döneme kadar, at kılı teller, kızıl çalıdan perdeler kullanılırken, 1770 sonrasında Bolu, Gerede dolaylarında yaşayan **Dertli**'nin türküsünden başka şeyler öğreniyoruz:

...
Venedik'ten gelir teli
Ardıç ağacından kolu
Be Allahın sersem kulu
Şeytan bunun neresinde
...
Dut ağacından teknesi
Kirişten bağlı perdesi
Be hey insanın teresi
Şeytan bunun neresinde

Derli gibi sarıksızdır
Ayağı da çarıksızdır
Boynuzu yok kuyruksuzdur
Şeytan bunun neresinde

Görüldüğü gibi günümüzün bağlamasını çağrıştıran özellikler daha açık olarak belirtilmektedir. Bugün dahi Anadolu'da kirişten (barsaktaki ince sinir) perdeli sazlara rastlanmaktadır. (Aslında kiriş, şimdilerde kullanılan naylon bağlama perdeleriyle kıyaslanmayacak kadar değerli ve ses için elverişlidir) Bağlamanın yahut atasının Anadolu'da kullanılmasını, Selçukluların kuruluşuyla (1029) birlikte düşünebiliriz. Böylece bağlamanın yaklaşık bin yıllık bir geçmişi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bağlamanın karakteristik özellikleri

Bağlamanın perdeleri **"Komalı"** (Yun. kulağın duyabileceği en küçük ses aralığı) bir yapı göstermektedir. Kaynağını türkülerden aldığı için böyledir. Türkülerimizin **"Batı"** ile ayrılan yanı da buradan gelmektedir. Ayrıca diğer çalgılarda pek rastlanmayan çok çeşitli akord biçimleri almasıdır. Buna halk arasında **"düzen"** denir. Bağlamada birbirinden farklı 35 çeşit düzen yapılmaktadır. Çoğunlukla üst ve orta tellerdeki ses değişiklikleriyle yapılan bu düzenleri, birbirleriyle olan farklarını, hangi yörelerin hangi düzenle daha iyi icra edildiğini açıklamayı bir tek yazıda olanaklı göremiyorum. Temel birkaç düzeni açıklamakla yetinelim.

Bağlama düzeni

Türk müziğinin ana makamlarından olan **"Hüseyni makamı"**nın ses dizisini taşıyan düzendir. Bağlama düzeninde üst tel: **Mi,** orta tel: **Re,** alt tel: **La** seslerini alır. (Saz çalan kişi dilerse, bu sesleri, belirtilen kalıba bağlı kalmak kaydıyla daha tiz seslere taşıyabilir. Örneğin: Si - La - Mi gibi) Bu düzenle daha çok Alevi deyişleri, deme'ler, semah'lar çarpıcı bir tadla icra edildiği için, bağlama düzenine **Alevi** veya **Aşık düzeni** de denir. Çok uzun yıllar bu düzenle çalıp söyleyen **"Dedeler", "Aşıklar"** bir başka düzene pek rağbet etmezler. Hatta bu düzenin dışındaki düzenler için; **"Bu düzen bozuk, biz bununla çalamayız"** derler. Böylece bir yanlış anlama sonucu **"Bozuk düzen"** diye bir düzen varmış gibi sanılır. Aslında böyle bir düzen yoktur.

Kara düzen

Radyo sazları genellikle bu düzeni kullandıkları için, en yaygın olan düzendir. Bağlama düzeniyle farkı sadece üst telin, **Mi** notasını değil de **Sol** sesi almasıdır. Bağlama düzeninde parmakların pozisyonu daha çok telden tele geçme biçimindeyken, **kara düzen**'de parmaklar daha çok alt tel üzerinde oynamaktadır. Ancak, ustaca çalındığında her iki düzen de yumuşak ve güzel bir çokseslilik duyarabilmek olanaklıdır. Bu en yaygın olan düzenlerin dışında; karanfil düzeni, cura düzeni, ruzba düzeni, müstezat düzeni, Köroğlu düzeni, Türkmen düzeni vb. bulunmaktadır.

Bağlama vazgeçilemeyecek derecede türkü eşliğinde kullanılan bir saz olmakla birlikte, oldukça geniş enstrümantal (sözsüz) repertuara da sahiptir. Yine sözlü veya sözsüz halk dansları parçalarında mutlak bir yeri vardır. Bu şu anlama gelmez, diğer çalgılarla, yahut bir orkestra içinde yer alamaz! Elbette yer alır. Tabii **"arabesk"** (karışırlık-kuruşukluk) biçiminde bir yer alma değil. Şunu kabul etmemek bü; yük bir yanlışlık ve haksızlık olur: Saz (bağlama) hem tek başına konser verebilecek, hem de kurallarına ve özelliklerine uygun olarak bir orkestra içinde yer alabilecek yapıdadır. **Arif Sağ**'ın son uzunçaları **"İnsan Olmaya Geldim"** somut bir örnektir. Yine **Talip Özkan**'ın 2 yıl önce Paris'te yaptığı (burada sözünü ettiğim değişik düzenlerle enstrümantal) uzunçaları. Yine Berlin'de yaşayan bir sanatçımız **Adil Arslan**'ın yaptığı orkestrasyon içinde bağlama patisyonları biçiminde açıklanabilecek uzunçaları.

Yazımın başlığında değindiğim kimi insanlarımızın bağlamaya biraz kaygıyla bakmalarının kasıtlı olabileceğine kesin inanmıyorum. Göreceli de olsa koşulu bırakmak neden? Birincisi sazı yeterince tanımamak. Kalitesiz ile iyi örnekleri ayırt edememeleri, üçüncü ve en önemlisi, yıllar yılı hakim politikanın kültür ve sanat üzerindeki akıl almaz baskılarını, yozlaştırmalarını derinlemesine çözememeleri. Kendi parlamentosunda birçok milletvekili, bakanı Nazım Hikmet'in sanatından, şiirlerinden hayranlıkla sözederken, resmi politika onun için ulusal şairimiz demiyor, tersine **"vatan haini"** ilan edip ülke çapında yasaklıyor. Ama ülkemizin ve dünyanın kızları, oğulları tüm emekçi insanlar, kimlerin vatan haini, kimlerin yurtsever olduğunu çok iyi biliyor. Ancak devletin resmi bir kültür kurumunun kotarabileceği işi tek başına gerçekleştiren **Ruhi Su**'nun tedavisine dahi cerp koyan bir anlayış hesaba katılmadan hiçbir şey açıklanamaz.

Daha kendi öğrencilik yıllarımda (1974) Ankara Gazi Eğitim müzik bölümüne, bağlama ancak yardımcı saz olarak, birçok değerli öğretim üyesinin, sürgünleri, kıyımları pahasına kabul edildi. (Belki şimdi tekrar çıkartılmıştır) Bağlamayı ve diğer güzelim halk çalgılarını yapan, onaran, geliştiren ve layık olduğu yere oturtan bir devlet kurumu neden olmasın? Demek oluyor ki, kim ki doğrudan, iyiden gü; zelden yanadır, nedir ki, hakça, insanca gidişte bir vasiledir, ona zindan var, zulüm var. Derisi yüzülen Nesimi'den, Yunus'tan, Pir Sultan'dan Nazım'a Ruhi Su'ya kadar. Hangi birini yokedebildiler. Sonra Neruda, Brecht, Vaptsarof, Lorca, Picasso ve daha niceleri... Hangi birini yokedebildiler? Eğer başarabilselerdi bunu, belki başka bir dünya olacaktı. Çekilemeyen, tatsız, tuzsuz... Oysa dünya ne kadar güzel, ne kadar yaşanasıdır. Bugün bile radyolarımızda, serbest olarak çalışan sayılamayacak kadar değerli, sapına kadar yürekli sanatçılarımız vardır. Anadolu'da, ülkemizde yaşayan tüm dillerin, dinlerin güzelim renklerini alan ve bir sentezde yoğrulan ulusal sazımız bağlamaya haksızlık etmeyelim.

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK

Türkiye Postası

DEDİLER Kİ...

"Hükümetler, holdinglerin menfaatlerine göre hareket etmez. Eğer kendi hükümetimde böyle bir hareket görürsem 1 dakika durmam, istifa eder çeker giderim." **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu**

"Artık siz de Amerikalı olmuşsunuz. O günlerde halk, bizim iyi bir vakit geçirmemiz için elinden geleni yapıyordu. Şimdi pek fazla ilgi görmedik." **40 yıl önce de Missouri'yle İstanbul'a gelmiş olan Amerikalı çavuş John Davitson**

"Balıklarda çaydan daha çok radyasyon var. Ben Karadeniz balığını haftada bir yiyorum birşey olmuyor." **Sanayi Bakanı ve Radyasyon Komitesi Başkanı Cahit Aral**

"Radyasyonlu çay daha lezzetli oluyor" **Başbakan Turgut Özal**

"Bize radyasyon madyasyon birşey yapmaz" **Cumhurbaşkanı Kenan Evren**

"Açlık grevi yapanlar normal değil." **YÖK Başkanı İhsan Doğramacı**

"Sayın cumhurbaşkanımız Atatürk'ten sonra Türk devle-

Konuşan Fotoğraflar

İşçi ailesinin hafta sonu (1932) "Der Arbeiter fotograf"

Müjdeler olsun

Maliye Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin yılbaşı öncesi halka bir müjde verdi. Amerikan piyango sistemi *"Kazı Kazan"* ve *"Loto"* 1987 yılında başlıyormuş. Böylece halkın artık 6 ayrı piyangodan altı zengin olma olanağı var.

Altı tür piyango. Oyna hangisini istersen ve bir süre köşeyi bir çırpıda dönme hayalleri içinde işsizlik, açlık tüm dertlerini unut. Bu arada toplanan milyarlar da kredi vb. adlar altında tekellere köşeyi birkaç kez döndürsün. Evet müjdeler olsun, ama halka değil tekellere...

Bir yılda 4'üncü durak
Jet Tevfik'e parti dayanmıyor

Jet Tevfik'in dolaşması

Bedava ajanlık

3 Aralık 86 tarihli Günaydın gazetesindeki şu haberin *"Güzelliğine"* bakın. *"CİA gazete ilanı ile ajan arıyor"*. Haberin içeriğinde, ABD gizli haber alma teşkilatı CİA'nın *"Casus sıkıntısı"* çektiği yazılı. *"Adaylar"*da aranan şartlar ise şunlarmış: İnsan ilişkileri olması, uysal olmaları, konuşma ve yazma yetenekleri olması gerekiyormuş. Casus olarak alınacaklara yılda 22 ile 343 bin dolar ücret verilecekmiş.

Şu CİA'nın yaptığı

Paris'te petrol rüyası

Mahmut DEĞER

17 Kasımdan beri her gece Paris'te garip bir konvoy kaplumbağa hızıyla yol alıyor. Önde sarı bir Jeep, ardında koca koca kamyonlar... Konvoy her 10 metrede bir duruyor, ağır metal plakalar yola ve kaldırımlara yetleştiriliyor. Ardından, 2000 metre alttaki jeolojik tabakaların yankısını kaydetmek amacıyla, bir kaç saniye süreyle bu ağır metal plakalara kulağı sağır edici tizlikte bir titreşim veriliyor. Aynı zamanda, hafif bir zelzele olmuşçasına, çevredeki binalar da titriyor, büfelerin üzerindeki biblolar ya da saksılar yerlere yuvarlanıyor, insanlar korku ve şaşkınlık arası bir duyguyla yataktan fırlayıp gıcırdayan pencerelere koşuyorlar:

– **"Ne oluyor?"**

– **Paris'te petrol aranıyor...**

Paris ve çevresinin altında petrol tabakalarının olabileceğini kanıtlayan Elf-Aquitaine, Fransa başkentini Kuzey-Güney ve Doğu-Batı eskenleri olmak üzere tarayabilmek için gece saat 21'den sabah saat 6'ya çalışma izni almış. Hatta Güney'den Kuzey'e Saint-Michel, Sébastopol ve Strasbourg bulvarları, Batı'dan Doğu'ya Champs-Elysées, Seine nehri kıyıları ve belediye sarayı meydanı gibi gece yaşamının hareketli olduğu yerler bile petrol arama programının içinde. Ancak petrol arama konvoyunu oluşturan 4 motorlu dev makinelerin her bir motorunun gücü 200 beygir ve çıkardıkları ses 75 desibel dolayında.

Ya bir de gerçekten kullanılabilecek bollukta petrol bulunursa ne olacak? Elf-Aquitaine sorumluları Paris dışında kazılacak kuyulardan daha sonra yer altından kazımla Paris altına ulaşılabileceğini savunuyorlar. Ünlü Eyfel kulesinin 30 metre yüksekliğindeki minyatürlerinin bir kaç yıl sonra Paris çevresinde mantar gibi bitmesi olasıymış.

İran'a silah satışı, baştan sona kendi planıymış
Kaşıkçı: "Para değil, barış için yaptım"

Kargalar bile gülüyor

Ünlü silah tüccarı Adnan Kaşıkçı bugünlerde Reagan ve ABD emperyalizminin içyüzünü bir kez daha gözler önüne seren ve geniş tepkilere yolaçan İran'a silah satışında arabuluculuk yaptığını açıkladı.

ABD emperyalizmi kendi yasalarına göre bile yasak

"Açlık grevi yapanlar normal değil." **YÖK Başkanı İhsan Doğramacı**

"Sayın cumhurbaşkanımız Atatürk'ten sonra Türk devletinin ilelebet yaşamasına çalışan ikinci insandır." **ANAP Kırşehir milletvekili Mehmet Budak**

"Ben yıllardır sade vatandaş olarak yaşıyor, politik oyunlara bulaşmıyorum. Gerisi Moskova yalanı." **Eski ABD Ulusal Savunma Konseyi Türkiye uzmanı, karanlık faaliyetleriyle ünlü Paul Henze**

"Telefon düşürmek, çocuk düşürmekten daha zor, bu konu halledilmelidir." **ANAP'lı Nabi Sabuncu**

"Pazarda portakal satar gibi banka sattık" **Emlak komisyoncusu Saim Taşçı**

"Franco akıllı bir devletadamı çıktı. Gerçi totaliter rejim uyguladı ama maceralara atılmadı. Memleketini tedrici olarak demokrasiye kavuşturdu." **Alpaslan Türkeş**

İnsanlar üzerinde atom denemesi

New York Times gazetesi ABD'de binlerce insanın üzerinde yıllardır radyoaktif şualarıyla deneme yapıldığını, bu insanlarla deney için kontrat yapıldığını bildiriyor. 1940-70 yılları arasında 700 kişinin bu denemelere tabi tutulduğu, "Manhattan projesi" olarak adlandırılan deneylerde akıl hastaları, yersiz yurtsuzlar ve mahkumlar "tercih" edilmiş.

Üzerinde deney yapılan mahkumlardan M. Briggs, "Şua deneyleri için bize 10 ile 50 dolar arasında para verildi. Aldığımız para toplamı 500-600 dolardı. Buna karşın bizi kısırlaştırdılar, yan tesirleri de bu işin cabası. Deneyi yapanların amacı sadece (!) atom savaşından sonra insanların üremesinin mümkün olup olmadığının öğrenilmesi içindi". M. Briggs bunlardan haberdar olan, atom bombasının geliştirilmesine vücuduyla, para için alet edilen Amerikan vatandaşlarından biri. Oysa hiç haberi olmadan da deneylere tabi tutulanlar var.

İşte demokrasi ve insan haklarının yılmaz savaşçısı Reagan'ın Amerikası. Kendi ülkesinde insanları atom silahlarını geliştirme adına kobay gibi kullanan Reagan'ın ABD'sinin başka ülkelerde insan haklarına sahip çıkması, demokrasiden dem vurması tek kelime ile utanmazlık değil de nedir?

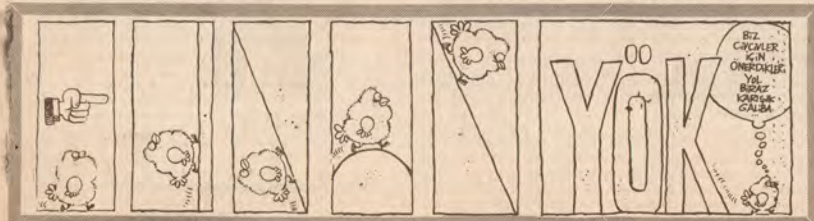
Jet Tevfik'in dolaşması

Tüm gazeteler *"Jet Tevfik"*'in dolaşmasından bahsediyor. Olay şu: HP'den Kırşehir milletvekili seçilen *Tevfik Güneş*, daha sonra buradan istifa ederek bir süre bağımsız olarak kalıyor. Sonra bir geceliğine DYP'ne giriyor, girdiğinin sabahı istifa ederek HDP'nin kurucuları arasına katılıyor. Bütün bunlarla yetinmeyen ve 3 yıl içersinde 4 parti değiştirme rekoru kıran Güneş, bu kez 4 Aralık 86 günü aniden ANAP'a giriveriyor.

"Milletin vekili" Güneş, bu görevini nerede yerine getireceğini bulamamanın arayışı içersinde *"O parti senin, bu parti benim"* örneği dolaşıp duruyor. Politik olaylarla ilgilenenler şimdi birbirlerine soruyorlarmış: Acaba bir kaç parti daha kurulursa Güneş'in tutumu ne olacak?

Dolaşır efendim, dolaşır. Hem niye dolaşmasın ki? Güneş'te bu alışkanlık ve onu alan partilerde o para varken daha çok dolaşır. Taa ki günün birinde kör düğüm oluncaya kadar.

Bunlardan çıkarak, bizim meclise bir önerimiz var: Türkiye'de futbolcu transfer ayı Temmuzdadır. Ne dersiniz, milletvekilleri için de bir yasa çıkarıp *"Transfer ayı mı koysak?"*.

yetenekleri olması gerekiyormuş. Casus olarak alınacaklara yılda 22 ile 343 bin dolar ücret verilecekmiş.

Şu CİA'nın yaptığı kalleşliğe bakın yani! Vallahi Özal-Evren ve çevresi bu haberi okuyunca kızacaklar, küplere binecekler ve *"Yahu biz bu işi bu zamana kadar bedava yapıyormuşuz, meğer işin ucunda 343 bin dolar ücret varmış"* diye dövünüp duracaklardır. Oldu mu yani, yaktın bizi Amerika.

Ünlü silah tüccarı Adnan Kaşıkçı bugünlerde Reagan ve ABD emperyalizminin içyüzünü bir kez daha gözler önüne seren ve geniş tepkilere yolaçan İran'a silah satışında arabuluculuk yaptığını açıkladı.

ABD emperyalizmi kendi yasalarına göre bile yasak olan bu tür karanlık işlerini Kaşıkçı ve onun gibi güvenebileceği has adamları aracılığı ile ve gizlice yapıyor. Bunun son örneği de Kaşıkçı'nın arabuluculuk yaptığını açıkladığı bu olay. Reagan olayın ortaya çıkması ile düştüğü kötü durumdan, tepkilerden nasıl yakasını sıyıracağını düşünüyor hâlâ.

Kaşıkçı'ya gelince... Yatları, karısının, oğlunun doğum günü partileri dillere destan olan Kaşıkçı dünyanın en zengin birkaç adamından biri. Bilindiği gibi gelirinin kaynağı da yasa dışı silah satışları. Ama o hem efendilerini, hem de kendini temize çıkarabilmek için yaptıkları işe bir gerekçe bulmuş. Para için değil, barış için yapmış bu işi.

Savaş tüccarlarının barışı maske olarak kullanması kargaları bile güldürüyor.

Kanaatkar ölün!

"Sayın" Başbakanımız Özal'ın *"Muhterem"* annesi *Hafize hanım* gazetecilere *"Memur ve işçi maaşlarını YETERLI bulduğunu, maaşların az olmadığını, fakat onların şükretmesini bilmediklerini, elindeki ile yetinebilmenin ve kanaat etmenin sanat olduğunu, idaresini bilenin* rahat *geçinebileceğini"* söylemiş.

"Müslüman kanaatkâr olur..."
"50 yıllık evliyim. Benim evimde de hala eksik var" diyen Hafize Ana "Elindeki ile yetinebilmek ve kanaat etmek bir sanattır. Herkes başaramaz. Ama bunun için çalışmak gerek" diye konuştu. Hafize Ana "Müslüman kanaatkar olur" dedi.

Şükretmesini bilmiyorsunuz'

Gördünüz mü açlıktan ölenlerin, yaşamını sürdürebilmek için çocuklarını, organlarını ve hatta vücutlarını satanların suçunu? Şükretmesini, kanaat getirmesini bilselerdi, bütün bunlar gelmezdi başlarına.

Türk-İş'in yaptığı resmi araştırmalara göre, Türkiye'de net asgari ücret 28 bin lira ve asgari ücretle çalışanların sayısı tam 3 milyon.

Ayda 50-60 bin lira ev kirası verip, 28 bin lira net maaşla geçinmek zorunda bırakılan 3 milyon emekçiye tavsiyemiz şudur: Bırakın ağlamayı, bırakın milyarları vuran, devlet kasasını har vurup, harman savuran tekelleri, rüşvet alıp verenleri, hayali ihracaat yapıp vergi iadesi alanları. Şükredin, kanaatkâr olun beyler! Şükredin hem de, onların milyarlarıyla sizlerin 28 bin tutan aylığınız arasındaki *"Ufacık"* farka rağmen yatıp kalkıp şükredin. 28 bin maaşdan, 50 bin lira ev kirası verdikten sonra *"geriye kalan"* ile *"gül gibi"* geçinip gidin.

Aman sakın isyankâr olmayın. Koçlar, Sabancılar üstüste vurdukları vurgunları *"yeterli"* bulmazken, sizler kanaatkâr olma sanatınızı kullanın. Taa ki, günün birinde aç, fakat kanaatkâr olarak ölünceye kadar. Zaten önemli olan sizin yaşamanız veya geçinebilmeniz değil, şükretmeniz kanaatkâr olmanız ve hatta ölmenizdir önemli olan.

Bak şu işe yahu! Biz oğlundan kurtulmaya çalışıyoruz, şimdi bir de anası çıktı başımıza.